

Tilinpäätös 2015

RAISIO OYJ

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus.....	3
Raisio-konsernin tunnuslukuja	11
Konsernin tuloslaskelma.....	12
Konsernin tase.....	13
Oman pääoman muutokset 31.12.2015 päättyneellä tilikaudella.....	14
Konsernin rahavirtalaskelma	15
Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	16
Konsernin liitetiedot	25
Konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ...	44
Osakekohtaiset tunnusluvut.....	45
Tunnuslukujen laskentakaavat.....	46
Osakkeet ja omistajat.....	47
Emoyhtiön tuloslaskelma	51
Emoyhtiön tase	52
Emoyhtiön rahavirtalaskelma.....	53
Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	54
Emoyhtiön tuloslaskelman liitetiedot.....	55
Emoyhtiön taseen liitetiedot.....	56
Emoyhtiön muut liitetiedot.....	59
Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä.....	60
Tilintarkastuskertomus.....	61
Hallintoneuvoston lausunto	61

Taloudellinen raportointi

Katsauksen luvut ovat keskenään vertailukelpoisia. Raportoivat yksiköt ovat Brändit ja Raisioagro.

Brändit-yksikköön kuuluvat Välipalat, Benecol, Benemilk ja Makeiset. Välipalat-liiketoiminnan markkina-alueet ovat Iso-Britannia, Pohjois-Eurooppa ja Itä-Eurooppa. Benecol-liiketoiminta sisältää Benecol-ainesosan myynnin lisenssipartnereille sekä Benecol-kuluttajatuotteiden myynnin kotimarkkinoilla. Benecol-kuluttajatuotteiden myynti Isossa-Britanniassa, Irlannissa ja Belgiassa sisältyy Benecolin lukuihin 19.11.2014 alkaen. Benemilk-liiketoiminta sisältää innovaation kansainvälisen kaupallistamisen ja suojaamisen eli Benemilk Oy:n toiminnan. Makeisiin kuuluvat Ison-Britannian ja Tšekin toiminnot.

Raisioagro-yksikköön kuuluvat naudan- ja kalanrehut, tuotantopanokset ja -tarvikkeet sekä viljakauppa. Osana Raisioagron toiminnan uudelleenjärjestelyä lopetettiin syyskuun 2014 lopussa sian- ja siipikarjanrehujen valmistus. Kasviöljyliiketoiminta lopetettiin marraskuun 2014 alussa.

Hallituksen toimintakertomus 2015

Toimintaympäristö

Euroalueen talouskehitys jatkui Yhdysvaltoja ja Iso-Britanniaa hitaampana ja kasvoi 1,5 prosenttia, mikä on kuitenkin selvästi enemmän kuin vuonna 2014. Raakaöljyn hinnan aleneminen tuki kasvua samoin kuin matalana säilynyt korkotaso. Maailmantalous kasvoi vuonna 2015 arvioitua hitaammin, mutta kuitenkin yli 3 prosenttia.

Ison-Britannian talous kasvoi 2,5 prosenttia pääasiassa kotitalouksien kulutuksen ansiosta. Kuluttajien luottamus, hyvä palkka- ja työllisyyskehitys sekä alhainen inflaatio tukivat kasvua.

Suomen talous kehittyi erittäin vaisusti ja kokonais-tuotanto oli euroalueen huonoimpia. Vähittäiskaupan myynti supistui selvästi ja vuoden uuden ilmiön muodostivat kaupan erityisesti elintarvikkeisiin kohdistuneet ns. halpuut-tamiskampanjat.

Puolan talous kasvoi noin 3,5 prosenttia investointien ja kulutuskysynnän kasvun myötä. Venäjän talous supistui edelleen voimakkaasti. Pääsyynä oli raakaöljyn laskeva hin-tatrendi.

Liikevaihto

Raisio-konsernin liikevaihto vuonna 2015 oli 521,2 (493,9) miljoonaa euroa. Brändit-yksikön liikevaihto oli 385,1 (306,1) miljoonaa euroa, Raisioagro-yksikön 145,9 (201,6) miljoonaa euroa ja muiden toimintojen 3,4 (1,2) miljoonaa euroa.

Brändit-yksikön osuus konsernin liikevaihdosta oli noin 74 prosenttia ja Raisioagron noin 26 prosenttia. Suomen ulko-puolisen liikevaihdon osuus koko konsernin liikevaihdosta oli 66,3 (55,6) prosenttia eli 345,7 (274,9) miljoonaa euroa.

Tulos

Raisio-konsernin liiketulos oli 42,4 (6,9) ja ilman kerta-eriä 51,7 (34,8) miljoonaa euroa, mikä on 8,1 (1,4) ja ilman kertaeriä 9,9 (7,0) prosenttia liikevaihdosta. Brändit-yksikön liiketulos oli 45,4 (20,6) ja ilman kertaeriä 55,4 (35,9) miljoonaa euroa, Raisioagron 2,4 (-8,9) ja ilman kertaeriä 2,8 (3,4) miljoonaa euroa. Muiden toimintojen liiketulos oli -5,3 (-4,7) ja ilman kertaeriä -6,5 (-4,5) miljoonaa euroa. Valuuttakurs-seilla oli selvä positiivinen vaikutus Raision Brändit-yksikön liikevaihtoon ja liiketulokseen. Liiketoiminnan kertaerät on eritelty otsikon Kertaerät alla olevassa taulukossa.

Liiketoiminnan poistot ja arvonalennukset, jotka on tuloslaskelmassa jaettu toiminnoille, olivat 21,1 (32,9) ja ilman kertaeriä 16,5 (14,6) miljoonaa euroa. Konsernin rahoituserät olivat -2,5 (-1,5) miljoonaa euroa.

Tulos ennen veroja oli 39,9 (5,4) ja ilman kertaeriä 49,1 (33,3) miljoonaa euroa.

Konsernin tulos verojen jälkeen oli 35,0 (5,6) ja ilman kertaeriä 40,4 (27,9) miljoonaa euroa. Konsernin osakekohtai-nen tulos oli 0,22 (0,04) ja ilman kertaeriä 0,26 (0,18) euroa.

Raisio-konsernin keskeiset tunnusluvut

		Q4/2015	Q3/2015	Q2/2015	Q1/2015	2015	2014
Tulos							
Liikevaihto	M€	122,7	134,5	141,5	122,5	521,2	493,9
Liikevaihdon muutos	%	4,2	5,9	6,8	5,0	5,5	-11,4
Liiketulos	M€	5,7	16,0	11,1	9,6	42,4	6,9
Liiketulos ilman kertaeriä	M€	12,0	16,0	14,0	9,6	51,7	34,8
Liiketulos ilman kertaeriä	%	9,8	11,9	9,9	7,9	9,9	7,0
Poistot ja arvonalennukset	M€	7,1	3,5	6,9	3,6	21,1	32,9
Poistot ja arvonalennukset ilman kertaeriä	M€	3,5	3,5	5,9	3,6	16,5	14,6
Käyttökate (EBITDA)	M€	12,8	19,5	18,0	13,2	63,6	39,8
Käyttökate (EBITDA) ilman kertaeriä	M€	15,4	19,5	20,0	13,2	68,1	49,5
Rahoituserät	M€	-1,0	-0,7	-0,4	-0,5	-2,5	-1,5
Tulos/osake (EPS)	€	0,04	0,08	0,05	0,05	0,22	0,04
Tulos/osake (EPS) ilman kertaeriä	€	0,06	0,08	0,07	0,05	0,26	0,18
Tase							
Omavaraisuusaste	%	-	-	-	-	62,3	60,2
Nettovelkaantumisaste	%	-	-	-	-	12,1	22,2
Korollinen nettorahoitusvelka	M€	-	-	-	-	42,2	72,2
Oma pääoma/osake	€	-	-	-	-	2,23	2,07
Osinko/osake	€	-	-	-	-	0,16*	0,14
Investoinnit**	M€	3,3	2,6	3,0	2,1	11,0	104,9

* Hallituksen esitys yhtiökokoukselle

** Sisältää yritysostot

Tase, rahavirta ja rahoitus

Raisio-konsernin taseen loppusumma 31.12.2015 oli 563,6 (544,3) miljoonaa euroa. Oma pääoma oli 350,0 (325,3) miljoonaa euroa. Osakekohtainen oma pääoma oli 2,23 (2,07) euroa.

Käyttöpääoma 31.12.2015 oli 42,0 (53,8) miljoonaa euroa. Liiketoiminnan rahavirta oli 65,0 (26,2) miljoonaa euroa.

Konsernin investoinnit olivat 11,0 (104,9 ja ilman yritysostoa 17,9) miljoonaa euroa. Brändit-yksikön investoinnit olivat 9,1 (103,1 ja ilman yritysostoa 16,1), Raisioagron 0,7 (1,1) ja muiden toimintojen 1,2 (0,6) miljoonaa euroa. Merkittävimmät investoinnit olivat IT-sovelluksia ja tuotannon tehostamista.

Konsernin korolliset rahoitusvelat 31.12.2015 olivat 110,1 (125,7) miljoonaa euroa. Korollinen nettorahoitusvelka oli 42,2 (72,2) miljoonaa euroa.

Konsernin omavaraisuusaste 31.12.2015 oli 62,3 (60,2) prosenttia, ja nettovelkaantumisaste oli 12,1 (22,2) prosenttia. Sijoitetun pääoman tuotto oli 9,2 (1,7) ja ilman kertaeriä 11,3 (8,3) prosenttia.

Raisio Oyj jakoi vuonna 2015 osinkona 22,0 (21,0) miljoonaa euroa vuodelta 2014.

Yritys- ja tavaramerkkimyynti

Raisio myi joulukuussa 2015 Carlshamn Mejeri -tavaramerkin ja erinäisiä siihen liittyviä oikeuksia Bunge Finland Oy:lle, jolle tavaramerkki on ollut lisensoituna vuonna 2009 toteutuneesta margariiniliiketoiminnan kaupasta lähtien. Raisio kirjasi myynnistä Brändit-yksikön liikutukseen vaikuttavan 4,1 miljoonan euron kertaluonteisen tulon.

Raision Puolan tytäryhtiö myi kesäkuussa 2015 Sulman pastaliiketoiminnan ja siihen liittyvät varat tehtaan toimivan johdon ja ulkopuolisen sijoittajan muodostamalle konsortiolle. Kaupasta aiheutunut 1,5 miljoonan euron luovutustappio on kirjattu Brändit-yksikön toisen vuosineljänneksen

liiketulokseen ja käsitellään kertaluonteisena eränä. Raisio hankki Sulman pastatehtaan maaliskuussa 2012.

Riita-asiat

Raisio voitti marraskuussa 2014 välimiesmenettelyn, jossa vastapuolena oli ulkomainen yhtiö. Vastapuoli jätti alkuvuonna 2015 moitekanteen ja pyysi välimiestuomion kumoamista. Vastapuolen moitekanne hylättiin marraskuussa 2015. Vastapuoli teki tammikuussa 2016 valituksen moitekanteen hylkäämistuomiosta seuraavaan oikeusasteeseen. Raisio pitää valitusta täysin perusteettomana.

Tutkimus ja kehitys

Konsernin tutkimuksen ja kehityksen kulut olivat 5,5 (6,6) miljoonaa euroa, mikä on 1,1 (1,3) prosenttia liikevaihdosta. Brändit-yksikön tutkimus- ja kehitystoiminnan kulut olivat 5,0 (5,7), Raisioagron 0,5 (0,8) miljoonaa euroa. Benemilkin kehittämismenoja on aktivoitu taseeseen tällä tilikaudella 1,5 ja vertailukaudella 0,6 miljoonaa euroa.

Kestävä kehitys on Raisioagron toiminnan ytimessä. Yhtiön tavoitteena on auttaa asiakkaitaan tuottamaan terveellistä ruokaa tehokkaasti, kannattavasti ja kestävästi sekä varmistaa eläinten hyvinvointia. Vuonna 2015 Raisioagron tutkimus ja kehitys kehitti uusia Benemilk-tuotteita Suomen markkinoille. Tutkimuksen keskiössä oli ruokinnan vaikutus lypsylehmien hedelmällisyyteen ja kestävyys. Myös Mellikivennäisten valikoimaa laajennettiin kattamaan entistä paremmin seosrehuruokinnan tarpeet.

Hercules-kalanrehujen valikoima laajeni Hercules Plus -rehulla, jolla saadaan enemmän kalaa ja mätä pienemmällä rehumäärällä. Uutuusrehusta tuli nopeasti yksi suosituimmista Hercules-sarjan tuotteista Hercules Optin rinnalle.

Kertaerät, miljoonaa euroa

	Q4/2015	Q3/2015	Q2/2015	Q1/2015	2015	2014
Brändit						
Southallin tehtaan saneerausikulut, UK	-11,3	0,0	0,0	0,0	-11,3	0,0
Tehostamishankkeet, UK	0,1	0,0	-1,4	0,0	-1,3	-3,5
Honey Monster -brändin tasearvon alaskirjaus	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-10,1
Luovutustappio Sulman pastatehtaan myynnistä	0,0	0,0	-1,5	0,0	-1,5	0,0
Yritysostot ja divestoinnit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,5
Carlshamn Mejeri -tavaramerkin myynti	4,1	0,0	0,0	0,0	4,1	0,0
Muut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3
Raisioagro						
Toiminnan uudelleenjärjestely	-0,4	0,0	0,0	0,0	-0,4	-9,9
Kasviöljyliiketoiminnan lopetus	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,4
Yhteiset						
Myytyyn liiketoimintaan liittyvä kertaluontoinen jälkikäteinen korvaus	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0
Muut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3
Vaikutus liikutukseen	-6,3	0,0	-2,9	0,0	-9,2	-27,9

Elintarvikkeiden ja makeisten tuotekehityksessä keskityttiin brändituotteiden valikoiman laajentamiseen uusiin tuotekategorioidiin sekä tuotevalikoiman laajentamiseen uusilla tuotteilla ja makuvaihtoehdoilla. Lanseerausten rinnalla viimeisteltiin vuoden 2016 uutuuksia.

SEGMENTTI-INFORMAATIO

Brändit-yksikkö

Brändit-yksikköön kuuluvat Välipalat, Benecol, Makeiset sekä omama yhtiönään Benemilk-liiketoiminta.

Taloudellinen katsaus

Brändit-yksikön liikevaihto oli 385,1 (306,1) miljoonaa euroa. Välipalat-liiketoiminnan liikevaihto oli 138,9 (141,7) Benecolin 140,3 (62,3) miljoonaa euroa ja makeisten 105,4 (100,6) miljoonaa euroa. Benemilkillä ei ollut liikevaihtoa katsauskaudella.

Brändit-yksikön liiketulos oli 45,4 (20,6) ja ilman kertaeriä 55,4 (35,9) miljoonaa euroa, mikä on 11,8 (6,7) ja ilman kertaeriä 14,4 (11,7) prosenttia liikevaihdosta. Liikevaihtoa kasvatti ja liiketulosta paransi merkittävimmin ostettu Benecol-kuluttajatuoteliiketoiminta Isonsa-Britanniassa, Irlannissa ja Belgiassa.

Valuuttakursseilla oli selvä positiivinen vaikutus Brändit-yksikön liikevaihtoon ja liiketulokseen. Valuuttakurskien positiivinen vaikutus näkyy erityisesti Raision Ison-Britannian toiminnoissa, missä kertyy huomattava osa Brändit-yksikön liikevaihdosta ja liiketuloksesta.

Välipalat-liiketoiminnan liiketulos oli kokonaisuutena hieman vertailuvuotta parempi, mutta liikevaihto jäi vähän vertailuvuotta pienemmäksi.

Pohjois-Euroopan Välipalat-toimintojen liiketulos oli selvästi vertailuvuotta parempi ja liikevaihto vertailuvuoden tasolla. Liiketulosta paransi brändituotteiden vähittäiskauppamyynnin ja teollisuustuotteiden myynnin kasvu.

Elovena- ja Provena-välipaloja myytiin selvästi vertailukautta enemmän. Konsernin sisäinen myynti Venäjälle ja Ukrainaan laski.

Ison-Britannian välipalat-liiketoiminnoille vuosi oli monella tapaa haastava. Kilpailu murojen ja välipalapatukoiden markkinoilla kiristyi entisestään samalla kun kauppa sopeutti toimintaansa markkinatilanteeseen, uudisti mm. promootiomallejaan ja tiukensi valikoimakriteereitään. Liiketulos oli edelleen tappiollinen, mutta tappio oli vertailuvuotta selvästi pienempi. Liikevaihto oli lähes vertailuvuoden tasolla.

Välipalat-liiketoiminnan Itä-Euroopan markkinoilla Venäjällä ja Ukrainassa tuotteiden hinnat sopeutettiin valuuttakurskien muutoksiin, mikä näkyi myyntivolyymin laskuna. Itä-Euroopan toimintojen liiketulos oli selvästi voitollinen ja vertailukauden tasolla, vaikka liikevaihto laski selvästi.

Benecol-liiketoiminnan liikevaihtoa kasvatti ja liiketulosta paransi merkittävästi marraskuussa 2014 ostettu kuluttajatuoteliiketoiminta Isonsa-Britanniassa, Irlannissa ja Belgiassa. Isonsa-Britanniassa Benecol-tuotteiden myynti kasvoi vuoden viimeisellä neljänneksellä heikon kolmannen vuosineljänneksen jälkeen ja orgaanisen kasvun ennakoidaan jatkuvan. Irlannissa ja Belgiassa myynti jäi vertailuvuodesta. Puolassa liiketoiminnan kannattavuus parani, mutta liikevaihto pieni. Suomessa Benecol-levitteiden myynti kasvoi. Benecol-tuotteiden ainesosan, kasvistanolies-terin, myynti oli vertailuvuoden tasolla.

Makeisliiketoiminnan liikevaihto ja liiketulos olivat vertailuvuoden tasolla. Isonsa-Britanniassa vähittäiskaupan private label -tuotteiden valmistus pieni, mutta sekä Isonsa-Britanniassa että Tšekissä Raision omien brändituotteiden myynti kasvoi hieman. Makeisten raaka-aineena käytettävien sokerin ja glukoosin merkittävä hintojen lasku näkyi myös kuluttajatuotteiden matalampina hintoina.

Brändit-yksikön keskeiset tunnusluvut

		Q4/2015	Q3/2015	Q2/2015	Q1/2015	2015	2014
Liikevaihto	M€	97,6	95,9	97,8	93,7	385,1	306,1
Välipalat	M€	32,0	36,8	36,3	33,9	138,9	141,7
Benecol	M€	37,3	32,5	36,0	34,5	140,3	62,3
Makeiset	M€	28,5	26,7	25,3	24,9	105,4	100,6
Benemilk	M€	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Liiketulos	M€	6,9	15,8	11,3	11,3	45,4	20,6
Kertaerät	M€	-7,0	0,0	-2,9	0,0	-10,0	-15,3
Liiketulos ilman kertaeriä	M€	13,9	15,8	14,3	11,3	55,4	35,9
Liiketulos ilman kertaeriä	%	14,3	16,5	14,6	12,1	14,4	11,7
Investoinnit *	M€	2,7	2,2	2,5	1,6	9,1	103,1
Nettovarallisuus	M€	-	-	-	-	360,3	359,0

* Sisältää yritysostot

Liiketoimintakatsaus

Välipalat

Iso-Britannia

Southallin tehtaalla valmistettavien murojen myynti jäi selvästi vertailuvuodesta. Raisio sai joulukuussa päätökseen neuvottelut Irossa-Britanniassa sijaitsevan Southallin tehtaan tulevaisuudesta. Tehtaan tuotanto siirretään alkuvuonna 2016 osittain Raision Newportin tehtaalle ja osittain ulkoistetaan.

Raisio keskittää välipalapatukoiden tuotannon niihin erikoistuneelle Newportin tehtaalle. Tämä mahdollistaa Newportin tuotannon tehostamisen entisestään ja monipuolisemmat tuoteratkaisut. Tuotanto Southallin tehtaalla loppuu vuoden 2016 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana ja jotta 99 työsuhteen päättymiseen. Raisio arvioi vaihtoehtoja lähellä Lontoota sijaitsevan Southallin tehdaskiinteistön tulevaisuudesta.

Newportin tehtaalla partnereiden brändeillä valmistettavien terveellisten ja luonnollisten välipalapatukoiden myynti kasvoi selvästi, mutta painonhallintaan tarkoitettujen patukoiden kysyntä heikkeni edelleen. Loppuvuonna osa partnereista sopeutti tilauksiaan markkinatilanteeseen. Newportissa onnistuttiin hyvin hävikin pienentämisessä, henkilöstökulujen sopeuttamisessa tehtaan tuotantovolyyymiin sekä toimitusvarmuuden parantamisessa entisestään.

Naposteltavia välipaloja valmistavalla Swindonin tehtaalla vuosi oli hyvä ja tehdas teki vuoden jokaisella neljänneksellä voitollisen liiketuloksen. Dormen-pähkinöiden myynti kasvoi brändi-uudistuksen, uutuustuotteiden ja uusien listausten ansiosta. Naposteltavien Harvest Chewee -hedelmäpalojen lanseeraus avaa uusia mahdollisuuksia perinteiselle lasten patukkabrändille ja on osoitus kyvystä tuoda markkinoille kuluttajien tarpeiden mukaisia uutuustuotteita.

Brittikuluttajat haluavat entistä enemmän vastinetta rahoilleen ja erityisesti vähittäiskaupan promootiomyyntin merkitys kasvaa. Kuluttajat ovat myös entistä terveystietoisempia pitkään jatkuneen julkisen sokerikeskustelun myötä ja erityisesti lapsille suunnattujen tuotteiden sokeripitoisuuksia seurataan tarkasti.

Pohjois-Eurooppa

Elovena-tuotteiden vähittäiskauppamyynti kasvoi selvästi. Erityisen hyvin myivät Elovena-tuoteperheen uutuudet eli välipalapatukat, -keksit ja pikapuurot. Elovena-tuotteiden osuus Raision vähittäiskauppamyynnistä Suomessa oli lähes puolet. Myös Provena-tuotteiden myynti kasvoi selvästi. Provena-tuotteiden suurimmat markkinat ovat Suomi, Ruotsi ja Puola. Gluteenittomien Provena-tuotteiden kansainvälinen kysyntä kasvaa edelleen.

Leipomo- ja teollisuusjauhojen myynti kasvoi merkittävästi suuren suomalaisen asiakkuuden ansiosta. Erilaisen kauratuotteiden kansainvälinen kysyntä on kasvussa ja Raisiolla on hyvät mahdollisuudet kaurasta jalostettujen tuotteiden, esimerkiksi kauraleseiden, luomukauran ja puhdas-kauran, vientiin.

Itä-Eurooppa

Venäjällä talouden epävarmuus jatkui. Raisio onnistui hyvin valuuttakursseja mukailevassa tuotteiden hinnoittelussa. Edullisempien tuotteiden osuus tuotevalikoimasta kasvoi ja sekä toimijoiden että markkinoilla olevien tuotteiden määrä kasvoi. Kilpailu kuluttajatuotteiden markkinoilla jatkui kireänä.

Benecol

Raision Benecol-kuluttajatuotteiden kotimarkkinoita ovat Iso-Britannia, Puola, Suomi, Irlanti, Belgia ja Hong Kong. Benecol-tuotteiden ainesosan, kasvistanoliesterin, markkinat ovat globaalit. Benecol-tuotteet ovat myynnissä noin 30 maassa. Vuonna 2015 Benecol-brändi täytti 20 vuotta.

Raisio toteutti vuoden viimeisellä neljänneksellä ensimmäisen yritysoston jälkeisen ja omista lähtökohdista suunnitellun tv-kampanjan. Käytäntö useissa maissa on osoittanut, että panostamalla brändiin Benecol-tuotteiden myynti kasvaa.

Iso-Britannia on ylivoimaisesti suurin Benecol-tuotteiden markkina-alue. Vuonna 2014 ostetun Benecol-liiketoiminnan integrointi osaksi Raisiota toteutui suunnitellusti. Irossa-Britanniassa vähittäiskauppa tiukensi valikoimakriteereitä, mikä kiristi kilpailua ja korosti entisestään promootioiden tärkeyttä. Benecol pärjasi hyvin muuttuvassa markkinatilanteessa. Irossa-Britanniassa Benecol-jogurttijuomien ja -levitteiden myynti kasvoi.

Puolassa Raision jättäytyminen pois kaupan kannattamattomista promootioista ja kustannustehokkuuden parantaminen näkyivät liiketoiminnan selvästi parantuneena kannattavuutena ja myynnin pienenemisenä. Benecol-levitteiden jakelu laajeni uusien asiakkuuksien ansiosta. Loppuvuonna lanseeratun Benecol Max -levitteen myynti käynnistyi hyvin.

Suomessa Benecol-tuotteiden myynti kasvoi noin 10 prosentilla. Suurimman osan myynnin kasvusta toi alkuvuonna 2015 lanseerattu Benecol voi-rypsiöljy -levite. Hintakilpailu myös Suomessa kiristyi entisestään.

Raision Benecol-partnereiden suoritukset omilla markkina-alueillaan vaihtelivat suuresti. Sveitsissä Benecol-tuotteiden myynti oli vahvassa kasvussa kun taas Espanjassa ja Kreikassa haastava tilanne markkinoilla jatkui. Benecol-tuotteiden myynti kasvoi erityisen hyvin Indonesiassa. Kasvua oli myös Chilessä ja Kolumbiassa. Vuonna 2015 Benecol-tuotteet lanseerattiin Kiinassa ja Etelä-Koreassa. Vuoden 2015 lopulla Raision uutena partnerina USA:ssa aloitti Olivio Benecol-levitteellä. Portugalissa aloitti vuoden 2016 alussa uusi Benecol-partneri, joten Portugali ei enää ole Raision kuluttajatuotteiden kotimarkkina-alue.

Makeiset

Irossa-Britanniassa ja Tšekissä makeismarkkinat ovat kypsät ja kokonaiskulutuksen kasvu vaatimatonta. Raisiolla on vahva jalansija markkinoilla erityisesti pehmeissä hedelmämakeisissa ja tunnetuilla brändeillä, joita on kehitetty aktiivisesti. Vuonna 2015 Raisio jatkoi brändituotteidensa valikoiman laajentamista uusien tuoteinnovaatioin ja

pakkausvaihtoehtoin tarjoten kuluttajille mielenkiintoisia uutuuksia ja partnereilleen kustannustehokkuutta.

Vuoden toisella puoliskolla uudistettu Fox's-brändi näkyi Isossa-Britanniassa laajoissa promootiomyyntikampanjoissa edullisten hintojen vähittäiskauppaketjuissa. Onnistuneiden kampanjoiden myötä Fox's-makeisten myynti kasvoi selvästi samoin kuin Poppets- ja XXX-brändien myynti. Leicesterin makeistehtaalla jatkettiin hankkeita kustannustehokkuuden ja toimitusvarmuuden parantamiseksi.

Tšekissä Pedro-brändin vahvaa kasvua siivitti laaja mainoskampanja. Myös Juicee Gumme -brändillä myytävien pehmeiden hedelmämakeisten myynti kasvoi. Merkittävien partnerisopimusten jatkuminen antaa hyvät mahdollisuudet liiketoiminnan kasvuun.

Benemilk

Kehitystyötä Benemilkin IPR:n laajentamiseksi ja vahvistamiseksi jatkettiin. Benemilk-salkussa on jo lähes 30 patenttihakemusta. Benemilkin alkuperäiset patenttihakemukset hyväksyttiin ensimmäisenä Etelä-Afrikassa. Muualla patenttihakemusten käsittely on edelleen kesken, sillä normaalit lisäselvityspyynnöt ja välipäätökset pidentävät käsittelyaikoja. Patenttihakemusten käsittely etenee pitkistä käsittelyajoista huolimatta suunnitellusti.

Keväällä 2015 Benemilkin lisensiointimallin rinnalle luotiin Primafat-ingredientin myyntiin perustuva liiketoimintamalli, joka perustuu asiakastilojen erilaisiin rehustus-konsepteihin. Ingredientti-liiketoiminta perustuu palmuöljypohjaisen raaka-aineen myyntiin ja markkinointiin Primafat-tavamerkillä sekä siihen kehitettyyn IPR:ään. Lisensiointi-liiketoiminta sisältää Benemilk-innovaatioon perustuvan IPR:n kehittämisen, kaupallistamisen ja lisensioinnin.

Marraskuussa 2015 Raisio kertoi Benemilk Oy:n selvittävän edellytyksiä ja mahdollisuuksia uuden rahoituksen hankkimiseksi toisaalta vuoden 2015 aikana luodun ingredientti-liiketoiminnan aloittamiseksi ja toisaalta lisensiointi-liiketoiminnan kehittämiseksi. Maitoketjun viimeisimmät kehitystrendit huomioiden ingredienttiliiketoiminnalla nähdään lisensiointi-liiketoimintaa laajemmat menestyksen mahdollisuudet globaaleilla markkinoilla. Selvityksen kohteena ovat niin vieraan kuin oman pääoman ehtoiset vaihtoehdot. Uusiin rahoitusvaihtoehtoihin liittyvän selvityksen arvioidaan valmistuvan siten, että Benemilk voisi päättää

rahoitusjärjestelyjen mahdollisesta toteuttamisesta ja myös toteuttaa ne kesään 2016 mennessä.

Mikäli selvitysten perusteella päädyttäisiin osittain tai kokonaan oman pääoman ehtoiseen rahoitusjärjestelyyn, saattaa siitä seurata mm. se, että Raision omistusosuus Benemilkissä laskisi alle 50 prosentin, eikä Benemilk-järjestelyn toteuduttua kuuluisi tytäryhtiönä Raisio-konserniin. Tällä hetkellä Raisio omistaa 57 prosenttia Benemilkin osakkeista.

Raisioagro-yksikkö

Raisioagro-yksikköön kuuluvat naudan- ja kalanrehut, tuotantopanokset ja -tarvikkeet sekä viljakauppa.

Taloudellinen katsaus

Raisioagron liikevaihto oli 145,9 (201,6) miljoonaa euroa. Kalanrehujen myynti oli vertailukauden tasolla. Poikkeuksellisen hyvän kalankasvatuskausi näkyi kalojen hyvänä kasvuna, mikä johti perkuukauden aikaistumiseen ja ruokinnan vähentämiseen normaalia aikaisemmin sekä kotimaassa että vientimarkkinoilla. Tuotantopanoksissa Raisioagro keskittyi kannattavimpiin tuoteryhmiin, mikä näkyi lannoitteiden ja polttonesteiden myynnin merkittävänä vähenemisenä. Euroopan hyvä sato pienensi merkittävästi viljan kannattavaa vientiä. Maitotilojen vaikea tilanne näkyi siirtymänä edullisempiin, alemman lisäarvon rehuihin.

Raisioagron liikevaihdosta Suomen osuus oli yli 80 prosenttia, Venäjän yli 10 ja muiden markkinoiden selvästi alle 10 prosenttia.

Raisioagron liiketulos oli 2,4 (-8,9) ja ilman kertaeriä 2,8 (3,4) miljoonaa euroa. Eryityisesti maitotilojen siirtymä edullisempiin, matalamman lisäarvon tuotteisiin näkyi Raisioagron liiketuloksen pienenemisenä. Matalamman lisäarvon rehuissa Raisioagron osuus naudanrehujen markkinasta on pienempi, sillä yhtiö on viime vuosina panostanut vahvasti lisäarvoa tuoviin innovaatioihin, kuten Benemilkiin. Raisioagron sidotun pääoman tuotto parani.

Vuoden 2014 lukuihin sisältyy lopetettujen sian- ja siipikarjanrehujen sekä kasviöljyjen valmistus. Lopetettujen toimintojen vaikutus liikevaihdon laskuun oli merkittävä, mutta liiketuloksen osalta lähes merkityksetön.

Raisioagro-yksikön keskeiset tunnusluvut

		Q4/2015	Q3/2015	Q2/2015	Q1/2015	2015	2014
Liikevaihto	M€	28,3	40,3	44,7	32,6	145,9	201,6
Liiketulos	M€	-0,4	1,3	1,4	0,1	2,4	-8,9
Kertaerät	M€	-0,4	0,0	0,0	0,0	-0,4	-12,3
Liiketulos ilman kertaeriä	M€	0,0	1,3	1,4	0,1	2,8	3,4
Liiketulos ilman kertaeriä	%	-0,1	3,3	3,1	0,2	1,9	1,7
Investoinnit	M€	0,2	0,0	0,3	0,2	0,7	1,1
Nettovarallisuus	M€	-	-	-	-	31,7	33,0

Liiketoimintakatsaus

Naudanrehut

Venäjän asettaman meijerituotteiden tuontikiellon vaikutukset ovat välillisiä ja näkyvät koko maitoketjussa. Suomessa maidonhinnan lasku kiihdytti loppuvuonna maitotilojen siirtymistä edullisempien, alemman lisäarvon rehujen käyttöön. Raisioagro toi markkinoille muuttuneeseen markkinatilanteeseen ja tilojen omien korkealaatuisten säilörehujen kanssa käytettäväksi sopivia rehuja Maituri- ja Melli-tuoteperheisiin sekä sopeutti kustannusrakennettaan. Vähemmän lisäarvoa tuottavissa naudanrehuissa Raisioagron markkinaosuus ei ole yhtä vahva kuin suuremman lisäarvon rehuissa, joiden kehitykseen yhtiö on panostanut voimakkaasti viime vuosina.

Raisioagro jatkoi lypsyrobotti- ja lypsyasematilojen seuraamista. Vuoden 2015 lopussa seurannassa oli yli 50 tilaa. Seurannalla maidontuottajat ja Raisioagro kartoittavat yhdessä mahdollisuuksia parantaa tilan tuotosta oikeilla rehuvalinnoilla, varmistaa eläinten hyvinvointia ja mitata tehtyjen toimenpiteiden onnistumista.

Kalanrehut

Kesä 2015 oli kalankasvatukselle yksi historian parhaista sekä kotimaassa että Luoteis-Venäjällä. Kalantuotannon kokonaisvolyyymi ei kuitenkaan noussut merkittävästi johtuen kesästä 2014, jolloin menetettiin helteiden takia suuri osa vuodelle 2015 kasvatetuista poikasista. Kesällä 2015 kalat kasvoivat nopeasti ja niiden perkuukausi alkoi normaalia aikaisemmin. Markkinat eivät pystyneet ottamaan vastaan suurta kalamäärää, mikä johti tuottajahinnan nopeaan laskuun.

Kotimaan ja viennin myyntivolyymit olivat vertailuvuoden tasolla. Rehutoimitukset jatkuivat tasaisina koko kesän, koska viime kesänä ei ollut pitkiä hellejaksoja, jolloin kalat lopettavat syömisen vesien liiallisen lämpenemisen seurauksena. Raisioaquan tärkeimmät vientimarkkinat ovat Luoteis-Venäjä, Latvia ja Viro. Venäjän osuus viennistä oli yli 90 prosenttia valuuttakurssivaihteluista huolimatta. Erityisen hyvin Raisioaqua onnistui myyntisaamisten kotiuttamisessa.

Raisioaqua lanseerasi kuluttajille yhdessä kumppaneidensa kanssa syyskuussa 2015 Benella-kirjolohen, minkä myötä kestävästi kasvatettu ja terveellinen kirjolohi erottuu selvästi kaupan kalatiseissa. Benella-kirjolohen ruokinnassa hyödynnetään Raisioaquan ainutlaatuista rehuinnovaatiota, jolla vesistöjen kuormitus pienenee ja rypsiöljyllä korvataan maailman luonnonkalakannoista saatavaa kalaöljyä. Benella on terveellistä ja sillä on Suomen Sydänliiton myöntämä Sydänmerkki. Noudattamalla Raisioaquan Hercules Opti-ruokintakonseptia kalankasvattaja saa Benella-tuotemerkin käyttöönsä. Benella-kirjolohi on saanut paljon positiivista palautetta kuluttajilta ja yhä useampi kalankasvattaja haluaa Benella-kalan tuottajaksi.

Muu liiketoiminta

Lannoitteiden ja polttonesteiden myynti pieneni merkittävästi vertailuvuodesta, sillä Raisioagro panosti kannattavimpien tuoteryhmien myyntiin kilpailun kiristyessä. Tämä muutti Raisioagron tuotantopanosten myynnin rakennetta

ja pienensi luottotappioriskiä. Suurimmat kasvumahdollisuudet Raisioagrolla on nurmisiemenissä, biologisissa säilöntäaineissa sekä tiloilla käytettävissä muoveissa ja verkoissa.

Vertailukelpoinen verkkokauppamyynti kasvoi. Keskityminen lypsykarjatilojen käyttämiin tuotantopanoksiin ja tuotevalikoiman kehittäminen paransivat verkkokaupan kannattavuutta. Lannoitteiden ja polttonesteiden osuus verkkokaupan kannattavuudesta on pieni.

Keväällä 2015 viljakauppa ruuhkautui ja Suomesta vietiin paljon viljaa. Kesäksi viljakauppa hiljeni. Syksyllä puintien alkaessa viljakauppa oli vilkasta, koska kotimaassa teollisuuden varastot olivat alhaisella tasolla. Euroopan hyvä viljasato heikensi loppuvuonna viljan vientimahdollisuuksia merkittävästi.

Henkilöstö

Raisio-konsernin palveluksessa työskenteli vuoden lopussa 1 787 (1 862) henkilöä. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä oli 1 798 (1 915). Vuoden 2015 lopussa henkilöstöstä 81 (82) prosenttia työskenteli muualla kuin Suomessa.

Brändit-yksikössä työskenteli vuoden 2015 lopussa 1 627 (1 700) henkilöä, Raisioagrossa 104 (106) ja palvelufunktioissa 56 (56) henkilöä.

Henkilömäärän muutoksesta suurin osa liittyy Raision Puolan tytäryhtiön pastaliiketoiminnan myyntiin kesällä 2015. Tehtaan kaikki noin 40 työntekijää siirtyivät uuden omistajan palvelukseen. Ison-Britannian välipalapatukaliiketoiminnan henkilöstömäärä väheni noin 30:llä toiminnan vakiinnuttua tuotannonsiirron jälkeen. Suomessa Raisio sopeutti toimintojaan muuttuneeseen markkinatilanteeseen, mikä johti muutamien tehtävien lopettamiseen. Vuoden 2015 lopulla tehdyn Southallin tehtaan lopettamis päätöksen henkilöstövaikutukset toteutuvat vasta vuoden 2016 ensimmäisellä vuosineljänneksellä.

Raision palkat ja palkkiot vuonna 2015 olivat yhteensä 77,2 (68,6 miljoona euroa vuonna 2014 ja 64,7 miljoona euroa vuonna 2013) henkilösivukuluineen.

Hallinto ja johto

Hallitus ja hallintoneuvosto

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenmääräksi kuusi ja hallituksen jäseniksi valittiin uudelleen Erkki Haavisto, Matti Perkonoja, Michael Ramm-Schmidt, Pirkko Rantanen-Kervinen ja Antti Tiitola sekä uutena jäsenenä Ann-Christine Sundell; kaikki päättyneestä yhtiökokouksesta alkaneeksi toimikaudeksi. Hallituksen puheenjohtajana toimi Matti Perkonoja ja varapuheenjohtajana Michael Ramm-Schmidt, kumpikin koko vuoden 2015. Kaikki hallituksen jäsenet olivat riippumattomia niin yhtiöstä kuin sen merkittävistä osakkeenomistajistakin.

Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi vuonna 2015 Paavo Myllymäki ja varapuheenjohtajana Holger Falck.

Konsernin johtoryhmä

Raisio-konsernin johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtaja Matti Rihko, talousjohtaja Antti Elevuori, Välipalat-liiketoiminnasta vastaava johtaja Tomi Järvenpää, lakiasiainjohtaja Sari Koivulehto-Mäkitalo, Benecol-liiketoiminnasta vastaava johtaja Mikko Laavainen, henkilöstöjohtaja Merja Lumme, liiketoiminnan kehityksestä ja makeisliiketoiminnasta vastaava johtaja Vincent Poujardieu ja Raisioagrosta vastaava johtaja Jarmo Puputti. Johtoryhmän kokoonpanossa ei tapahtunut muutoksia vuonna 2015.

Yritysvastuu

Vastuullinen toiminta on olennainen osa Raision strategiaa ja visiota. Raisio on ekologinen edelläkävijä, joka on tehnyt jo kymmenen vuoden ajan pitkäjänteistä työtä kestävästä ruokaketjun edistämiseksi. Konsernin viime vuosien kasvun ja kansainvälistymisen myötä vastuullisuusasiat ovat yhä monimuotoisempia. Erilaisilla markkinoilla ja erilaisissa liiketoimintamalleissa painottuvat erityyppiset vastuullisuusteemat.

Raisio laati monimuotoisten vastuullisuusasioiden johtamisen käytännön työkaluksi konsernitason vastuullisuusohjelman vuosille 2016 - 2018. Raision kaikkien liiketoimintojen ja tärkeimpien sidosryhmien näkemysten pohjalta tunnistettiin ja priorisoitiin tärkeimmät vastuullisuusnäkökohdat, joiden edistämiseksi asetettiin selkeät tavoitteet ja mittarit. Kaikki Raision liiketoiminnat ovat sitoutuneet ohjelman toteutukseen.

Vastuullisuusohjelma rakentuu kolmen Raisiolle ja sen sidosryhmille olennaisen teeman ympärille: kestävä ruokaketju, terveellisempi ruoka sekä työturvallisuus ja -hyvinvointi. Vastuullisuusohjelman tavoitteet tukevat Raision liiketoimintastrategian toteutumista.

Vastuullisuuden johtamisen ja prosessien kehittämisen lisäksi Raisio jatkoi vuonna 2015 määrätietoista työtään muun muassa energiatehokkuuden parantamiseksi, vastuullisen hankinnan edistämiseksi ja kestävästä kehityksestä tukevien innovaatioiden kaupallistamiseksi.

Raision yritysraportti julkaistaan vuosikertomuksen yhteydessä viikolla 10.

Muutokset konsernirakenteessa

Raisio Oyj:n kokonaan omistama tytäryhtiö Proteinoil Oy on sulautunut Raisio Oyj:hin 31.8.2015 ja purkautunut. Proteinoil Oy:n liiketoiminta on päättynyt syksyllä 2014.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Raisio julkaisi 27.1.2016 pörssitiedotteen, jossa yhtiö kertoi rakentavansa bioenergiailaitoksen Suomeen. Raision tehdasalueelle rakennettavan bioenergiailaitoksen myötä yhtiön omissa toiminnoissaan käyttämä ja tehdasalueen muille toimijoille myytävä teollisuushöyry ja kaukolämpö tuotetaan puuhakkeella. Investoinnin arvo on noin kahdeksan miljoonaa euroa ja sen arvioitu välillinen työllistämisaikutus koko

ketjussa on 30–40 työpaikkaa. Oman bioenergiailaitoksen myötä Raisio ottaa ison harppauksen kohti hiilineutraaliutta.

Oman bioenergiailaitoksen rakentaminen Raision tehdasalueella käytettävän teollisuushöyryn ja kaukolämmön tuotantoon on osa yhtiön tavoitetta korvata fossiilisia polttoaineita uusiutuvalla energialla aina, kun se on ekologisesti ja taloudellisesti kannattavaa. Rakennustyöt aloitetaan keuhkotalvella 2016 ja laitos otetaan käyttöön kevään 2017 aikana. Investoinnin myötä Raision tehdasalueella tuotettavalla lämpöenergialla valmistettavien tuotteiden hiilidioksidipäästöt pienenevät selvästi.

Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät

Maailmantalouden arvioidaan kasvavan maltillisesti vuonna 2016 ja kasvua generoi ennen muuta yksityinen kulutus. Euroalueen talouden arvioidaan kasvavan kohtuullisesti vuonna 2016. Elpyminen perustuu edelleen yksityiseen kulutukseen, mitä tukevat matala öljyn hinta ja korkotaso sekä heikentynyt euro. Euroopan pakolaiskriisi jatkuu ja sen vaikutukset saattavat ulottua moninaisina paitsi politiikkaan myös talouteen.

Suomen talous kasvaa vaisusti ja tämäkin kasvuodotus perustuu kotimaiseen kysyntään; matala korkotaso ja matala inflaatio sekä alentunut energian hinta tukevat tätä. Työttömyysasteen arvioidaan pysyvän korkeana. Kuluttajien luottamus oman talouden näkyisiin kääntyi laskuun syksyllä 2015. Ison-Britannian talouden kasvun arvioidaan edelleen jatkuvan vahvana ja sekä työllisyyden että ansioiden kehityksen myönteisesti. Liiketoimintaympäristö Venäjällä ja Ukrainassa pysyy vaikeana.

Valuuttakurssien muutokset saattavat vaikuttaa merkittävästi Raision liikevaihtoon ja -tulokseen suoraan ja välillisesti, sillä huomattava osa niin konsernin liikevaihdosta kuin tuloksesta kertyy Ison-Britanniassa. Ruuplan ulkoisen arvon vaihtelu heijastuu niin rehujen kuin kauratuotteiden vientiin Venäjälle ja saattaa vaikuttaa myös tuotantolaitosten käyttöasteeseen.

Maatalouspohjaisten raaka-aineiden saatavuus ja hinta ovat Raision liiketoiminnolle merkittävä haaste. Ilmaston lämpeneminen ja siitä seuraavat sään ääri-ilmiöt vaikuttavat nopeasti näiden hyödykkeiden sato-odotuksiin, tarjontaan, kysyntään ja hintaan. Muutokset muiden myös keskeisten raaka-aineiden tarjonnassa, kysynnässä, saatavuudessa ja hinnassa ovat mahdollisia. Riskienhallinnan merkitys sekä arvon että volyymin suhteen on liiketoiminnan kannattavuuden näkökulmasta olennaisen tärkeää.

Euroopassa keskustellaan ja tehdään aloitteita erilaisien ns. terveyshaittaverojen asettamisesta. Eräänä veron kohteena saattaa olla sokeri. Mikäli tällaiset aloitteet johtavat uusiin veroihin, niillä on todennäköinen vaikutus Raision liiketoimintaan.

Iso-Britannia järjestää kansanäänestyksen jäsenyydestään Euroopan unionissa mahdollisesti jo vuonna 2016, viimeistään vuonna 2017. Mahdollinen ero vaikuttaisi aikaan myös Raision paikalliseen liiketoimintaan, huomioiden kuitenkin, että pääosa tuotannosta ja myynnistä kohdistuu paikallisille markkinoille.

Raisio arvioi päivittäistavaramarkkinoiden pysyvän edelleen varsin vakaina verrattuna muihin toimialoihin. Vähittäiskaupan toiminta luo painetta myös elintarviketeollisuudelle niin hintojen kuin myyntiehtojen kautta.

Kotimaisen maa- ja kotieläintalouden kannattavuusongelmat heikentävät alan ostovoimaa ja luovat painetta Raisioagron kannattavuudelle. Euroopan unionin Ukrainan ja Krimin kriisin johdosta vuonna 2014 asettamat pakotteet ja Venäjän asettamat vastapakotteet, erityisesti meijerituotteiden vientikielto, vaikeuttavat jatkuessaan edelleen suoraan ja välillisesti Raisioagron liiketoimintaan.

Liiketoimintansa kasvun ja kannattavuuden varmistamiseksi Raisio saattaa toteuttaa yritysjärjestelyjä, jotka samoin kuin rationalisointihankkeet, saattavat aiheuttaa merkittäviä kertaluontoisia kuluja.

Näkymät 2016

Heikentyneestä näkyvyydestä ja vaikeasta markkina-tilanteesta huolimatta Raisio ennakoi liiketuloksensa paranevan vuonna 2016.

Osakeyhtiölaissa ja valtiovarainministeriön asetuksessa arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta edellytetyt tiedot, kuten osakelajeja, osakkeenomistajia ja osakekaupankäyntiä, lähipiiriä sekä yhtiön hallussa olevia omia osakkeita ja niiden hankintaa ja luovutuksia sisältäviä tietoja samoin kuin tunnuslukuja, on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Yhtiö on antanut selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä erillisenä kertomuksena.

Toimintakertomus sisältää tulevaisuuteen suuntautuneita lausumia, jotka perustuvat tällä hetkellä Raision ylimmän johdon tiedossa oleviin oletuksiin, suunnitelmiin ja päätöksiin. Vaikka johto uskoo, että tulevaisuuteen suuntautuneet oletukset ovat perusteltuja, mitään varmuutta ei ole siitä, että kyseiset oletukset osoittautuvat oikeiksi. Tämän vuoksi toteuma voi erota merkittävästi tulevaisuuteen suuntautuneisiin lausumiin sisältyneistä oletuksista ja suunnitelmista johtuen mm. ennakoimattomista muutoksista markkinoilla, kilpailuolosuhteissa, globaalissa taloudessa sekä laeissa ja säädöksissä.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat taseen 31.12.2015 mukaan olivat 140 635 366,57 euroa.

Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön voittovaroista jaetaan osinkoa 0,16 euroa osaketta kohden, yhteensä 26 423 844,80 euroa ja että voittovaratilille jätetään 114 211 521,77 euroa. Osinkoa ei kuitenkaan makseta niille osakkeille, jotka ovat yhtiön hallussa osingonjaon täsmäytyspäivänä 29.3.2016. Osingon maksupäivä on 5.4.2016.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä eikä ehdotettu osingonjako hallituksen näkemyksen mukaan vaaranna yhtiön maksukykyä.

Raisiossa 15. helmikuuta 2016

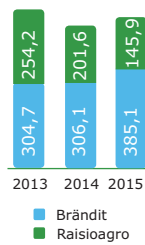
Raisio Oyj
Hallitus

Raisio-konsernin tunnuslukuja

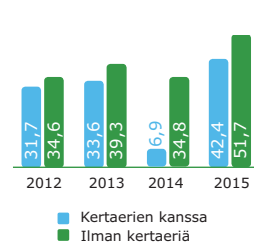
Liikevaihto (milj. €)

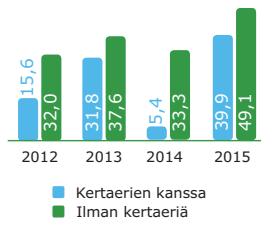
Liikevaihto (milj. €)

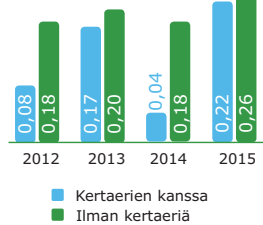
Liiketulos (milj. €)

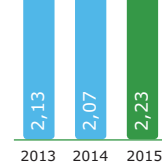
Tulos ennen veroja (milj. €)

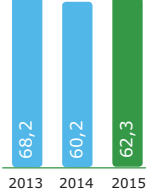
Tulos/osake EPS (€)

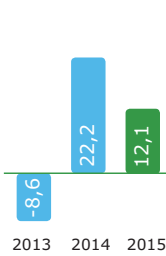
Oma pääoma/osake (€)

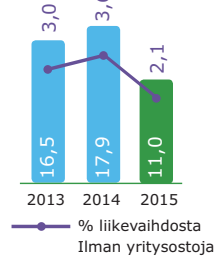
Omavaraisuusaste (%)

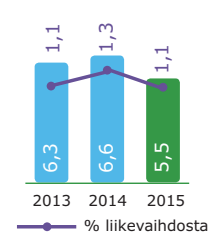
Nettovelkaantumisaste (%)

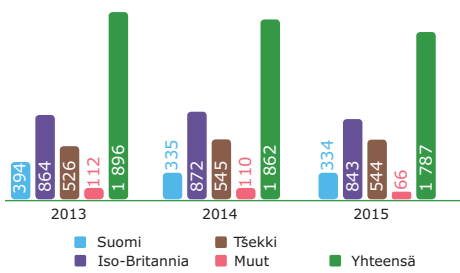
Investoinnit (milj. €)

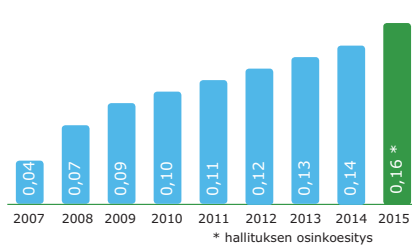
Tutkimus- ja kehityskulut (milj. €)

Henkilöstö 31.12. (henkilöä)

Osinko/osake (€)

Konsernin tuloslaskelma

(Milj. euroa)	Liitetieto	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
LIIVEVAIHTO	1	521,2	493,9
Myytyjä suoritteita vastaavat kulut		-403,2	-407,9
Bruttokate		118,0	86,1
Myynnin ja markkinoinnin kulut		-48,2	-48,0
Hallinnon kulut		-28,2	-26,4
Tutkimus- ja kehityskulut		-5,5	-6,6
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	3	6,3	1,8
LIIKETULOS	4, 5, 18	42,4	6,9
Rahoitustuotot	6	1,0	0,7
Rahoituskulut	6	-3,6	-2,3
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		0,0	0,0
TULOS ENNEN VEROJA		39,9	5,4
Tuloverot	7	-4,9	0,2
TILIKAUDEN TULOS		35,0	5,6
TILIKAUDEN TULOKSEN JAKAUTUMINEN:			
Emoyrityksen omistajille		35,0	5,6
Määräysvallattomille omistajille		0,0	0,0
		35,0	5,6
EMOYRITYKSEN OSAKKEENOMISTAJILLE KUULUVASTA TULOKSESTA LASKETTU OSAKEKOHTAINEN TULOS	8		
Osakekohtainen tulos (euroa)			
Laimentamaton osakekohtainen tulos		0,22	0,04
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos		0,22	0,04

Konsernin laaja tuloslaskelma

(Milj. euroa)	Liitetieto	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
TILIKAUDEN TULOS		35,0	5,6
MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT VEROJEN JÄLKEEN			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi			
Myytävissä olevat rahoitusvarat		0,1	0,1
Rahavirran suojaus		-1,0	2,2
Ulkomaisten yritysten muuntamisesta syntyneet muuntoerot		11,9	5,6
TILIKAUDEN LAAJA TULOS		45,9	13,4
LAAJAN TULOKSEN JAKAUTUMINEN:			
Emoyrityksen omistajille		45,9	13,4
Määräysvallattomille omistajille		0,0	0,0
		45,9	13,4

Yllä olevan laskelman luvut on esitetty verovaikutus huomioiden. Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät tuloverot on esitetty liitetiedossa 7.

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

Konsernin tase

(Milj. euroa)	Liitetieto	31.12.2015	31.12.2014
VARAT			
PITKÄAIKAISET VARAT			
Aineettomat hyödykkeet	9	74,4	69,7
Liikearvo	9, 10	178,9	168,7
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	9	98,8	109,0
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	12	0,7	0,8
Myytavissä olevat rahoitusvarat	13	2,6	2,7
Laskennalliset verosaamiset	20	5,7	3,9
		361,1	354,7
LYHYTAIKAISET VARAT			
Vaihto-omaisuus	14	64,3	64,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	15	68,4	69,4
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	16	58,8	30,4
Rahavarat	17	11,0	25,6
		202,5	189,6
VARAT YHTEENSÄ		563,6	544,3
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
OMA PÄÄOMA			
	18, 19		
Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma		27,8	27,8
Ylikurssirahasto		2,9	2,9
Vararahasto		88,6	88,6
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		8,8	8,0
Muut rahastot		2,0	2,9
Omat osakkeet		-20,4	-20,4
Muuntoerot		14,2	2,2
Kertyneet voittovarot		226,2	213,3
		350,0	325,3
Määräysvallattomien omistajien osuus		0,0	0,0
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		350,0	325,3
VELAT			
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	20	10,9	10,9
Varaukset	21	0,1	0,0
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	22	91,6	94,2
Johdannaissopimukset	23	0,0	0,4
Muut pitkäaikaiset velat	24	0,1	0,1
		102,6	105,7
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat ja muut velat	24	87,2	76,9
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		2,6	1,1
Varaukset	21	2,1	2,3
Johdannaissopimukset	23	0,6	1,6
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	22	18,6	31,5
		111,0	113,3
VELAT YHTEENSÄ		213,5	219,0
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		563,6	544,3

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

Oman pääoman muutokset 31.12.2015 päättyneellä tilikaudella

(Milj. euroa)	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma										
	Osake- pääoma	Yli- kurssi- rahasto	Vara- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahas- tot	Omat osak- keet	Muunto- erot	Kertyneet voitto- varat	Yhteensä	Määräys- vallat- tomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
OMA PÄÄOMA 31.12.2013	27,8	2,9	88,6	0,0	0,7	-20,4	-3,4	234,5	330,6	1,1	331,7
Tilikauden laaja tulos											
Tilikauden tulos								5,6	5,6	0,0	5,6
Muut laajan tuloksen erät (verovaikutuksella oikaistuna)											
Myytavissä olevat rahoitusvarat					0,1				0,1		0,1
Rahavirran suojaus					2,2				2,2		2,2
Muuntoerot							5,6		5,6		5,6
Tilikauden laaja tulos yhteensä	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	5,6	5,6	13,4	0,0	13,4
Liiketoimet omistajien kanssa											
Osingot								-20,4	-20,4		-20,4
Nostamattomat osingot								0,1	0,1		0,1
Määräysvallattomilta omistajilta hankittu osuus				8,0				-6,9	1,1	-1,1	0,0
Osakeperusteiset maksut						0,0		0,5	0,5		0,5
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	0,0	0,0	0,0	8,0	0,0	0,0	0,0	-26,8	-18,7	-1,1	-19,8
OMA PÄÄOMA 31.12.2014	27,8	2,9	88,6	8,0	2,9	-20,4	2,2	213,3	325,3	0,0	325,3
Tilikauden laaja tulos											
Tilikauden tulos								35,0	35,0		35,0
Muut laajan tuloksen erät (verovaikutuksella oikaistuna)											
Myytavissä olevat rahoitusvarat					0,1				0,1		0,1
Rahavirran suojaus					-1,0				-1,0		-1,0
Muuntoerot							11,9		11,9		11,9
Tilikauden laaja tulos yhteensä	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,9	0,0	11,9	35,0	45,9	0,0	45,9
Liiketoimet omistajien kanssa											
Osingot								-22,0	-22,0		-22,0
Nostamattomat osingot								0,1	0,1		0,1
Siirto voittovaroista muihin rahastoihin				0,7				-0,7	0,0		0,0
Osakeperusteiset maksut						0,0		0,6	0,6		0,6
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	-22,0	-21,3	0,0	-21,3
OMA PÄÄOMA 31.12.2015 (18)	27,8	2,9	88,6	8,8	2,0	-20,4	14,2	226,2	350,0	0,0	350,0

Suluissa oleva luku viittaa liitetietoihin.

Konsernin rahavirtalaskelma

(Milj. euroa)	2015	2014
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Tulos ennen veroja	39,9	5,4
Oikaisut:		
Poistot ja arvonalennukset	21,1	32,9
Rahoitustuotot ja -kulut	2,6	1,5
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	0,0	0,0
Muut tuotot ja kulut, joihin ei sisälly maksua	0,5	1,5
Muut oikaisut ¹⁾	-3,4	0,0
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	60,8	41,3
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	3,3	-1,6
Vaihto-omaisuuden muutos	1,2	7,7
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	7,4	-8,7
Käyttöpääoman muutos	11,9	-2,6
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	72,7	38,7
Maksetut korot	-2,3	-2,4
Saadut osingot	0,1	0,1
Saadut korot	0,5	0,8
Muut rahoituserät, netto	0,1	-4,6
Maksetut välittömät verot	-6,0	-6,5
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	65,0	26,2
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Aineellisten hyödykkeiden hankinta	-8,3	-14,3
Aineettomien hyödykkeiden hankinta	-2,6	-92,5
Luovutustulot arvopapereista	0,0	0,0
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitulot	5,8	0,1
Lainasaamisten takaisinmaksut	0,0	0,1
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-5,1	-106,6
Rahavirta investointien jälkeen	60,0	-80,4
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Pitkäaikaisten lainojen nostot	0,0	80,0
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-14,4	-20,5
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-10,0	9,6
Maksetut osingot	-21,9	-20,3
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-46,3	48,7
Rahavarojen muutos	13,7	-31,6
Rahavarat tilikauden alussa	53,6	83,9
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	0,5	1,4
Rahavarojen käyvän arvon muutoksen vaikutus	0,2	-0,2
Rahavarat tilikauden lopussa ²⁾	67,9	53,6

¹⁾ Käyttöomaisuuden myynnistä johtuvat oikaisut

²⁾ Erittely liitetiedossa 17

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Perustiedot

Konserni on kansainvälinen kasvipohjaisen ravinnon erityisosaaja. Se kehittää, valmistaa ja markkinoi elintarvikkeita, niiden terveysvaikutteisia ainesosia sekä rehuja. Lisäksi konserni harjoittaa viljakauppaa ja välittää tuotantopanoksia ja -tarvikkeita maataloudelle. Konsernilla on toimintaa 10 maassa. Raision konsernin rakenteen muodostavat kaksi tulosyksikköä, Brändit ja Raisioagro, sekä muut toiminnot, jotka ovat liiketoiminta-alueita tukevat palvelufunktiot.

Konsernin emoyritys on Raisio Oyj. Emoyrityksen kotipaikka on Raisio ja sen rekisteröity osoite on Raisionkaari 55, 21200 Raisio.

Yhtiön osakkeet noteerataan Nasdaq Helsinki Oy:ssä.

Jäljennös tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.raisio.com tai emoyhtiön pääkonttorista Raisiosta.

Raisio Oyj:n hallitus on kokouksessaan 15.2.2016 hyväksynyt tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

Laatimisperusta

Raision konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2015 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön vaatimusten mukaiset. Tilinpäätöksen valuutta on euro, ja tilinpäätös esitetään miljoonina euroina.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta myytävissä olevia rahoitusvaroja, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, johdannaispimuksia sekä käteisvaroina suoritettavia osakeperusteisia liiketoimia, jotka on arvostettu käypään arvoon. Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät on arvostettu alempaan seuraavista: käypä arvo vähennettynä myynnistä johtuvilla menoilla tai kirjanpitoarvo.

Konserni on soveltanut 1.1.2015 alkaen seuraavia uudistettuja standardeja ja tulkintoja:

- Muutos IAS 19:ään *Työsuhte-etuudet - Etuuspohjaiset järjestelyt: työntekijöiden maksusuoritukset* (sovellettava 1.7.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksilla on selvennetty kirjanpitokäsittelyä, kun etuuspohjaisessa järjestelyssä edellytetään työntekijöiden tai kolmansien osapuolien maksuja järjestelyyn. Standardilla ei ole ollut vaikutusta tilinpäätökseen.

- IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset *Annual Improvements to IFRSs 2010 - 2012 ja 2011 - 2013* (sovellettava pääosin 1.7.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) sekä 2012 - 2014 (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Annual Improvements –menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta muutoksilla ei ole ollut olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- IFRIC 21 *Julkiset maksut* (sovellettava 17.6.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinta koskee standardia IAS 37 *Varaukset, ehdolliset velat ja ehdolliset varat*. Se käsittelee julkisista maksuista maksajaosapuolelle mahdollisesti syntyvän veloitteen kirjanpitokäsittelyä. Veloitteen syntyvä tapahtuma on se laissa määrätty toiminta, jonka perusteella maksun suorittamisvelvollisuus määräytyy. Tulkinnalla ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätösperiaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, sekä tulevaisuutta koskevista oletuksista ja arvioihin liittyvistä keskeisistä oletuksista on esitetty laatimisperiaatteiden kohdassa 'Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät'.

Konsernitilinpäätöksen laajuus ja laatimisperiaatteet

Tytäryritykset

Raision konsernitilinpäätökseen on sisällytetty konsernin emoyritys Raisio Oyj ja sen suoraan tai välillisesti omistamat tytäryritykset, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni olemalla osallisena yhteisössä altistuu yhteisön muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yhteisöä koskevaa valtaansa.

Konsernitilinpäätöksessä keskinäinen osakkeenomistus eliminoidaan hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yrityksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä. Hankintaan liittyvät menot on kirjattu kuluksi. Kauppahintavelka arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä ja se luokitellaan velaksi. Velka arvostetaan käypään arvoon kunakin raportointikauden päättymispäivänä ja arvostamisesta syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti.

Tilikauden aikana hankitut tytäryritykset sisältyvät konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen asti, jolloin määräysvalta lakkaa.

Konserniyritysten väliset liiketapahtumat, sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako ja konsernin sisäisten

toimitusten realisoitumattomat voitot eliminoidaan konserni-tilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta.

Tilikauden tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään erillisessä tuloslaskelmassa. Laajan tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään laajan tuloslaskelman yhteydessä. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteesta arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, mikä vastaa määräysvallattomien omistajien osuuden suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin hankinnalle. Tilikauden laaja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille siitakin huolimatta, että määräysvallattomien omistajien osuus jäisi negatiiviseksi. Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta esitetään omana eränä taseen omassa pääomassa. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistuosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoiminä.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistuosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Kun konserni menettää määräysvallan tytäryhtiössä, arvostetaan mahdollisesti jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Erityistä tarkoitusta varten perustettu yhtiö

Konsernitilinpäätökseen on vuosina 2010 - 2013 yhdistetty tytäryhtiön tavoin johdon omistusyhtiö Reso Management Oy. Yhtiön kautta toteutettiin konsernin johtoryhmän kannustinjärjestelmä.

Reso Management Oy:n tuloslaskelma ja tase yhdisteltiin konsernitilinpäätökseen järjestelyn alusta lähtien. Yhtiön hallussa olevat Raisio Oyj:n osakkeet vähennettiin konsernitilinpäätöksessä omasta pääomasta ja esitettiin erillisessä omien osakkeiden rahastossa.

Raisio Oyj ja johto sopivat ja toteuttivat 25.2.2014 osakevaihdon, jolla Raisio Oyj hankki johdon omistamat Reso Management Oy:n osakkeet. Osakevaihdon jälkeen Raisio Oyj omisti 100 prosenttia kyseisestä yhtiöstä. Aikaisemmin johdon tekemää sijoitusta Reso Management Oy:öön on käsitelty konsernitilinpäätöksessä määräysvallattomien omistajien osuutena.

Reso Management Oy sulautui Raisio Oyj:hin 31.8.2014. Sulautumisen yhteydessä Reso Management Oy:n omistamat Raisio Oyj:n osakkeet siirtyivät Raisio Oyj:n suoraan omistukseen yhtiön omiksi osakkeiksi.

Osakkuusyrietykset ja yhteisyrietykset

Osakkuusyrietykset ovat yrietyksiä, joissa konsernin osuus äänimäärästä on 20 - 50 % tai joissa konsernilla muutoin on huomattava vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Yhteisyrietykset ovat yrietyksiä, joissa konserni sopimukseen perustuvalla järjestelyllä on sitoutunut jakamaan määräysvallan taloudellisista ja liiketoiminnallisista periaatteista toisen tai

toisten osapuolien kanssa. Osakkuusyrietykset ja yhteisyrietykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Realisoitumattomista voitoista konsernin ja sen osakkuus- tai yhteisyrietysten välillä eliminoidaan konsernin omistuosuutta vastaava osuus. Konsernin sijoitus osakkuus- ja yhteisyrietyksiin sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Pääomaosuusmenetelmän soveltaminen lopetetaan, kun sijoituksen kirjanpitoarvo on laskenut nolleen, ellei konsernille ole syntynyt osakkuus- tai yhteisyrietyksiä koskevia velvoitteita tai ellei se ole taannut niiden velvoitteita. Konsernin omistuosuuden mukainen osuus osakkuus- ja yhteisyrietysten tilikauden tuloksista on esitetty omana eränä liike-tuloksen jälkeen. Vastaavasti konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrietysten muihin laajan tuloksen eriin kirjatusta muutoksista on kirjattu konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Konsernin osakkuus- ja yhteisyrietyksillä ei ollut tällaisia eräiä kuluneella tai sitä edeltävällä tilikaudella.

Segmenttiraportointi

Segmentti-informaatio esitetään tavalla, joka vastaa ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavaa sisäistä raportointia. Ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi on nimetty strategisia päätöksiä tekevä konsernin johtoryhmä. Johtoryhmä vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmenteille ja niiden tulosten arvioinnista.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuttaminen

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut mitataan siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta ("toimintavaluutta"). Konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämismuuttama on euro, ja konsernitilinpäätös on esitetty euroina.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat kirjataan toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän valuuttakurssia. Käytännössä käytetään usein kurssia, joka likimain vastaa tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset monetaariset erät muunnetaan toimintavaluutan määräisiksi käyvän arvon määrittämispäivän kurssia käyttäen. Ei-monetaariset erät arvostetaan tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja mone-taaristen erien muuttamisesta syntyneet voitot ja tappiot on käsitelty tulosvaikutteisesti. Varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liike-tuloksen yläpuolelle. Rahoituksen kurssierot kirjataan rahoituksen tuottoihin ja kuluihin lukuun ottamatta kurssieroja niistä veloista, jotka on määritetty suojaamaan ulkomaisiin yksiköihin tehtyjä nettosijoituksia ja jotka ovat siinä tehokkaita. Nämä kurssierot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja kertyneet kurssierot esitetään omana eränä omassa pääomassa, kunnes ulkomaisesta yksiköstä luovutaan kokonaan tai osittain.

Ulkomaisten yksikköjen tilinpäätösten muuntaminen

Ulkomaisten yksikköjen, joiden arvostus- tai tilinpäätösvaluutta ei ole euro, laajat tuloslaskelmat ja erilliset tuloslaskelmat muunnetaan euromääräisiksi käyttäen raportointikauden keskikursseja ja taseet käyttäen raportointikauden päättämispäivän kurssia. Tilikauden tuloksen ja laajan tuloksen muuntaminen eri kursseilla toisaalta tuloslaskelmassa ja laajassa tuloslaskelmassa sekä toisaalta taseessa aiheuttaa taseen omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Muuntoerot, jotka syntyvät ulkomaisten yksikköjen hankintamenon eliminoinnista ja hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta, kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Jos raportointikauden aikana luovutetaan ulkomaisesta yksiköstä, kertyneet muuntoerot kirjataan tulosvaikutteisesti osana myyntivoittoa tai -tappiota samalla hetkellä, kun vastaava luovutustulos kirjataan.

Ulkomaisten yksikön hankinnan yhteydessä syntynyt liikearvo ja käypiä arvoja koskevat oikaisut käsitellään kyseisen yksikön paikallisen valuutan määräisinä varoina ja velkoina ja muunnetaan raportointikauden päättämispäivän kurssia käyttäen.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuun.

Hankintamenuun sisällytetään menot, jotka aiheutuvat välittömästi aineellisen käyttöomaisuuserän hankinnasta. Ehdot täyttävän hyödykkeen, kuten tuotantolaitoksen, hankintamenuun sisällytetään välittömästi kyseisen hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta aiheutuneet vieraan pääoman menot silloin, kun on todennäköistä, että ne kerryttävät vastaista taloudellista hyötyä, ja kun menot on luotettavasti määritettävissä. Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Konsernilla ei ole ollut ehdot täyttävien omaisuuserien hankintoja, minkä vuoksi vieraan pääoman menoja ei ole aktivoituna.

Kun käyttöomaisuushyödykkeen osaa käsitellään erillisinä hyödykkeinä, osan uusimiseen liittyvät menot aktivoidaan. Muussa tapauksessa myöhemmin syntyvät menot sisällytetään aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintamenu on luotettavasti määritettävissä. Muut korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne ovat toteutuneet.

Aineellisista hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat:

- rakennukset ja rakennelmat 10–25 vuotta
- koneet ja laitteet 4–15 vuotta

Poistojen tekeminen aloitetaan, kun omaisuuserä on valmis käytettäväksi, ts. kun se on sellaisessa sijaintipaikassa ja kunnossa, että se pystyy toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, poistoaikojen muutetaan vastaavasti. Jos hyödykkeen kirjanpitoarvo on suurempi kuin rahamäärä, joka siitä arvioidaan olevan kerrytettävissä, kirjanpitoarvo alennetaan välittömästi kerrytettävissä olevaa rahamäärää vastaavaksi. Arvonalentumisista kerrotaan tarkemmin kohdassa 'Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset'.

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 *Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot* -standardin mukaisesti. Myytävänä olevat käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan niiden kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myyntikustannuksella vähennettyyn käypään arvoon.

Myyntivoitot ja -tappiot määritetään myyntihinnan ja kirjanpitoarvon erotuksena, ja myyntivoitot ja -tappiot sisällytetään tuloslaskelman liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liiketoimintojen yhdistämisissä liikearvo vastaa sitä määrää, millä luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvä arvon hankinta-ajankohtana.

Liikearvoista ei kirjata poistoja. Ne testataan arvonalentumisen varalta vuosittain ja aina kun, esiintyy jokin viite, että arvo saattaa olla alentunut. Testausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Kun kyseessä on osakkuus- tai yhteisyritys, liikearvo sisältyy kyseisen osakkuus- tai yhteisyrityksen kirjanpitoarvoon. Liikearvot arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuun vähennettyinä arvonalentumisilla.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimusmenot kirjataan tulosvaikutteisesti kuluksi sinä vuonna, jonka aikana ne ovat syntyneet. Uusien tai merkittävästi parannettujen tuotteiden kehittämismenot aktivoidaan taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi siitä lähtien, kun kehittämisvaiheen menot ovat luotettavasti määritettävissä, tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti, tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä ja konsernilla on sekä aikomus että resurssit saattaa kehitystyö loppuun ja käyttää tuotetta tai myydä se. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida myöhemmin tilikausina.

Konsernin Benemilk-yksikössä on vuodesta 2013 alkaen aktivoitu uusien tuotteiden kehitystoimintaan liittyviä menoja. Aikaisempina vuosina konsernissa ei ole aktivoitu kehittämismenoja.

Hyödykkeistä kirjataan poistoja siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Hyödyke, joka ei vielä ole valmis käytettäväksi, testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Aktivoidut kehittämismenot arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen hankintamenoon kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettynä. Aktivoiduista kehittämismenoista ei ole vielä tehty poistoja.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon siinä tapauksessa, että hankintameno on luotettavasti määriteltävissä ja on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi.

Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan tasapoistona kuluksi tuloslaskelmaan niiden tunnetun tai arvioitun taloudellisen vaikutusajansa kuluessa. Niistä aineettomista hyödykkeistä, jotka ovat taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomia, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Konsernilla on tavaramerkkejä, joiden arvioitu taloudellinen vaikutusaika on rajaton.

Aineettomien hyödykkeiden, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, poistajat ovat seuraavat:

- aineettomat oikeudet 5–10 vuotta
- muut aineettomat hyödykkeet 5–20 vuotta

Brändit-segmenttiin hankittujen liiketoimintojen yhdistelemisen yhteydessä kirjatut tavaramerkit on arvioitu taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomiksi. Tavaramerkkien tunnettuus ja pitkä historia tukee johdon käsitystä siitä, että tavaramerkit kerryttävät rahavirtoja määrittämättömän ajan.

Arvioitujen taloudellisten vaikutusajojen ja omaisuususerien jäännösarvot tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, ja tarvittaessa niitä oikaistaan kuvastamaan niistä saatavan taloudellisen hyödyn odotuksia. Arvonalentumisista kerrotaan tarkemmin kohdassa 'Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset'.

Aineettomien hyödykkeiden poistojen tekeminen aloitetaan, kun omaisuususerä on valmis käytettäväksi, ts. kun se on sellaisessa sijaintipaikassa ja kunnossa, että se pystyy toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla. Poistojen kirjaaminen lopetetaan, kun aineeton käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi (tai sisältyy myytävänä olevaksi luokiteltuun luovutettavien erien ryhmään) IFRS 5 *Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuususerät ja lopetetut toiminnot*-standardin mukaisesti.

Julkiset avustukset

Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden hankintaan liittyvät julkiset avustukset kirjataan käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että konserni tulee ne saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Muut julkiset avustukset kirjataan tulosvaikutteisesti tuottoina niille tilikausille, joilla avustuksia vastaavat kulut ja oikeus avustuksen saamiseen syntyvät.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alhaisempaan nettorealisoituarvoon. Hankintameno määritetään FIFO-menetelmää käyttäen tai vaihtoehtoisesti vastaavalla painotetulla keskimääräisellä kustannuksella. Valmiina hankittujen tuotteiden hankintamenoon luetaan kaikki ostomenot mukaan lukien välittömät kuljetus-, käsittely- ja muut menot. Itse valmistettujen valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä asianmukaisesta osuudesta valmistuksen muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista normaaliin toiminta-asteeseen perustuen. Hankintameno ei sisällä vieraan pääoman menoja. Nettorealisoituarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioitujen tuotteiden valmistukseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

Myytävänä olevat omaisuususerät ja lopetetut toiminnot

Pitkäaikaiset omaisuususerät ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät omaisuususerät ja velat luokitellaan myytävänä olevaksi, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuden myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Tällöin myynnin katsotaan olevan erittäin todennäköinen, omaisuususerä on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan, johto on sitoutunut myyntiin ja myynnin odotetaan tapahtuvan vuoden kuluessa luokittelusta. Myytävänä olevat omaisuususerät ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät omaisuususerät, jotka on luokiteltu myytävänä oleviksi, arvostetaan alempaan seuraavista: kirjanpitoarvo tai käypä arvo vähennettynä myynnistä johtuneilla menoilla. Poistot näistä omaisuususeristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Lopetettu toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka täyttää jonkin seuraavista edellytyksistä:

- Se on merkittävä erillinen liiketoimintayksikkö tai maantieteellistä aluetta edustava yksikkö.
- Se on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä keskeisestä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta.
- Se on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen.

Lopetettujen toimintojen tulos esitetään omana eränä laajassa tuloslaskelmassa. Myytävänä olevat omaisuususerät ja niihin liittyvät velat esitetään taseessa erillään muista eristä.

Jos myöhemmin todetaan, että myytävänä olevaksi luokitellun omaisuususerän luokittelu edellytykset eivät enää täyty, kyseinen omaisuususerä siirretään takaisin esitettäväksi ja arvostettavaksi siihen sovellettavien IFRS-standardien mukaisesti.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Aineellisia ja aineettomia hyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasing-

sopimuksiksi. Rahoitusleasingisopimuksella hankittu omaisuus merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen. Rahoituksen korko kirjataan tuloslaskelmaan leasingisopimuksen aikana siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingisopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Vuokraveloitteet sisältyvät rahoitusvelkoihin.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muun vuokrasopimuksen mukaan määräytyvät vuokrat kirjataan tulosvaikutteisesti kuluksi tasasuuruusina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Vuokrasopimukset, joissa konserni on vuokranantajana, ovat kaikki muita vuokrasopimuksia ja hyödykkeet sisältyvät konsernin aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Niistä tehdään poistot taloudellisena vaikutusajana, kuten vastaavista omissa käytössä olevista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä, arvonalennustestit tehdään aina vuosittain liikearvoille, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomille aineettomille hyödykkeille ja keskeneräisille aineettomille hyödykkeille. Arvonalentumisen arviointia varten omaisuus jaetaan yksiköihin, eli sille alimmalle tasolle, joka on muista yksiköistä pääosin riippumaton ja jonka rahavirrat ovat erottavissa.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä johdon hyväksymät arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa pääoman keskikustannuksella, joka kuvastaa rahan aika-arvoa sekä kyseisen yksikön riskiä.

Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserien kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden paitsi liikearvojen arvonalentumistappio perutaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on

muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

Työsuhde-etuudet

Eläkeveloitteet

Eläkejärjestelyt luokitellaan maksupohjaisiksi ja etuus-pohjaisiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa maksuja erillisille yksiköille. Konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista veloitetta maksaa lisämaksuja, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuus-pohjaisia järjestelyjä.

Konsernin eläkejärjestelyt noudattavat eri maiden paikallisia säännöstöjä. Eläkejärjestelyt on yleensä hoidettu erillisissä eläkevakuutusyhtiöissä. Konsernin ulkomaiset eläkejärjestelyt samoin kuin Suomen TyEL-järjestelmä ovat maksupohjaisia. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jota veloitus koskee. Konsernilla ei ole etuus-pohjaisia järjestelmiä.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on joitakin kannustinjärjestelmiä, joiden perusteella tapahtuvat maksut suoritetaan aiemmin emoyhtiölle hankittuina omina osakkeina, käteisvaroina tai niiden yhdistelmänä. Järjestelmien perusteella myönnettävät osakkeet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä ja kirjataan työsuhde-etuuksista aiheutuviksi kuluiksi tasaisesti oikeuden ansainta- ja sitouttamisjakson aikana. Järjestelmissä suoritettavan rahan määrä arvioidaan kunkin tilinpäätöshetken osakekurssin mukaan ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti työsuhde-etuuksista aiheutuviksi kuluiksi myöntämispäivästä siihen asti, kun ansaintajakso tai sitä pidempi sitouttamisjakso päättyy. Osakkeina suoritettava osuus kirjataan omaan pääomaan ja rahana suoritettava osuus vieraaseen pääomaan.

Varaukset

Varaukset kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen veloitte, maksuveloitteen toteutuminen on todennäköistä ja veloitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Jos osasta veloitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa. Varaukset arvostetaan veloitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Nykyarvon laskennassa käytetty diskonttaustekijä valitaan siten, että se kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetken rahan aika-arvosta ja veloitteeseen liittyvästä riskistä. Varausten määrä arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja niiden määriä muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman

ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta. Uudelleenjärjestelyä koskevan suunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot: järjestelyä koskeva liiketoiminta, pääasialliset toimipaikat, joihin järjestely vaikuttaa, niiden henkilöiden toimipaikkojen sijainti, työtehtävät ja arvioitu lukumäärä, jolle tullaan suorittamaan korvauksia työsuhteen päättymisestä, toteutuvat menot ja suunnitelman toimeenpano-aika.

Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun velvoitteiden täyttämiseksi vaadittavat välttämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt.

Käytöstä poistamista ja alkuperäiseen tilaan palauttamista koskevista velvoitteista kirjataan varaus silloin, kun konsernilla on ympäristölainsäädännön ja konsernin ympäristövastuuperiaatteiden perusteella velvoite, joka liittyy tuotantolaitoksen käytöstä poistamiseen, ympäristövahingon korjaamiseen tai laitteiston paikasta toiseen siirtämiseen.

Maksettavat osingot

Konsernin maksamat osingot kirjataan sille tilikaudelle, jonka aikana osakkeenomistajat ovat hyväksyneet osingon maksettavaksi.

Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot ja laskennalliset verot

Verokulu muodostuu tilikauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisen veron muutoksesta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät laajaan tuloslaskelmaan tai suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös verovaikutus kirjataan vastaaviin eriin. Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin tilikausiin liittyvillä veroilla. Konserni vähentää kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja -velat toisistaan siinä ja vain siinä tapauksessa, että konsernilla on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata kirjatut erät toisistaan.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistoista, varauksista, johdannaissovimusten arvostamisesta käypään arvoon sekä liiketoimintojen yhdistämisen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin perustuvista oikaisuista. Verotuksessa vähennyskelvottomasta liikearvosta ei kirjata laskennallista veroa.

Tytär-, osakkuus- ja yhteisyrityksiin tehdyistä sijoituksista ei kirjata laskennallista veroa siltä osin, kun konserni pystyy määrittämään väliaikaisen eron purkautumisajankohdan ja ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Laskennalliset verot on laskettu käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä säädettyjä verokantoja tai verokantoja, joiden hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä.

Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan

hyödyntää. Laskennallisen verosaamisen kirjaamisedellytykset arvioidaan aina jokaisen raportointikauden päättymispäivänä.

Tuloutusperiaatteet

Liikevaihtona esitetään tuotteiden myynnistä saadut vastikkeet käypään arvoon arvostettuina välillisillä veroilla, alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla oikaistuina.

Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle. Silloin kun tuotteiden myyntiin liittyy paljousalennuksia, ne arvioidaan ja kirjataan myyntihetkellä. Tuotot palveluista kirjataan silloin, kun palvelu on suoritettu.

Lisenssi- ja rojaltiluottojen tuloutus tapahtuu sopimuksen tosiasiallisen sisällön mukaan. Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Toimintokohtainen tuloslaskelma

Konsernin tuloslaskelma esitetään toimintokohtaista jaottelua käyttäen. Toimintoina esitetään erikseen myynnin ja markkinoinnin kulut, hallinnon kulut sekä tutkimus- ja kehityskulut. Myyjiä suoritteita vastaaviin kuluihin sisältyvät tuotteiden valmistukseen ja hankintaan liittyvät palkka-, materiaali-, hankinta- ja muut kulut. Hallinnon kuluihin sisältyvät yleishallinnolliset kulut sekä konsernin johdon kulut. Toiminnoille on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaisesti osuus hallinnon kuluista.

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Liiketoiminnan muina tuottoina ja kuluina esitetään jatkuviin toimintoihin liittyvät omaisuuden myyntivoitot ja -tappiot, muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät tuotot, kuten vuokratuotot.

Liiketulos

IAS 1 *Tilinpäätöksen esittäminen* -standardi ei määrittele liiketuloksen käsitettä. Konserni on määritellyt sen seuraavasti: liiketulos on nettosumma, joka muodostuu, kun liikevaihdosta vähennetään myyjiä suoritteita vastaavat kulut ja toimintojen kulut sekä lisätään/vähennetään liiketoiminnan muut tuotot ja kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liiketuloksen alapuolella. Kurssierot, johdannaisista johtuvat tulokset ja niiden käypien arvojen muutokset sisältyvät liiketuloon, mikäli ne ovat syntyneet liiketoimintaan liittyvistä eristä. Muutoin ne esitetään rahoituserissä.

Hallituksen toimintakertomuksessa, tilinpäätöstiedotteessa ja osavuosikatsauksessa voidaan esittää kertaluonteisia eriä ja laskea vaihtoehtoisia tunnuslukuja ilman kertaluonteisia eriä. Kertaluonteisina erinä on esitetty merkittävät yrityskauppoihin ja liiketoiminnan laajentamiseen liittyvät ulkopuolisten asiantuntijoiden kulut, liiketoiminnan uudelleenjärjestelemiseen liittyvät kulut ja omaisuuden arvonalentumisiin liittyvät kulut.

Rahoitusvarat ja rahoitusvelat

Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella, ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä.

Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittävältä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat -ryhmään luokitellaan sellaiset rahoitusvaroihin kuuluvat erät, jotka on hankittu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat on hankittu pääasiassa lyhyen aikavälin tuoton saamiseksi markkinahintojen muutoksesta. Tähän ryhmään kuuluvat joukkovelkakirjalainat sekä sijoitus- ja yritystodistukset. Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät varat ovat kaikki lyhytaikaisia varoja. Ryhmän erät on arvostettu käypään arvoon.

Laina- ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Tähän ryhmään sisältyy myynti- ja lainasaamisia sekä siirtosaamisiin sisältyviä rahoitusinstrumentteja. Ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon, ja ne sisältyvät lyhyt- ja pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin; viimeksi mainittuihin, mikäli erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua.

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on nimenomaisesti määrätty tähän ryhmään. Ryhmä sisältää pääasiassa yritysten osakkeita ja osuuksia. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin. Ne arvostetaan käypään arvoon. Sijoitukset sellaisiin noteeramattomiin osakkeisiin, joiden käypä arvo ei ole määriteltävissä luotettavasti, on arvostettu hankintahintaan.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään omassa pääomassa käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tulosvaikutteisiksi luokittelun oikaisuna silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, likvideistä sijoituksista. Rahavariihin luokitelluiden erillä on keskimäärin kolmen kuukauden maturiteetti.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin. Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Transaktiomenot on

sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat ovat velkoja johdannaisopimuksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Muut rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuon. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin, ja ne voivat olla korollisia tai korottomia.

Rahoitusvarojen arvon alentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta. Jaksotettuun hankintamenuon taseeseen merkittävistä lainoista ja muista saamisista kirjataan arvonalennustappio, jonka suuruus määritellään omaisuuserän kirjanpitoarvon ja kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän alkuperäisellä efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen oman pääoman-ehtoisten sijoitusten arvonalentuminen kirjataan tulosvaikutteisesti, kun omaisuuserän arvon alentumisesta on objektiivista näyttöä. Nämä arvonalentumistappioita ei peruuteta tulosvaikutteisesti.

Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappion, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys tai maksujen laiminlyönti ovat näyttöä myyntisaamisen arvonalentumisesta. Luottotappiot kirjataan tulosvaikutteisesti. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin kirjaamisen jälkeisellä tilikaudella, kirjattu tappio perutaan tulosvaikutteisesti.

Johdannaisopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaisopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin hankintamenuon, joka vastaa niiden käypää arvoa. Hankinnan jälkeen johdannaisopimukset arvostetaan käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaisopimuksen käyttötarkoituksen määrittämällä tavalla.

Rahoitusriskien hallintapolitiikkansa mukaisesti konserni voi käyttää erilaisia johdannaisia korko-, valuutta- ja hyödykehintariskeiltä suojautumiseen. Koronvaihtosopimuksia käytetään suojaamaan konsernia markkinakorkojen muutoksilta. Valuuttatermiineitä käytetään sekä suojaamaan valuuttamääräisiä saamisia ja velkoja, että tulevia kaupallisia rahavirtoja. Pörssinoteerattuja hyödykefutuureja voidaan käyttää raaka-aineistoista johtuvaa hintariskiä vastaan.

Niiden johdannaisopimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa ja jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja, arvomuutosten tulosvaikutukset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa. Kun johdannaisopimus solmitaan, konserni käsittelee sen erittäin todennäköisen ennakoitun liiketoimen suojauksena (rahavirran suojaus). Suojauslaskenta lopetetaan mikäli suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty, suojattava kohde kirjataan pois taseesta, suojausinstrumentti erääntyy tai se myydään tai

toteutetaan, ennakoidun liiketoimen ei odoteta toteutuvan tai johto päättää suojauslaskennan lopettamisesta.

Konserni dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumentin välisen suhteen sekä konsernin riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian. Konserni dokumentoi ja arvioi suojausta aloitettaessa ja vähintään jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä suojaussuhteiden tehokkuuden tarkastelemalla suojaavan instrumentin kykyä kumota suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset.

Rahavirran suojaus

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman suojausrahastossa. Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon. Suojausinstrumentin voiton tai tappion tehoton osuus kirjataan tuloslaskelmaan luonteensa perusteella joko liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin tai rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus

Nettosijoituksen suojauksesta oman pääoman muuntoeroihin kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun nettosijoituksesta luovutaan kokonaan tai osittain.

Muut suojausinstrumentit, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa

Siitä huolimatta, että erät suojaussuhteet täyttävät konsernin riskienhallinnan asettamat tehokkaan suojauksen vaatimukset, niihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Tällaisia ovat muun muassa tietyt korkoriskiä ja valuuttariskiä suojaavat johdannaiset. Näistä koronvaihtosopimusten käypien arvojen muutokset kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Valuuttatermiinien käypien arvojen muutokset kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin, kun niitä käytetään suojaamaan varsinaista liiketoimintaa ja rahoitustuottoihin ja -kuluihin, kun ne suojaavat rahoituseriä. Termiinien korkoelementin vaikutukset kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Konsernitiilinpäätöstä laadittaessa joudutaan käyttämään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat taseen laadintahetken varojen ja velkojen määriin sekä tuottojen ja kulujen määriin raportointikaudella. Toteumat voivat poiketa tilinpäätöksessä käytetyistä arvioista. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Mahdolliset arvioiden muutokset merkitään kirjanpitoon sillä kaudella, jolla arviota korjataan. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Konsernin johto saattaa joutua tekemään harkintaan perustuvia ratkaisuja, jotka koskevat tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valintaa ja niiden soveltamista. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassa olevassa IFRS-normistossa on vaihtoehtoisia arvostamis-, kirjaamis- ja esittämistapoja. Merkittäviä harkintaan perustuvia ratkaisuja ei ole jouduttu tekemään.

Konsernissa johdon arviot liittyvät pääosin omaisuuden arvostukseen ja käytettyihin taloudellisiin pitoaikoihin, varuksiin, liiketoiminnan yhdistämisessä hankittujen hyödykkeiden käyvän arvon määrittämiseen sekä laskennallisten verosaamisten hyödyntämiseen tulevaisuudessa syntyvästä verotettavaa tuloa vastaan.

Tilinpäätökseen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Arvioiden taustalla ovat aiemmat kokemukset sekä tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidetyt tulevaisuutta koskevat odotukset. Näitä ovat erityisesti konsernin taloudelliseen toimintaympäristöön liittyvät tekijät, jotka vaikuttavat myyntiin ja kustannustasoon. Konsernissa seurataan näiden arvioiden ja oletamusten toteutumista. Mahdolliset oletamusten ja arvioiden muutosten vaikutukset kirjataan sillä kaudella, jonka aikana muutokset on todettu.

Arvonalentumistaukset

Konsernissa testataan säännönmukaisesti vuosittain liikearvot, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet mahdollisen arvonalentumisen varalta. Yksilöitävissä olevien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden ja liikearvon arvoa arvioidaan myös, mikäli jokin tapahtuma tai olosuhteiden muutokset viittaavat siihen, että kerrytettävissä oleva rahamäärä ei enää vastaa kirjanpitoarvoa. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on arvioitu käyttöarvoon perustuvien laskelmien avulla. Näiden laskelmien laatiminen vaatii arvioiden käyttöä. Tärkeimmät muuttujat rahavirtoja määritettäessä ovat diskonttauskorko ja niiden vuosien lukumäärä, johon rahavirtaennusteet perustuvat sekä ne oletukset ja arviot, joita rahavirtoja määritettäessä käytetään. Arvioidut tuotot ja kulut voivat poiketa merkittävästi siitä, mitä tulevaisuudessa tosiasiaa tapahtuu.

Liiketoimintojen yhdistämisessä hankittujen hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen

Liiketoimintojen yhdistämisessä konserni on aineellisten hyödykkeiden käyvän arvon määrittämiseksi tehnyt vertailuja vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin aiempien vastaavien kauppoyhteydessä ja arvioinut hankittujen hyödykkeiden iästä, kulumisesta ja muista vastaavista tekijöistä aiheutuvaa arvon alentumista. Osassa hyödykkeiden arvostusta on tukeuduttu myös ulkopuolisten arvioitsijoiden näkemyksiin omaisuuden arvosta. Aineettomien hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen perustuu arvioihin hyödykkeisiin liittyvistä rahavirroista, sillä markkinoilta ei ole ollut saatavissa tietoja vastaavien hyödykkeiden kaupoista.

Johto uskoo käytettyjen arvioiden ja oletusten olevan riittävän tarkkoja käyvän arvon määrittelyn pohjaksi.

Laskennallinen verosaaminen

Johdon arviointia edellytetään määrittäessä laskennallisen verosaamisen määrää ja sitä, missä määrin verosaamista voidaan kirjata taseeseen. Mikäli arviot poikkeavat toteutuneesta, kirjataan poikkeamat sen tilikauden tulokseen ja laskennallisiin verosaamisiin, jolloin poikkeama on määritelty.

Uuden ja uudistetun IFRS-normiston soveltaminen

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, jotka eivät vielä ole voimassa ja joita konserni ei vielä ole soveltanut. Konserni suunnittelee ottavansa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan sen voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli standardi tai tulkinta tulee voimaan kesken tilikauden, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lähtien.

- IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset *Annual Improvements to IFRSs 2012–2014* (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta ne eivät ole konsernin kannalta merkittäviä.
- IAS 27:n *Erillistilinpäätös muutos Equity Method in Separate Financial Statements* (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardimuutos sallii, että yritykset soveltavat erillistilinpäätöksissään pääomaosuusmenetelmää tytä- sekä osakkuus- ja yhteisyrityssijoituksiin. Muutoksella ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätöksiin.
- IAS 16:n *Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet* ja IAS 41:n *Maatalous* muutos *Bearer Plants* (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardimuutos sallii tuottavien biologisten hyödykkeiden kirjaamisen vaihtoehtoisesti hankintamenuon, kun aiemmin standardi edellytti näiden kirjaamista käypään arvoon. Näistä tuottavista biologisista hyödykkeistä saatavat tuotteet arvostetaan kuitenkin edelleen IAS 41:n mukaisesti käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla. Standardimuutoksella ei ole vaikutusta konsernin tuleviin tilinpäätöksiin.
- IAS 16:n *Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet* ja IAS 38:n *Aineettomat hyödykkeet* muutos *Clarification of Acceptable Methods of Depreciation and Amortisation* (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksella kielletään aineettomien hyödykkeiden poistojen tekeminen myyntituottoihin perustuen. Ainoastaan siinä tapauksessa poistot voidaan tehdä myyntituottoihin perustuen, jos myyntituottojen ja aineettoman hyödykkeen taloudellisen hyödyn kulumisen korreloivat erittäin paljon toisiinsa. Aineellisiin hyödykkeisiin ei myöskään voida soveltaa myyntituottoihin perustuvaa poistomenetelmää. Standardimuutoksella ei oleteta olevan vaikutusta konsernin tilinpäätöksiin.
- IFRS 11:n *Yhteisjärjestelyt* muutos *Kirjanpitokäsittely hankittaessa osuuksia yhteisissä toiminnoissa* (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardimuutos edellyttää liiketoimintojen yhdistämisen kirjanpitoperiaatteiden soveltamista yhteisten toimintojen

hankintoihin, kun kyseessä on liiketoiminta. Standardimuutoksella ei oleteta olevan vaikutusta konsernin tuleviin tilinpäätöksiin.

- IAS 1 *Tilinpäätöksen esittäminen* muutos *Aloite liitetiedoista* (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät IAS 1:n ohjeistusta olennaisuuteen, tuloslaskelma- ja tase-erien yhdistämiseen, väliotsikoiden esittämiseen sekä tilinpäätöksen rakenteeseen ja laadintaperiaatteisiin liittyen. Konsernissa arvioidaan parhaillaan muutoksen vaikutuksia.
- IFRS 10 *Konsernitilinpäätös* ja IAS 28 *Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin* muutokset *Sale or Contribution of Assets between an Investor and its Associate or Joint Venture* (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardimuutoksilla tarkennetaan ohjeistusta, kun kyseessä on omaisuuserien myynti tai niiden antaminen panostuksena sijoittajan ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välillä. Muutoksilla ei ole vaikutusta konsernin tuleviin tilinpäätöksiin. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
- IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen ja korvaa nykyiset IAS 18 *Tuotot* ja IAS 11 *Pitkäaikaishankkeet* standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. Myynnin kirjaaminen voi tapahtua ajan kuluessa tai tiettyä ajankohtana, ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää. Standardin mahdollisia vaikutuksia konsernin tilinpäätökseen arvioidaan. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
- IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* ja siihen tehdyt muutokset (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa nykyisen standardin IAS 39:n *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen*. IFRS 9 muuttaa rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista sekä sisältää rahoitusvarojen arvonalentumisen arviointiin uuden, odotettuihin luottotappioihin perustuvan mallin. Rahoitusvelkojen luokittelu ja arvostaminen vastaavat suurelta osin nykyisiä IAS 39:n vaatimuksia. Suojauslaskennan osalta on edelleen kolme suojauslaskentatyyppiä. Aiempaa useampi riskipositio voidaan ottaa suojauslaskennan piiriin ja suojauslaskennan periaatteita on yhtenäistetty riskienhallinnan kanssa. Uusi standardi sisältää myös aiempaa laajemmat liitetietovaatimukset, ja esittämistapaan tulee muutoksia. Standardin mahdollisia vaikutuksia konsernin tilinpäätökseen arvioidaan. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.
- IFRS 16 *Leases* (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi korvaa IAS 17:ään sisältyvän nykyisen ohjeistuksen. IFRS 16:n mukaan vuokralle ottajan on merkittävä lähes kaikista vuokrasopimuksista taseeseensa tulevaisuudessa maksettavia vuokria kuvastava vuokrasopimusvelka sekä ”käyttöoikeutta koskeva omaisuuserä”. Vuokralle antajien osalta kirjanpitokäsittely säilyy jokseenkin ennallaan. Standardin mahdollisia vaikutuksia konsernin tilinpäätökseen arvioidaan. Standardimuutosta ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.

Konsernin liitetiedot

1. SEGMENTTI-INFORMAATIO

Konsernilla on kaksi raportoitavaa liiketoimintasegmenttiä, Brändit ja Raisioagro, sekä muut toiminnot. Brändit ja Raisioagro -segmentit ovat konsernin strategisia liiketoimintayksiköitä, joita johdetaan erillisinä yksiköinä. Niiden tuotteet ovat erilaisia ja edellyttävät erilaisia jakelukanavia ja markkinointistrategioita. Brändit-segmenttiin kuuluvat Väli-palat, Benecol, Benemilk ja Makeiset. Raisioagro-segmenttiin kuuluvat naudan- ja kalanrehut, tuotantopanokset ja -tarvikkeet sekä viljakauppa.

Konsernin esittämä segmentti-informaatio perustuu IFRS-standardien mukaisesti laadittuun johdon sisäiseen raportointiin.

Konsernissa segmenttien tuloksellisuutta arvioidaan niiden liiketuloksen perusteella, ja liiketulokseen perustuvat myös päätökset resurssien allokoinnista segmenteille.

Liiketulosta pidetään myös sopivana mittarina, kun segmenttien tuloksellisuutta verrataan vastaavien toimialojen muihin yrityksiin. Ylimpänä operatiivisena päätöksentekijänä konsernin johtoryhmä vastaa segmenttien tuloksen arvioinnista ja resurssien jakamisesta segmenteille.

Segmenttien varat ja velat ovat sellaisia eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille.

Kohdistamattomat erät sisältävät vero- ja rahoituseriä sekä koko konsernille yhteisiä eriä. Segmenttien välinen hinnoittelu tapahtuu käypään markkinahintaan.

Investoinnit koostuvat aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden lisäyksistä, joita käytetään useammalla kuin yhdellä tilikaudella.

(Milj. euroa)	Brändit		Raisioagro		Muut toiminnot		Eliminoinnit		Yhteensä	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Ulkoinen myynti										
Palvelut	0,2	0,2	0,0	0,0	3,4	1,2			3,6	1,4
Tavaroiden myynti	381,5	302,9	135,5	188,3	0,0	0,0			517,0	491,2
Rojaltituotot	0,6	1,3	0,0	0,0					0,7	1,3
Ulkoinen myynti yhteensä	382,3	304,3	135,5	188,4	3,4	1,2			521,2	493,9
Sisäinen myynti	2,8	1,8	10,4	13,2			-13,2	-15,0	0,0	0,0
Liikevaihto	385,1	306,1	145,9	201,6	3,4	1,2	-13,2	-15,0	521,2	493,9
Poistot	10,5	9,1	2,5	3,8	1,1	1,5			14,1	14,4
Arvon alentumiset	4,6	10,3	0,0	8,2	2,4	0,0			7,0	18,5
Segmentin liike-tulos	45,4	20,6	2,4	-8,9	-5,3	-4,7			42,4	6,9
Osuudet osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta			0,0	0,0					0,0	0,0
Segmentin varat	427,6	414,3	49,1	56,2	12,0	15,8	-2,5	-3,3	486,1	483,0
Sisältää:										
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	0,0	0,0	0,7	0,8					0,7	0,8
Pitkäaikaisten varojen lisäykset	9,1	103,1	0,7	1,1	1,2	0,6	0,0	0,0	11,0	104,9
Segmentin velat	67,3	55,2	17,4	23,2	6,7	3,8	-2,5	-3,3	88,9	79,0

(Milj. euroa)	2015	2014
TÄSMÄTYSLASKELMAT		
Tuloksen täsmäytys		
Segmenttien liiketulos	42,4	6,9
Segmenttien osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	0,0	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut	-2,5	-1,5
Tulos ennen veroja	39,9	5,4
Varojen täsmäytys konsernin varoihin		
Segmenttien varat	486,1	483,0
Laskennalliset verosaamiset	5,7	3,9
Lainasaamiset ja muut rahoitukseen liittyvät saamiset	0,2	0,0
Versaamiset	1,8	1,4
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	58,8	30,4
Rahavarat	11,0	25,6
Taseen mukaiset varat	563,6	544,3
Velkojen täsmäytys konsernin velkoihin		
Segmenttien velat	88,9	79,0
Laskennalliset verovelat	10,9	10,9
Rahoitusvelat	110,1	125,7
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	0,6	2,0
Verovelat	2,6	1,1
Osinkovelat	0,4	0,3
Rahoitukseen liittyvät velat	0,1	0,0
Taseen mukaiset velat	213,5	219,0
MAANTIETEELLISET TIEDOT		
Tuotot ulkopuolisilta asiakkailta		
Suomi	175,5	219,1
Iso-Britannia	192,5	130,8
Muu Eurooppa	142,4	130,9
Muu maailma	10,7	13,2
Yhteensä	521,2	493,9
Pitkäaikaiset varat, jotka eivät sisällä laskennallisia verosaamisia eivätkä rahoitusinstrumentteja		
Suomi	56,2	60,4
Iso-Britannia	275,4	265,3
Muu Eurooppa	21,2	22,5
Muu maailma	0,0	0,0
Yhteensä	352,8	348,1

Tiedot merkittävimmistä asiakkaista:

Konsernissa ei vuosina 2015 ja 2014 ollut IFRS 8:n mukaan määriteltyjä merkittäviä asiakkaita, joilta saadut tuotot olisivat ylittäneet 10 % konsernin liikevaihdosta.

2. HANKITUT LIIKETOIMINNOT

VUOSI 2015

Kaudella 1.1.-31.12.2015 ei ole hankittuja liiketoimintoja

VUOSI 2014

Benecol-liiketoiminta Isossa-Britanniassa, Irlannissa ja Belgiassa

Raisio osti 19.11.2014 Cilag GmbH Internationalin Benecol-liiketoiminnan Isossa-Britanniassa, Irlannissa ja Belgiassa sekä muutti sopimusta Benecolin Pohjois-Amerikan markkinoista. Konsernissa liiketoiminnan ostajana oli Isoon-Britanniaan tarkoitusta varten perustettu Benecol Limited, joka on Raisio UK Limitedin tytäryhtiö. Hankitun liiketoiminnan tuotevalikoimaan kuuluvat Benecol-brändillä myytävät margariinit, juomat ja jogurtit.

Benecol Limitedin tulos on raportoitu osana Raision Brändit-segmentin lukuja 19.11.2014 lähtien.

Kauppahinta liiketoiminnasta ja varastosta oli 88,5 miljoonaa euroa ja se suoritettiin kaupan kohteen siirtyessä Raisiolle. Pääosa kauppahinnasta kohdistui aineettomiin oikeuksiin. Kauppaan liittyvien asianajajien, neuvonantajien ja ulkopuolisten arvonmäärittäjien palkkiot olivat yhteensä 1,5 miljoonaa euroa, jotka kirjattiin vuoden 2014 tuloslaskelmaan hallinnon kuluiksi Brändit-segmentille. Kaupan yhteydessä Raisiolle palautuivat Cilagin hallussa olleet oikeudet Benecol-tavaramerkkiin ja kasvistanoliesteripatentteihin sekä vaihto-omaisuutta. Hankinnan yhteydessä Raisiolle ei siirtynyt velkoja.

Hankinnasta syntyi liikearvoa 52,6 miljoonaa euroa (41,2 miljoonaa punttaa). Liikearvo perustuu mahdollisuuteen kehittää Benecol-liiketoimintaa Raision omista lähtökohdista. Raision strategisena tavoitteena on Benecol-tuotteiden kilpailukyvyyn vahvistaminen nykyisillä markkinoilla, laajentuminen uusille markkinoille sekä uusien Benecol-tuotteiden innovointi. Kirjattu liikearvo on vähennyskelpoinen verotuksessa. Vähennetystä verosta kirjataan laskennallista verovelkaa.

Hankinta-ajankohdan jälkeinen Benecol Limitedin liikevaihto oli 7,3 miljoonaa euroa ja liiketulos ilman kertaeriä 1,5 miljoonaa euroa.

Hankittujen varojen arvot hankintapäivänä olivat seuraavat:

Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot:	
Tavaramerkit	31,1
Muut aineettomat hyödykkeet	2,7
Vaihto-omaisuus	2,2
Varat yhteensä	36,0
Laskennallinen verovelka	0,2
Nettovarallisuus	35,8
Hankintahinta	88,5
Liikearvo	52,6

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT JA KULUT

(Milj. euroa)	2015	2014
Valmisteveron palautukset	0,5	0,5
Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	3,4	0,0
Vahingonkorvaukset	1,3	0,0
Muut liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	1,1	1,3
Yhteensä	6,3	1,8
Tilintarkastajien palkkiot:		
Tilintarkastus	0,3	0,3
Veroneuvonta	0,0	0,0
Muut palvelut	0,0	0,0
Yhteensä	0,4	0,3

4. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

(Milj. euroa)	2015	2014
Poistot hyödykeryhmittäin		
Poistot aineettomista hyödykkeistä		
Aineettomat oikeudet	1,2	0,7
Muut aineettomat hyödykkeet	0,4	0,4
Yhteensä	1,6	1,1
Poistot aineellisesta käyttöomaisuudesta		
Rakennukset	3,3	4,0
Koneet ja kalusto	9,2	9,2
Muu aineellinen käyttöomaisuus	0,1	0,1
Yhteensä	12,5	13,3
Arvonalentumiset hyödykeryhmittäin		
Aineettomat oikeudet	0,0	10,1
Rakennukset	2,5	3,1
Koneet ja kalusto	4,5	5,3
Yhteensä	7,0	18,5
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	21,1	32,9
Toimintokohtaiset poistot		
Myytyjä suoritteita vastaavat kulut	11,8	12,4
Myynti ja markkinointi	0,4	0,4
Hallinto	1,8	1,5
Tutkimus ja tuotekehitys	0,2	0,2
Yhteensä	14,1	14,4
Arvonalentumiset ja niiden palautukset		
Myytyjä suoritteita vastaavat kulut	4,7	8,4
Myynti ja markkinointi	0,0	10,1
Hallinto	2,3	0,0
Yhteensä	7,0	18,5

5. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

(Milj. euroa)	2015	2014
Palkat	67,2	58,4
Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet	0,1	0,5
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	4,5	4,8
Osakeperusteiset palkkiot	2,0	1,1
Muut henkilösivukulut	3,3	3,9
Yhteensä	77,2	68,6
Tiedot johdon työsuhde-etuuksista esitetään liitetiedossa 29 Lähipiiritiedot		
Tiedot luovutetuista omista osakkeista esitetään liitetiedossa 19 Osakeperusteiset maksut		
KONSERNIN PALVELUKSESSA OLI TILKAUDEN AIKANA KESKIMÄÄRIN (HENKILÖÄ)		
Brändit	1 625	1 712
Raisioagro	117	148
Yhteiset toiminnot	56	55
Yhteensä	1 798	1 915

6. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

(Milj. euroa)	2015	2014
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,1	0,1
Käyvän arvon muutos käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista	-0,1	-0,1
Korkotuotot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista	0,3	0,5
Korkotuotot lainasaamisista	0,0	0,0
Muut korkotuotot	0,7	0,3
Rahoitustuotot yhteensä	1,0	0,7
Korkokulut lainoista	-2,0	-1,5
Muut korkokulut	-1,5	-0,5
Valuuttakurssierot, netto		-0,2
Muut rahoituskulut	-0,1	-0,1
Rahoituskulut yhteensä	-3,6	-2,3

Liiketuloksen muodostaviin eriin sisältyy valuuttakurssivoittoja ja -tappioita 3,8 milj. euroa vuonna 2015 (1,2 milj. euroa vuonna 2014)

7. TULOVEROT

(Milj. euroa)	2015	2014
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-7,5	-4,5
Edellisten tilikausien verot	0,4	0,0
Laskennalliset verot	2,2	4,7
Yhteensä	-4,9	0,2
Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla 20,0 % (20,0 % vuonna 2014) laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma		
Verot laskettuna kotimaan verokannalla	-8,0	-1,1
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavan verokannan vaikutus	-0,3	-0,2
Verokannan muutos	0,0	0,4
Verovapaat tuotot	0,5	0,1
Vähennyskelvottomat kulut	-0,9	-0,5
Tilikauden tappiot, joista ei ole kirjattu verosaamista	-0,2	-0,3
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden verosaamisen käyttö	0,2	0,2
Aiemmin kirjattujen verovelkojen poisto	2,3	0,2
Aiemmin kirjattujen verosaamisten oikaisu	-0,2	-0,1
Ylimääräiset verovähennykset	1,3	1,6
Verot aikaisemmilta vuosilta	0,4	0,0
Muut erät	0,0	-0,1
Yhteensä	-4,9	0,2

(Milj. euroa)	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen
---------------	--------------	---------------	-----------------

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot:

Vuosi 2015

Myytävissä olevat rahoitusvarat	0,1	0,0	0,1
Rahavirran suojaus	-1,2	0,2	-1,0
Muuntoerot	11,9	0,0	11,9
	10,8	0,2	11,0

Vuosi 2014

Myytävissä olevat rahoitusvarat	0,1	0,0	0,1
Rahavirran suojaus	2,7	-0,5	2,2
Muuntoerot	5,6	0,0	5,6
	8,4	-0,6	7,8

8. OSAKEKOHTAINEN TULOS

(Milj. euroa)	2015	2014
Laimentamaton osakekohtainen tulos on laskettu jakamalla emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla tilikauden aikana.		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, jatkuvat toiminnot (milj. euroa)	35,0	5,6
Laimentamaton osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	157 163 023	156 888 339
Osakepalkkioista johtuva laimennus	1 028 458	612 545
Laimennettu osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	158 191 481	157 500 884
Laimentamaton osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot (euroa/osake)	0,22	0,04
Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot (euroa/osake)	0,22	0,04

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

9. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2015

(Milj. euroa)	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	83,7	171,9	18,0	5,0	278,6
Kurssierot	4,3	10,2	0,1	0,0	14,6
Lisäykset	0,0		0,1	2,5	2,6
Liiketoimintojen yhdistäminen	0,0	0,0			0,0
Yritysmyyntit ja muut vähennykset	0,1				0,1
Siirrot erien välillä	0,0	0,0	0,7	-0,7	0,0
Hankintameno 31.12.	87,9	182,1	18,9	6,7	295,6
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	21,1	3,2	15,9	0,0	40,2
Kurssierot	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Tilikauden poisto	1,2	0,0	0,4	0,0	1,6
Arvonalentumiset ja niiden palautukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	22,9	3,2	16,3	0,0	42,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	65,1	178,9	2,6	6,7	253,3

9. AINEELLISET HYÖDYKKEET 2015

(Milj. euroa)	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	13,6	134,6	248,9	0,9	0,7	398,7
Kurssierot	0,6	0,8	3,8	0,0	0,0	5,1
Lisäykset	0,0	0,2	5,0	0,0	3,3	8,6
Liiketoimintojen yhdistäminen				0,0		0,0
Yritysmyyntit ja muut vähennykset	0,3	1,7	9,8	0,1	0,0	11,9
Siirrot erien välillä	3,3	-0,8	-0,3	0,0	-2,2	0,0
Hankintameno 31.12.	17,1	133,0	247,7	0,8	1,9	400,5
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	0,0	94,4	194,9	0,3	0,0	289,6
Kurssierot	0,0	0,1	2,1	0,0	0,0	2,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	0,5	9,1	0,1	0,0	9,7
Tilikauden poisto	0,0	3,3	9,2	0,1	0,0	12,5
Arvonalentumiset ja niiden palautukset	0,0	2,5	4,5	0,0		7,0
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	99,8	201,5	0,3	0,0	301,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	17,1	33,2	46,2	0,5	1,9	98,8

Aineettomat oikeudet sisältävät tavaramerkkejä, joiden taloudellisen vaikutusajan katsotaan olevan rajoittamaton. Näiden kirjanpitoarvo oli 60,3 miljoonaa euroa.

Brändit-segmentissä tehtiin Isossa-Britanniassa sijaitsevan Southallin tehtaan lopettamiseen ja tuotannon uudelleen järjestämiseen liittyen 4,5 miljoonan euron lisäpoisto koneisiin. Entiseen mallasliiketoimintaan liittyvän rakennuksen vuokrasopimuksen päätyttyä tehtiin rakennuksiin lisäpoisto 2,4 miljoonaa euroa.

Aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvoon sisältyy rahoitusleasingillä hankittua omaisuutta 0,1 miljoonaa euroa.

9. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2014

(Milj. euroa)	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	46,9	111,7	17,6	2,3	178,5
Kurssierot	2,3	7,2	0,1	0,0	9,6
Lisäykset	0,3		0,1	3,2	3,5
Liiketoimintojen yhdistäminen	34,0	53,0			87,0
Yritysmyyntit ja muut vähennykset	0,0				0,0
Siirrot erien välillä	0,3	0,0	0,2	-0,4	0,0
Hankintameno 31.12.	83,7	171,9	18,0	5,0	278,6
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	10,0	3,2	15,4	0,0	28,7
Kurssierot	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden poisto	0,7	0,0	0,4	0,0	1,1
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	10,1	0,0	0,0	0,0	10,1
Kertyneet poistot 31.12.	21,1	3,2	15,9	0,0	40,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	62,6	168,7	2,1	5,0	238,4

9. AINEELLISET HYÖDYKKEET 2014

(Milj. euroa)	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	13,0	131,5	240,6	0,8	0,8	386,7
Kurssierot	0,5	-0,2	2,6	0,0	0,0	3,0
Lisäykset	0,1	2,7	8,3	0,2	3,2	14,4
Liiketoimintojen yhdistäminen						0,0
Yritysmyyntit ja muut vähennykset	0,0	-0,1	5,3	0,1	0,0	5,3
Siirrot erien välillä	0,0	0,5	2,8	0,0	-3,2	0,0
Hankintameno 31.12.	13,6	134,6	248,9	0,9	0,7	398,7
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	0,0	87,8	184,1	0,3	0,0	272,2
Kurssierot	0,0	-0,4	1,4	0,0	0,0	1,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	0,0	4,9	0,1	0,0	5,0
Tilikauden poisto	0,0	4,0	9,2	0,1		13,3
Arvon alentumiset ja niiden palautukset	0,0	3,1	5,0	0,0	0,0	8,1
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	94,4	194,9	0,3	0,0	289,6
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	13,6	40,2	54,0	0,6	0,7	109,0

Aineettomat oikeudet sisältävät tavaramerkkejä, joiden taloudellisen vaikutusajan katsotaan olevan rajoittamaton. Näiden kirjanpitoarvo oli 56,8 miljoonaa euroa.

Brändit-segmentin Ison-Britannian Honey Monster -brändin arvoon tehtiin 10,1 miljoonan euron arvonalennus, mikä johtuu aamiaismurokategorian myynnin ja kannattavuuden heikkenemisestä. Arvon alennus on kirjattu arvonalennuksena myynnin ja markkinoinnin toimintoon.

Aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvoon sisältyy rahoitusleasingillä hankittua omaisuutta 0,1 miljoonaa euroa.

Raisioagro-segmentissä tehtiin arvonalennuksia sekä sian- ja siipikarjarehujen valmistuksen että kasviöljyliiketoiminnan lopettamisesta johtuen. Sian ja siipikarjarehujen valmistuksen lopettamiseen liittyen tehtiin rakennuksiin 2,3 miljoonan euron ja koneisiin 3,9 miljoonan euron arvonalennus. Kasviöljyliiketoiminnan osalta arvonalennukset olivat rakennuksiin 1,2 miljoonaa euroa ja koneisiin 0,7 miljoonaa euroa. Erät on kirjattu arvonalennuksena tuotannon kuluihin.

10. LIIKEARVON JA TALOUDELLISELTA VAIKUTUS-AJALTAAN RAJOITTAMATTOMIEN AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVONALENTUMISTESTAUS

Konsernissa liikearvoa kohdistetaan liiketoimintasegmenttien mukaisesti määritellyille rahavirtaa tuottaville yksiköille. Marraskuussa 2014 toteutetun Euroopan Benecol-liiketoiminnan oston yhteydessä liikearvoa syntyi 52,6 miljoonaa euroa. Tilikauden 2012 lopulla toteutetussa Candy Plus -yrityshankinnassa liikearvoa syntyi 5,5 miljoonaa euroa ja aiemmin vuosina 2010 ja 2011 Iso-Britanniassa toteutettujen yrityskauppojen liikearvot olivat yhteensä 105,7 miljoonaa euroa. Kaikki liikearvot on kohdistettu Brändit-segmentin Länsi-Euroopan toimintoihin.

Tilinpäätöshetkellä kaikkien liikearvojen kirjanpitoarvo oli yhteensä 178,9 miljoonaa euroa.

Marraskuussa 2014 toteutetun Benecol-liiketoiminnan oston yhteydessä kirjattiin tavaramerkin arvoa 31,1 miljoonaa euroa. Tilinpäätöshetkellä tavaramerkkien, joiden taloudelliset vaikutusajat johto on arvioinut rajattomiksi, arvo oli 60,3 miljoonaa euroa. Tavaramerkit on kohdistettu kokonaan Brändit-segmentin toimintoihin. Tavaramerkkien arvo on testattu. Testauksen tuloksena Honey Monster -brändin arvoa alennettiin 10,1 miljoonalla eurolla marraskuussa 2014. Muiden brändien osalta niistä kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää niiden kirjanpitoarvon.

Arvonalentumistestauksissa kerrytettävissä olevat rahamäärät määritellään käyttöarvoon perustuen. Rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin, jotka kattavat neljä seuraavaa vuotta. Johdon hyväksymän ennustejakson jälkeiset rahavirrat ekstrapoloidaan käyttämällä alla esitettyjä arvioituja kasvutekijöitä, jotka eivät ylitä yksikön toimialan keskimääräisiä pitkän aikavälin kasvuvauhteja.

Liikearvojen käyttöarvon määrittämisessä käytetyt perusolettamukset ovat:

	2015	2014
Liikearvot/Brändit		
<i>UK:n toiminnot, Benecol</i>		
Kasvuprosentti *)	2 %	
Diskonttaus korko	8,0 %	
<i>UK:n toiminnot, Välipalat ja Makeiset</i>		
Kasvuprosentti *)	2 %	2 %
Diskonttaus korko	7,5 %	5,7 %
Candy Plus, Makeiset		
Kasvuprosentti *)	2 %	2 %
Diskonttaus korko	6,5 %	6,1 %

*) Ennustejakson jälkeisissä rahavirroissa

Johto on määrittänyt ennusteiden liiketuloksen perustuen aiempiin toteutuneisiin tuloksiin ja niihin odotuksiin, jotka sillä on markkinoiden kehityksestä. Diskonttaus korko on määritetty ennen veroja ja se kuvastaa kyseiseen liiketoimintasegmenttiin liittyviä riskejä.

Arvonalentumistestauksen herkkyysoanalyysi:

Liikearvot/Brändit: Länsi-Eurooppa

UK:n toiminnot, Benecol

Yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää selvästi varojen kirjanpitoarvon. Kerrytettävissä oleva rahamäärä alittaa varojen kirjanpitoarvon diskonttauskoron noustessa yli 22,3 prosentin (ennen veroja) tai liiketoiminnan liikevoittotason pudotessa pysyvästi yli 30,5 prosenttia johdon arvioista.

UK:n toiminnot, Välipalat ja Makeiset

Yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää varojen kirjanpitoarvon. Kerrytettävissä oleva rahamäärä alittaa varojen kirjanpitoarvon diskonttauskoron noustessa yli 8,4 prosentin (ennen veroja) tai liiketoiminnan liikevoittotason pudotessa pysyvästi yli 4,5 prosenttia johdon arvioista.

Candy Plus

Yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää selvästi varojen kirjanpitoarvon. Kerrytettävissä oleva rahamäärä alittaa varojen kirjanpitoarvon diskonttauskoron noustessa yli 25,1 prosentin (ennen veroja) tai liiketoiminnan liikevoittotason pudotessa pysyvästi yli 80,3 prosenttia johdon arvioista.

11. TYTÄRYRITYKSET JA MÄÄRÄYSVALLATTOMIEN OMISTAJIEN OSUDET

Konsernin tilinpäätöshetken mukainen rakenne:

	Kokonaan omistettujen tytäryritysten lukumäärä		Osittain omistettujen tytäryritysten lukumäärä	
	2015	2014	2015	2014
Brändit	39	39	3	3
Raisioagro	1	2		
Muut toiminnot	2	2		

Raisioagro-segmenttiin kuuluva Proteinoil Oy fuusioitui tilikauden 2015 aikana Raisio Oyj:hin.

Brändit-segmentin osittain omistettut tytäryhtiöt liittyvät Benemilk-liiketoimintaan. Määräysvallattomien omistajien osuus Benemilk Oy:ssä ja CentrIQ Corporation:ssa (19.12.2015 asti Benemilk US Ltd) on 43 %.

Brändit-segmentin yhtiöistä merkittävä osa, 26 yhtiötä, on Englannissa. Yhtiöistä kahdeksalla on toimintaa, 18 yhtiöstä on toimimattomia.

Luettelo konsernin kaikista tytäryrityksistä on esitetty liitetiedossa '29 Lähipiiritiedot'

12. OSUUDET OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSISSÄ

(Milj. euroa)	2015	2014
OSAKKUUSYRITYKSET		
Konsernilla on yksi osakkuusyhtiö, Vihervakka Oy, joka kuuluu Raisioagro-segmenttiin.		
Kirjanpitoarvo 1.1.	0,8	0,8
Vähennykset	0,0	0,0
Osuus tilikauden tuloksesta	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,7	0,8
Osakkuusyritysten kirjanpitoarvoon ei sisälly liikearvoa.		
Osakkuusyritysten yhteenlasketut varat, velat, liikevaihto ja voitto/tappio:		
Varat	2,8	2,5
Velat	0,9	0,6
Liikevaihto	1,0	1,0
Voitto/tappio	-0,1	0,0

Osakkuusyrityksestä on vuonna 2015 saatu osinkoa 5,8 tuhatta euroa (7,7 tuhatta euroa vuonna 2014).

13. MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT

(Milj. euroa)	2015	2014
Noteeraamattomat osakesijoitukset ja osuudet	2,6	2,7
Yhteensä	2,6	2,7
Tilikauden alussa	2,7	2,6
Lisäykset	0,1	0,1
Vähennykset	-0,1	0,0
Tilikauden lopussa	2,6	2,7

Noteeraamattomien osakesijoitusten ja osuuksien käypään arvoon arvostamisessa on sovellettu esimerkiksi viimeaikaisia riippumattomien tahojen välisiä kauppvoja. Mikäli käypiä arvoja ei ole luotettavasti saatavilla, myytävissä olevat rahoitusvarat on arvostettu hankintameno.

Käyvän arvon rahaston muutokset on esitetty liitetiedossa 18 Oma pääoma.

14. VAIHTO-OMAISUUS

(Milj. euroa)	2015	2014
Aineet ja tarvikkeet	37,2	34,4
Keskeneräiset tuotteet	3,7	5,0
Valmiit tuotteet/tavarat	23,4	24,8
Ennakkomaksut	0,0	0,1
Vaihto-omaisuus yhteensä	64,3	64,2

Vaihto-omaisuuden kirja-arvoon ei sisälly olennaisia kirjauksia, joilla vaihto-omaisuuden arvoa olisi alennettu vastaamaan sen nettorealisoituarvoa.

15. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

(Milj. euroa)	2015	2014
Myyntisaamiset	60,5	62,9
Siirtosaamiset	3,6	4,1
Muut saamiset	4,3	2,4
Myyntisaamiset ja muut saamiset yhteensä	68,4	69,4

Tilinpäätöshetkellä konsernin myyntisaamisista noin 36,7 prosenttia oli euromääräisiä, noin 52,0 prosenttia puntamääräisiä ja loput muita valuuttoja.

Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli yli 60 päivää sitten erääntyneitä myyntisaamia, joiden arvo ei ole alentunut, 0,1 milj. euroa (0,5 milj. euroa vuonna 2014).

Erääntyneiden saamisten ikäjakauma on seuraava:

(Milj. euroa)	2015	2014
Erääntymättömät	48,8	52,5
Erääntyneet 1–60 päivää	11,6	10,0
Erääntyneet 61–180 päivää	0,1	0,4
Erääntyneet yli 180 päivää	0,0	0,1
	60,5	62,9
Myyntisaamisten arvonalennukset:		
Arvo 1.1.	0,7	0,8
Lisäykset	0,4	0,4
Vähennykset	-0,4	-0,4
Arvo 31.12.	0,7	0,7

Konserni on kirjannut tilikauden aikana luottotappioita myyntisaamisista 0,2 milj. euroa (0,1 milj. euroa tilikaudella 2014).

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät ovat liiketoimintaan kuuluvien tuottojen ja kulujen sekä rahoituserien jakotuksia. IAS 39 mukaan rahoitusvaroihin luettavien saamisten käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 26.

Tasearvot vastaavat parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä vakuuksien käypää arvoa huomioon ottamatta siinä tapauksessa, että toiset sopimusosapuolet eivät pysty täyttämään rahoitusinstrumentteihin liittyviä velvoitteitaan. Saamisiin ei liity merkittäviä luottoriskikeskittymiä.

16. KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVARAT

(Milj. euroa)	2015	2014
Rahoitusarvopaperit	56,9	27,9
Johdannaissopimukset	1,9	2,5
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat yhteensä	58,8	30,4

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin luetaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät 12 kuukauden sisällä eräännyvät pankkien ja yritysten liikkeeseen laskemat sijoitus- ja yritystodistukset sekä johdannaiset. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat euromääräisiä.

Tasearvot vastaavat parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä siinä tapauksessa, että toiset osapuolet eivät pysty täyttämään rahoitusinstrumentteihin liittyviä velvoitteitaan. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin kuuluviin eriin tehdyt sijoitukset on hajautettu huolellisesti, eikä niihin liity merkittäviä luottoriskikeskittymiä. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset esitetään tuloslaskelmassa rahoitustuotoissa ja -kuluissa.

Käyvän arvon määrittämisperiaatteet on esitetty liitetiedossa 26. Liitetietojen kohdassa 6 on esitetty näistä eristä kirjatut voitot ja tappiot.

17. RAHAVARAT

(Milj. euroa)	2015	2014
Käteinen raha ja pankkitilit	11,0	25,6
Rahavarat yhteensä	11,0	25,6

Rahavirtalaskelman mukaiset rahavarat muodostuvat seuraavasti:

Rahavarat	11,0	25,6
Rahoitusarvopaperit	56,9	27,9
Yhteensä	67,9	53,6

Rahavirtalaskelmassa rahavaroihin luokitelluilla rahoitusarvopapereilla on keskimäärin tilinpäätöshetkellä noin kolmen kuukauden maturiteetti.

18. OMA PÄÄOMA

(Milj. euroa)	1000 kpl	Osakepääoma	Omat osakkeet
Emoyrityksen osakepääoma jakautuu osakelajeittain seuraavasti:			
31.12.2013			
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	33 733	5,7	
Kantaosakkeet, omia osakkeita	-213		-0,4
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	131 416	22,1	
Vaihto-osakkeet, omia osakkeita	-9 534		-20,0
Yhteensä	155 402	27,8	-20,4
Kantaosakkeita vaihdettu vaihto-osakkeiksi	361		
Omien osakkeiden luovutus, vaihto-osakkeet	-1 759		0,0
31.12.2014			
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	33 371	5,6	
Kantaosakkeet, omia osakkeita	-213		-0,4
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	131 778	22,2	
Vaihto-osakkeet, omia osakkeita	-7 776		-20,0
Yhteensä	157 160	27,8	-20,4
Kantaosakkeita vaihdettu vaihto-osakkeiksi	631		
Omien osakkeiden luovutus, vaihto-osakkeet	-9		0,0
31.12.2015			
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	32 740	5,5	
Kantaosakkeet, omia osakkeita	-213		-0,4
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	132 409	22,3	
Vaihto-osakkeet, omia osakkeita	-7 767		-20,0
Yhteensä	157 169	27,8	-20,4

Muuntoerot:

Muuntoerot-rahasto sisältää itsenäisten ulkomaisten yksiköiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot. Myös itsenäisiin ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen netto-sijoitusten suojauksista syntyvät voitot ja tappiot sisältyvät muuntoeroihin silloin, kun suojauslaskennan edellytykset ovat täyttyneet.

Muut rahastot:

Muut rahastot sisältää käyvän arvon rahaston myytävissä oleville rahoitusvaroilta ja suojausrahaston, mikä sisältää rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien kertyneet käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet.

Omat osakkeet:

Omiin osakkeisiin sisältyy konsernin hallussa olevien omien osakkeiden hankintameno. Omia osakkeita on hankittu pörsistä vuosina 2005-2012 yhteensä 10 576 297 kappaletta, 10 363 601 vaihto-osaketta ja 212 696 kantaosaketta.

Tilikausien 2008-2014 aikana vaihto-osakkeita luovutettiin johdolle ja avainhenkilöille palkkiona sekä osakekannustinjärjestelmiin 2008 ja 2009 liittyen yhteensä 1 117 556 kappaletta ja hallituksen jäsenille osana heidän palkkiotaan yhteensä 81 541 kappaletta.

Vuonna 2015 hallituksen jäsenille luovutettiin osana heidän palkkiotaan yhteensä 8 657 kappaletta vaihto-osakkeita.

Vuonna 2010 suunnatulla maksullisella osakeannilla luovutettiin 4 120 000 yhtiön hallussa ollutta vaihto-osaketta Reso Management Oy:lle. Helmikuussa 2014 Raisio Oyj hankki osakevaihdolla johdon omistamat Reso Management Oy:n osakkeet luovuttamalla 1 751 330 yhtiön hallussa olevaa vaihto-osaketta. Elokuussa 2014 Raisio Oyj fuusioi Reso Management Oy:n, jolloin Reso Management Oy:n omistamista 4 482 740 Raisio Oyj:n vaihto-osakkeesta tuli Raisio Oyj:n omia osakkeita. Reso Management Oy:n omistamat Raisio Oyj:n osakkeet, yhteensä 4 482 740 kappaletta, on aiemmin käsitelty konsernitilinpäätöksessä omia osakkeina.

Tilikauden 2015 lopussa konsernitilinpäätöksessä oli omia osakkeita yhteensä 7 979 953 kappaletta, joista 7 767 257 kappaletta vaihto-osakkeita ja 212 696 kappaletta kantaosakkeita. Omien osakkeiden jäljellä oleva hankintameno on yhteensä 20,4 milj. euroa ja se esitetään oman pääoman vähennyksenä.

Osingot:

Vuonna 2015 osinkoa jaettiin 0,14 euroa osakkeelta eli yhteensä 22,0 miljoonaa euroa (vuonna 2014 0,13 euroa osakkeelta eli yhteensä 21,0 miljoonaa euroa). Tilinpäätöspäivän jälkeen emoyrityksen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osinkoa 0,16 euroa osakkeelta eli yhteensä 26,4 miljoonaa euroa.

(Milj. euroa)	2015	2014
Muuntoerot 1.1.	2,2	-3,4
Muuntoeron muutos	11,9	5,6
Muuntoerot 31.12.	14,2	2,2
Muut rahastot:		
Käyvän arvon rahasto	1,5	1,4
Suojausrahasto	0,5	1,5
Muut rahastot yhteensä	2,0	2,9

19. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Vuonna 2010 Raision hallitus päätti konsernin johtoryhmän jäsenten kannustinjärjestelmästä. Järjestelmän kautta johto sijoitti varojaan Raision vaihto-osakkeisiin. Tarkoitusta varten johto hankki Reso Management Oy -nimisen yhtiön, jonka osakekannan he järjestelyn alussa omistivat kokonaan. Reso Management Oy:n hallussa oli yhteensä 4 482 740 Raision vaihto-osakkeita. Raisio Oyj ja johto sopivat ja toteuttivat 25.2.2014 osakevaihdon, jolla Raisio Oyj hankki johdon omistamat Reso Management Oy:n osakkeet. Osakevaihdossa luovutettiin johdolle vastikkeena Raisio Oyj:n vaihto-osakkeita yhteensä 1 751 330 osaketta. Osakkeiden määrä määriteltiin Reso Management Oy:n nettovarallisuuden perusteella ja laskettiin sekä vastikkeena luovutettavien osak-

keiden että Reso Management Oy:n omistamien Raisio Oyj:n osakkeiden osalta käyttäen yhtiön vaihto-osakkeen vaihdolla painotettua keskipäivää ajalla 27.1–21.2.2014 (4,589 euroa osakkeelta).

Joulukuussa 2011 hallitus päätti synteettisestä osakepohjaisesta kannustin- ja sitouttamisjärjestelmästä englantilaisen Raisio UK -al konsernin johdolle ja keskeisille avainhenkilöille. Järjestelmän ansaintajakso oli 1.1.2012–31.12.2014 ja sen perusteella maksettiin huhtikuun 2015 loppuun mennessä rahapalkkio, jonka määrä maksimissaan vastaa 400 000 Raisio Oyj:n vaihto-osakkeen arvoa. Palkkion määrä oli sidottu Raision Brändit-segmentin liiketulokseen ja sen suorittamisen edellytyksenä oli kunkin siihen nimetyn henkilön osalta se, että hän on Raisio-konsernin palveluksessa edelleen 28.2.2015.

Elokuussa 2014 kannustinjärjestelmää on modifioitu siten, että neljän avainhenkilön kanssa on sovittu heidän palkkionsa sitomisesta makeisliiketoiminnan vuoden 2014 liiketulokseen sekä sovittu järjestelmän pidentämisestä niin, että mahdollinen palkkio suoritetaan heille vasta maaliskuussa 2016 edellyttäen että he ovat Raisio-konsernin palveluksessa. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2015 palkkion määrä vastasi 55 000 Raisio Oyj:n vaihto-osakkeen arvoa.

Helmikuussa 2013 hallitus päätti uudesta konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä. Osakepalkkiojärjestelmän ansaintajakso alkoi 1.1.2013 ja päättyi 31.12.2015. Hallitus päättää vuosittain uuden mahdollisen ansaintajakson alkamisesta, pituudesta sekä kriteereistä ja niille asetettavista tavoitteista. Tähän pohjautuen hallitus päätti joulukuussa 2013 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän toisesta jaksosta periodille 2014-2016 ja seuraavista joulukuussa 2014 periodille 2015-2017 ja joulukuussa 2015 periodille 2016-2018.

Kaikissa neljässä järjestelmässä mahdollinen palkkio kultakin ansaintajaksolta perustuu yhtiön osakkeen kokonaistuottoon (TSR). Palkkion maksaminen edellyttää kumulatiivisen konsernin tulostavoitteen (EBT) saavuttamista vastaavalla ajanjaksolla. Mahdolliset palkkiot maksetaan kunkin ansaintajakson päättymistä seuraavan vuoden huhtikuussa ja ne maksetaan osittain yhtiön vaihto-osakkeina ja osittain rahana. Rahaosuudella on tarkoitus kattaa palkkiosta avainhenkilölle aiheutuvia veroja ja veronluontoisia maksuja. Mikäli henkilön työ- tai toimisuhte päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta.

Vuosien 2009-2015 yhtiökokousten päätöksen perusteella hallituksen jäsenille on maksettu heidän palkkiostaan noin 20 % luovuttamalla heille yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Vuosien 2009-2013 aikana osakkeita on luovutettu yhteensä 74 325 kappaletta, vuonna 2014 yhteensä 7 216 kappaletta ja vuonna 2015 yhteensä 8 657 kappaletta.

Osakeperusteiset maksut:

(Milj. euroa)	2013–2015	2014–2016	2015–2017	2016–2018
Alkuperäinen osakemäärä, kpl	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Alkuperäinen myöntämispäivä	22.03.2013	13.01.2014	19.01.2015	15.01.2016
Toteutuspäivä	30.04.2016	30.04.2017	30.04.2018	30.04.2019
Oikeuden syntymisjakso, vuosia	3,1	3,3	3,3	3,3
Jäljellä oleva syntymisjakso, vuosia	0,3	1,3	2,3	3,3
Henkilömäärä kauden lopussa	26	30	37	0
Maksutapa	osakkeita ja rahaa	osakkeita ja rahaa	osakkeita ja rahaa	osakkeita ja rahaa
Muutokset vuonna 2015				
1.1.2015				
Osakemäärä raportointikauden alussa	785 000	915 000	0	0
Varalla raportointikauden alussa	215 000	85 000	1 000 000	0
Muutokset raportointikaudella				
Myönnetty	0	0	985 000	0
Peruuntuneet	15 000	45 000	45 000	0
31.12.2015				
Osakemäärä raportointikauden lopussa	770 000	870 000	940 000	0
Varalla raportointikauden lopussa	230 000	130 000	60 000	1 000 000

Käyvän arvon määrittely

Osakkeina maksettavan osuuden käypä arvo on määriteltävä myöntämispäivänä ja jaksotettu toteutuspäivään asti. Rahaosuuden käypä arvo määritetään jokaisena raportointipäivänä kunnes mahdollinen palkkio on maksettu. Siten velan määrä muuttuu Raision osakehinnan muuttuessa.

Kaudella myönnettyjen osakepalkkiojärjestelmien laskennassa käytetyt parametrit:

	2015	2014
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	4,13	4,71
Osakkeen kurssi tilinpäätöshetkellä, euroa	4,24	4,20
Osakkeen kurssinousuoletus, p.a.	8,0 %	8,0 %
Oletetut osingot ennen palkkion maksua, euroa	0,62	0,58
Diskonttokorko	6,3 %	6,4 %
Erääntyminen, vuosia	3,3	3,2
Osakkeina ja käteisvaroina suoritettavia osakeperusteisia maksuja sisältyy työsuhte-etuuksista johtuviin kustannuksiin:		
	2015	2014
(Milj. euroa)		
Osakkeina suoritettut / suoritettavat	0,6	0,5
Rahana suoritettut / suoritettavat	1,4	0,6
	2,0	1,1
Rahana suoritettavien osakeperusteisten järjestelyjen velat	2,9	1,5

20. LASKENNALLISET VEROT

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2015 aikana:

(Milj. euroa)	1.1.2015	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Kurssierot	Ostetut/ myytyt liike- toiminnot	31.12.2015
Laskennalliset verosaamiset:						
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	0,1	0,0				0,0
Käyttöomaisuuden sisäinen kate	0,0	0,0				0,0
Varaukset	1,1	-0,2		0,0		0,9
Vahvistetut verotukselliset tappiot	0,2	0,3				0,5
Johdannaissopimukset	0,0		0,0	0,0		0,0
Verotuksessa vähentämättä jätetyt poistot	1,3	0,4		0,0		1,7
Muut erät	1,2	1,4		0,0		2,6
Yhteensä	3,9	1,9	0,0	0,0	0,0	5,7
Laskennalliset verovelat:						
Kertyneet poistoerot	1,9	1,0	0,1	0,1		3,1
Myytavissä olevat sijoitukset	0,4		0,0			0,4
Johdannaissopimukset	0,4		-0,3			0,1
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat	0,1	0,0		0,0		0,0
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisessä	5,1	0,0		0,3	0,0	5,4
Muut erät	3,1	-1,3	-0,1	0,1		1,8
Yhteensä	10,9	-0,3	-0,3	0,5	0,0	10,9

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2014 aikana:

(Milj. euroa)	1.1.2014	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Kurssierot	Ostetut/ myytyt liike- toiminnot	31.12.2014
Laskennalliset verosaamiset:						
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	0,1	-0,1				0,1
Käyttöomaisuuden sisäinen kate	0,0	0,0				0,0
Varaukset	0,5	0,6		0,0		1,1
Vahvistetut verotukselliset tappiot	0,0	0,2				0,2
Johdannaissopimukset	0,2		-0,1			0,0
Verotuksessa vähentämättä jätetyt poistot	0,3	1,1		0,0		1,3
Muut erät	1,1	0,0		0,0		1,2
Yhteensä	2,2	1,8	-0,1	0,0	0,0	3,9
Laskennalliset verovelat:						
Kertyneet poistoerot	2,4	-0,5		0,0		1,9
Myytavissä olevat sijoitukset	0,3		0,0			0,4
Johdannaissopimukset			0,4			0,4
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat	0,0	0,0		0,0		0,1
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisessä	7,1	-2,6		0,4	0,2	5,1
Muut erät	2,8	0,2		0,1		3,1
Yhteensä	12,6	-2,9	0,4	0,6	0,2	10,9

Myöhemmin käytettäviä verotuksellisia tappioita vastaavaa laskennallista verosaamista on kirjattu sen verran kuin sitä todennäköisesti pystytään hyödyntämään tulevaisuudessa kertyvien voittojen perusteella. Konsernilla oli kertyneitä tappioita yhteensä 56,9 milj. euroa (31.12.2014 50,8 milj. euroa). Suurin osa tappioista vanhenee viittä vuotta pidemmän ajan kuluttua.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat vähennetään toisistaan, kun on olemassa laillisesti toimeenpantava oikeus kuitata ja milloin laskennalliset verot liittyvät samaan veronsaajaan. Konsernitaseessa netottamalla määritellyt summat:

(Milj. euroa)	2015	2014
Laskennalliset verosaamiset	5,7	3,9
Laskennalliset verovelat	10,9	10,9
Laskennallinen nettoverovelka	5,2	7,1

Ulkomaisten tytäryritysten jakamattomista voittovaroista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, sillä varat on sijoitettu kyseisiin maihin pysyvästi.

21. VARAUKSET

(Milj. euroa)	2015	2014
Varaukset 1.1.	2,4	1,4
Kurssierot	0,0	0,1
Varausten lisäykset	0,0	2,1
Käytetyt varaukset	-0,3	-1,2
Varaukset 31.12.	2,1	2,4
Pitkäaikaiset varaukset	0,1	0,0
Lyhytaikaiset varaukset	2,1	2,3
Yhteensä	2,1	2,4

Varausten lisäys vuonna 2014 liittyy suurimmalta osaltaan Raisioagro-segmentin toiminnan uudelleenjärjestelyyn.

22. RAHOITUSVELAT

(Milj. euroa)	2015	2014
Pitkäaikaiset jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat:		
Pankkilainat	91,6	94,2
Rahoitusleasingvelat	0,0	0,0
Yhteensä	91,6	94,2
Lyhytaikaiset jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat:		
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	18,6	21,5
Rahoitusleasingvelat	0,0	0,0
Muut korolliset velat	0,0	10,0
Yhteensä	18,6	31,5
Pitkäaikaiset rahoitusvelat (ml rahoitusleasingvelat) erääntyvät seuraavasti:		
Vuonna 2016	18,5	25,6
Vuonna 2017	45,8	23,0
Vuonna 2018	22,9	22,9
Vuonna 2019	22,9	22,9

Pankkilainoista noin 79 prosenttia on euromääräistä ja 21 prosenttia puntamääräistä velkaa. Muut rahoitusvelat ovat pääosin euromääräisiä. Pankkilainat ovat sekä vaihtuvakorkoisia että kiinteäkorkoisia. 16,9 miljoonan punnan (22,9 miljoonan euron) suuruisen pankkilainan korko on sidottu libor-viitekorkoon. 14 ja 80 miljoonan euron suuruisten pankkilainojen korot ovat kiinteät. 16,9 miljoonan punnan lainan lyhennyssuunnitelmaa muutettiin tilikauden 2015 alussa siten, että laina erääntyy maksettavaksi kokonaisuudessaan vuoden 2017 alussa.

Korollisten velkojen käyvät arvot esitetään liitetiedossa 25.

23. JOHDANNAISSOPIMUKSET

(Milj. euroa)	2015	2014
Yhteensä	0,6	2,0

Johdannaisopimukset ovat suojaus- ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä korko- ja valuuttajohdannaisia. Johdannaiset ovat kaikki rahavirran suojauksia, jotka arvostetaan kirjanpidossa käypään arvoon.

24. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

(Milj. euroa)	2015	2014
Pitkäaikaiset		
Muut velat	0,1	0,1
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	46,6	44,5
Velat osakkuusyriyksille	0,0	0,0
Siirtovelat	33,0	22,9
Ennakkomaksut	1,9	3,5
Muut velat	5,7	5,9
Yhteensä	87,2	76,9

Siirtovelkoihin sisältyy liiketoiminnan kulujen ja rahoituserien jaksotuksia. Näistä merkittävimmät ovat palkkojen, palkkioiden ja henkilösivukulujen jaksotukset, joita vuonna 2015 oli 10,2 milj. euroa (vuonna 2014 7,6 milj. euroa).

25. RAHOITUSRISKIENHALLINTA

JOHDANTO

Rahoitusriskienhallinnan tavoitteena on suojata konsernia rahoitusmarkkinoilla tapahtuvilta epäsuotuisilta muutoksilta ja siten osaltaan turvata ja varmistaa konsernin tuloksen kertyminen. Rahoituksen hoito ja rahoitusriskienhallinta on keskitetty talousjohtajan alaisuudessa toimivalle rahoitusosastolle riittävän asiantuntemuksen sekä kattavan ja kustannustehokkaan toiminnan varmistamiseksi. Tulosityksiköt informoivat keskeisistä riskeistään rahoitusosastoa, joka kokoaa yhteen koko konsernin riskit ja raportoi riskipositiot talous- ja liiketoimintajohdolle kuukausittain ja neljännesvuosittain. Rahoitusosaston toimintaa riskienhallinnassa sääntelee hallituksen hyväksymä rahoitusriskienhallintapolitiikka. Kaikki merkittävät lainanotto päätökset tekee hallitus rahoitusosaston esityksestä.

ERI RAHOITUSRISKIT JA NIIDEN HALLINTA

Luottoriskit

Vastapuoliriski

Vastapuoliriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa sopimusosapuoli ei kykene täyttämään tai ei halua täyttää omaa velvoitettaan. Raisio altistuu vastapuoliriskille rahoitusosaston sijoittaessa varoja rahoitusmarkkinoille sekä operoidessa johdannaisinstrumenteilla. Rahoitusosasto vastaa tekemiinsä sijoituksiin, lainasaamisiin ja johdannais sopimuksiin liittyvästä vastapuoliriskistä. Tämän riskin hallinnassa käytetyistä keinoista keskeisimmät ovat huolellinen, hyvän luottokelpoisuuden omaavien vastapuolien valinta, vastapuolikohtaiset liimitit sekä hajauttaminen.

Sijoitustoiminta

Rahoitusvarojen sijoittamista on säännelty politiikassa tehtävän sijoituksen määrän, maturiteetin ja vastapuolten osalta. Maturiteetiltaan lyhyt- ja pitkäaikaisten suorien korkosijoitusten lisäksi varoja voidaan sijoittaa korkorahastoihin, vaihtoehtoisten sijoitusten rahastoihin sekä osakkeisiin ja

osakerahastoihin. Talousjohtajalla on oikeus politiikassa asetuin perustein päättää konsernin sijoitusten vastapuoliksi hyväksyttävistä tahoista. Vastapuolina voivat lähtökohtaisesti olla Euroopan rahaliiton jäsenvaltiot, suuret suomalaiset kunnat ja niiden yhteenliittymät, Suomessa yritys pankki-toimintaa harjoittavat rahalaitokset sekä Euroopan rahaliiton jäsenvaltiossa rekisteröidyt yritykset, joilla on hyvä luottoluokitus. Tilipäätöshetkellä konsernin rahoitusvaroista 56,9 milj. euroa (vertailuvuonna 27,9 milj. euroa) oli sijoitettu suomalaisiin yritys- ja sijoitustodistuksiin.

Myynnin luottoriski

Tulosityksiköt tekevät konsernin antamien ohjeiden puitteissa itsenäisesti vastapuoliriskien liittyviä päätöksiä, kuten päättävät asiakkaaksi hyväksymisen kriteereistä, sovellettavista myyntiehtoista ja vaadittavista vakuuksista, samoin kuin ne vastaavat myyntisaamisten luottoriskistä. Myyntisaamisia voidaan turvata myös luottovakuutuksilla.

Likviditeettiriskit

Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että konsernin rahoitusvarat ja lisärahoitusmahdollisuudet eivät kattaisi liiketoiminnan tulevia tarpeita. Poliittikan mukaisesti rahoitusosasto pyrkii ylläpitämään hyvän maksuvalmiuden kaikissa olosuhteissa ja tasolla, jolla turvataan johdon strateginen toimintavapaus. Konsernin likvidit varat muodostuvat sijoitetuista rahoitusvaroista ja rahoittajien kanssa sovituista, nostamattomista luotoista ja tililimiteistä. Vaihtoehtoisten sijoitusten rahastoihin tai osakerahastoihin tehtyjä sijoituksia ei lueta likvideihin rahoitusvaroihin. Maksuvalmiusreserviin kuuluu mm. sovittu 90 miljoonan euron suuruinen yritystodistusohjelma. Varainhankinnan riskiä hajautetaan hankkimalla rahoitusta eri lähteistä.

Markkinariskit

Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten vaikutusta konsernin nettorahoituskuluihin ja -tuottoihin sekä eri korkosijoitusten ja korkojohdannaisten markkina-arvoihin seuraavan 12 kuukauden aikana. Korkoriskiä hallitaan ohjaamalla luottosalkun ja korkosijoitusten rakennetta ja duraatiota politiikan sallimissa rajoissa tavoitteena mahdollisimman alhaiset rahoituskulut ja korkeat rahoitustuotot. Korkoprofiilin muokkauksessa välineinä voidaan käyttää koronvaihtosopimuksia sekä korkotermiineitä ja -optioita. Konsernin vuonna 2011 nostaman 45 miljoonan punnan suuruisen pankkilainan aiheuttamalta korkoriskiltä suojautumiseen solmittiin lainaehtoja vastaava, puntamääräinen koronvaihtosopimus, johon on sovellettu suojauslaskentaa. Lainan lyhennyssuunnitelmaa muutettiin vuoden 2015 alussa siten, että laina erääntyy kokonaisuudessaan vuoden 2017 alussa. Koronvaihtosopimus erääntyy alkuperäissuunnitelman mukaisesti. Samana vuonna nostetun 35 miljoonan euron sekä vuonna 2014 nostetun 80 miljoonan euron suuruisen pankkilainojen korot ovat kiinteät. Konsernin korkoriskiä seurataan laske-malla markkinakorkojen yhden prosenttiyksikön muutoksen vaikutus korollisten sijoitusten ja velkojen korkotuottoihin ja -kuluihin seuraavien 12 kuukauden aikana. Kannettavan korkoriskin enimmäismäärä on säännelty rahoitusriskienhallintapolitiikassa.

Korkoriski (Milj. euroa)	31.12.2015	31.12.2014
Markkinakorkojen 1 % -yksikön nousun vaikutus:		
korkotuottoihin	0,5	0,3
korkokuluihin	-0,3	-0,3
markkina-arvojen muutos	0,0	0,1
Nettovaikutus korkotuottoihin ja -kuluihin	0,2	0,2

Raision korkoaseman herkkyys koronmuutoksille saadaan laskemalla paljonko koko korkokäyrän yhtä suuri, yhden prosenttiyksikön suuruinen muutos muuttaa nettokorkokuluja ja -tuottoja. Tarkastelussa huomioidaan Raision korolliset sijoitukset sekä velat. Korkosijoitusten pääpaino on tilikautena ollut juoksuajaltaan lyhytaikaisissa sijoituksissa. Rahoitusvelkojen korot on sidottu 1-6 kuukauden vaihtuvaan euribor-viitekorkoon tai 6 kuukauden vaihtuvaan Englannin punnan libor-korkoon. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2015 Raision korkoherkkyys 1 prosenttiyksikön suuruiselle koronnousulle oli noin 0,3 miljoonaa euroa (0,2 milj. euroa) ja koronlaskulle noin 0,3 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa). Jos korkotaso tilinpäätöshetkellä 31.12.2015 olisi ollut 1 prosenttiyksikköä korkeampi, vaikutus Raision tulokseen verojen jälkeen olisi 0,2 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa). Jos taas korkotaso tilinpäätöshetkellä 31.12.2015 olisi ollut 1 prosenttiyksikköä matalampi, vaikutus Raision tulokseen verojen jälkeen olisi 0,2 miljoonaa euroa (0,0 milj. euroa).

Valuuttariski

Valuuttariski tarkoittaa sitä tulokseen, taseeseen ja kassavirtaan liittyvää epävarmuutta, joka aiheutuu valuuttakursien muutoksista. Raisio suojautuu valuuttamääräisten saamisten ja velkojen, taseen ulkopuolisten osto- ja myyntisopimusten sekä osittain myös budjetoitujen kassavirtojen aiheuttamaa kurssiriskiä vastaan. Rahoitusriski muodostuu pääosin konsernin ulkomaan rahan määräisistä rahoituseristä. Valuuttariskin hallintaan käytetään valuuttatermiinejä, jotka voivat olla yhtäjaksoisesti avoinna yli 12 kuukautta.

Konsernin valuuttariskipolitiikassa on määritelty enimmäismäärä kannettavalle, avoimelle nettopositiolle, joka koostuu konserniyhtiöiden valuuttariskiä synnyttävistä kauppallisista ja rahoituksellisista eristä sekä niitä suojaavista johdannaisista. Valuuttariskiä syntyy Englannin punta-, Venäjän rupla-, Ruotsin kruunu-, Yhdysvaltain dollari-, Puolan zloty-, Tšekin koruna- ja Sveitsin frangimääräisistä eristä.

Konsernin valuuttariski 31.12.2015 oli 0,4 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa), jos muut valuutat heikkenivät 5 prosenttia euroon verrattuna ja sen vaikutus Raision tulokseen verojen jälkeen olisi 0,2 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa). Tilinpäätöshetkellä oli avoimena nimellisarvoltaan 242,5 milj. euroa 1–12 kuukauden CHF-, CZK-, GBP-, RUB-, SEK- ja USD-valuuttatermiinejä.

Valuuttariski 31.12.2015 (Milj. euroa)							Valuuttariskit 31.12.2014					
Valuuttariski, nettoasema							Valuuttariski, nettoasema					
GBP	RUB	SEK	USD	PLN	CZK	CHF	GBP	RUB	SEK	USD	PLN	CZK
2,6	-0,8	-0,1	3,1	-0,8	-0,3	1,3	0,6	0,0	-0,5	0,1	-2,2	-0,0
5 %:n heikentyminen valuutassa euroa vastaan:												
GBP	RUB	SEK	USD	PLN	CZK	CHF	GBP	RUB	SEK	USD	PLN	CZK
-0,1	0,0	0,0	-0,2	-0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0

JOHDANNAISET

Johdannaisten nimellisarvot (Milj. euroa)	31.12.2015	31.12.2014
Korkojohdannaiset, rahavirran suojaus	7,7	21,7
Valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskentaa	105,5	113,6
Valuuttajohdannaiset, suojauslaskentaa	137,1	16,1

Rahavirran suojaukseen käytetty korkojohdannainen eräännytyy vuoden 2016 aikana. Muut korko- ja valuuttajohdannaiset eräännyvät alle vuoden kuluessa.

PÄÄOMAN HALLINTA

Konsernin pääoman hallinnan pyrkimyksenä on vahvan pääomarakenteen avulla tukea liiketoimintaa varmistamalla normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa omistajarvoa tavoitteena paras mahdollinen tuotto. Pääomarakenteen kehitystä seurataan omavaraisuusasteella. Konsernin oma pääoma oli vuoden 2015 lopussa 350,0 milj. euroa (325,3 milj. euroa) ja omavaraisuusaste oli 62,3 % (60,2 %). Omavaraisuusastetta laskettaessa oma pääoma jaetaan taseen loppusummalla, josta on vähennetty saadut ennakot.

	31.12.2015	31.12.2014
Oma pääoma, milj. euroa	350,0	325,3
Taseen loppusumma, milj. euroa	563,6	544,3
Omavaraisuusaste	62,3 %	60,2 %

26. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

Taulukossa esitetään kunkin erän kirjanpitoarvot ja käyvät arvot. Kirjanpitoarvot vastaavat konsernitaseen arvoja. Alla on esitetty konsernin käyttämät käyvän arvon määrittämisperiaatteet kaikista rahoitusinstrumenteista.

(Milj. euroa)	Liitetieto	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015	Kirjanpitoarvo 2014	Käypä arvo 2014
Rahoitusvarat					
Myytävissä olevat rahoitusvarat *)	13	2,6	2,6	2,7	2,7
Myyntisaamiset ja muut saamiset	15	61,2	61,2	63,5	63,5
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat sijoitukset *)	16	56,9	56,9	27,9	27,9
Rahavarat	17	11,0	11,0	25,6	25,6
Johdannaiset *)	16	1,9	1,9	2,5	2,5
Rahoitusvelat					
Pankkilainat	22	110,1	112,6	115,8	119,0
Muut lainat	22	0,0	0,0	10,0	10,0
Ostovelat ja muut velat	24	52,2	52,2	70,3	70,3
Johdannaiset *)	23	0,6	0,6	2,0	2,0

Taulukossa esitettyjen rahoitusvarojen ja -velkojen käypiä arvoja määritettäessä on käytetty seuraavia hintanoteerauksia, oletuksia ja arvostusmalleja:

Osake- ja rahoitusarvopaperisijoitukset

Myytävissä olevat julkisesti noteerattavat osakkeet arvostetaan Nasdaq Helsinki Oy:n noteeraamin tilinpäätöspäivän ostokurssiin. Osa noteeraamattomista osakesijoituksista on kirjattu käypään arvoon soveltamalla esimerkiksi viimeaikaisia riippumattomien tahojen välisiä kauppvoja. Mikäli arvostaminen käypään arvoon arvostusmenetelmiä käyttäen ei ole ollut mahdollista, eikä käypä arvo ole ollut luotettavasti saatavilla, myytävissä olevat rahoitusvarat on arvostettu hankintamenoonsa. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatut rahoitusvarat ovat jälkimarkkinakelpoisia ja niiden arvostuksessa on käytetty tilinpäätöspäivän markkinahintoja tai sopimuksen pituutta vastaavia markkinakorkoja.

Lainasaamiset, lainat ja rahoitusleasingvelat

Lainasaamisten ja rahoituslainojen käyvät arvot pohjautuvat diskontattuihin rahavirtoihin. Diskonttauskorkona on käytetty korkoa, joka vastaa kyseisissä sopimuksissa määritettyjä korkoja vastaavia markkinakorkoja.

Ostovelat ja muut velat tai

myyntisaamiset ja muut saamiset

Ostovelkojen ja muiden velkojen tai myyntisaamisten ja muiden saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen tai saamisten maturiteetti huomioon ottaen.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon

arvostetuista rahoitusvaroista ja veloista

Käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja veloista *) kaikki muut kuuluvat tasolle 2 paitsi myytävissä olevat rahoitusvarat. Tasolle 2 kuuluvien erien käypä arvo määritellään arvostusmenetelmien avulla käyttäen palveluntuottajan antamia arvostuksia. Myytävissä olevat rahoitusvarat kuuluvat tasolle 3, koska niiden käypä arvo ei perustu todettavissa olevaan markkinatietoon..

TÄSMÄYTYSLASKEMA TASON 3 MUKAAN KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETUISTA RAHOITUSVAROISTA JA RAHOITUSVELOISTA

(Milj. euroa)	31.12.2015	31.12.2014
Muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat		
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Tilikauden alussa	2,7	2,6
Voitot ja tappiot		
Muun laajan tuloksen erissä	0,1	0,1
Myynnit ja muut luovutukset	-0,1	
Tilikauden lopussa	2,6	2,7

27. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

(Milj. euroa)	2015	2014
Konserni vuokralle ottajana: Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:		
Yhden vuoden kuluessa	0,5	0,6
Yhtä vuotta pidemmän ja enintään viiden vuoden kuluttua	2,5	2,4
Viittä vuotta pidemmän ajan kuluttua	5,4	5,3
Yhteensä	8,3	8,3

Konserni on vuokrannut autoja, tuotantotiloja ja maa-alueita.

Vuoden 2015 tuloslaskelmaan sisältyy muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettuja vuokramenoja 3,6 milj. euroa (vuonna 2014 4,0 milj. euroa).

29. LÄHIPIIRITIEDOT

Konsernin lähipiiriin kuuluvat osakkuusyhtykset. Tämän lisäksi lähipiiriin luetaan hallintoneuvosto, hallitus, toimitusjohtaja ja muut konsernin johtoryhmän jäsenet.

	Konsernin omistus-osuus, %	Emoyhtiön omistus-osuus, %
TYTÄRYHTYKSET		
Brändit		
Anytime Food and Drink Limited, Englanti	100,00	
Benecol Limited, Englanti	100,00	
Benemilk Oy, Turku	57,00	
CentriQ Corporation (19.12.2015 saakka Benemilk US Ltd.), Yhdysvallat	57,00	
Big Bear Confectionery Limited, Englanti	100,00	
Big Bear Group Limited, Englanti	100,00	
Bright Foods Limited, Englanti	100,00	
Cabin Confectionery Limited, Englanti	100,00	
Candy Plus, a.s., Tšekki	100,00	
Candy Plus Polska Sp. z o.o., Puola	100,00	
The Candy Plus Sweet Factory, s.r.o., Tšekki	100,00	
Carlshamn Mejeri Produktion AB, Ruotsi (30.1.2016 alkaen)		
Reso Mejeri Produktion AB)	100,00	
Chartnatural Limited, Englanti	100,00	
Dormen Foods Limited, Englanti	100,00	
OOO Ecomilk, Venäjä	100,00	
FDS Informal Foods Limited t/a Snacks Unlimited, Englanti	100,00	
F. Fravigar Limited, Englanti	100,00	
Food and Drink Solutions Limited, Englanti	100,00	
Fox's Confectionery Limited, Englanti	100,00	
Glisten Limited, Englanti	100,00	
The Glisten Confectionery Company Limited, Englanti	100,00	
Glisten Finance Limited, Englanti	100,00	
Glisten Snacks Limited, Englanti	100,00	

28. VASTUUSITOUKSET JA MUUT VASTUUT

(Milj. euroa)	2015	2014
Muut vastuut		
Muut taloudelliset vastuut	2,3	3,4
Sitoutuminen investointimaksuihin		
Tilinpäätöshetkellä voimassa olleet sitoumukset investointimaksuihin	1,1	1,3

	Konsernin omistus-osuus, %	Emoyhtiön omistus-osuus, %
Halo Foods Limited, Englanti	100,00	
Health Bars Limited, Englanti	100,00	
Holgates Nutritional Foods Limited, Englanti	100,00	
Honey Monster Foods Limited, Englanti	100,00	
Jester Food Products Limited, Englanti	100,00	
The Lindum Snack Company Limited, Englanti	100,00	
Lyme Regis Fine Foods Limited, Englanti	100,00	
Nimbus Foods Limited, Englanti	100,00	
Nordic Feed Innovations Oy, Turku	76,00	76,00
The Original Welsh Pantry Company Limited, Englanti	100,00	
Raisio Eesti AS, Viro	100,00	
OOO Raisio Nutrition, Venäjä	100,00	
Raisio Sp. z o.o., Puola	100,00	
Raisio Staest US Inc., Yhdysvallat	100,00	
Raisio Sverige AB, Ruotsi	100,00	
Raisio UK Limited, Englanti	100,00	100,00
TOV Raisio Ukraina, Ukraina	100,00	
Ravintoraisio Oy, Raisio	100,00	100,00
Shepherd Boy Limited, Englanti	100,00	
Raisioagro		
Raisioagro Oy, Raisio	100,00	100,00
Muu toiminta		
Raisio Finance NV, Belgia	100,00	99,99
Raisionkaaren Teollisuuspuisto Oy, Raisio	100,00	50,00
OSAKKUUSYHTYKSET		
Raisioagro		
Vihervakka Oy, Pöytyä	38,50	38,50

(Milj. euroa)	2015	2014
Liiketoimet lähipiirin kanssa:		
Myynti osakkuus- ja yhteisyrityksille	0,0	0,0
Ostot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	0,0	0,1
Myynti johtoon kuuluville avainhenkilöille	0,1	0,3
Ostot johtoon kuuluilta avainhenkilöiltä	0,3	0,5
Saamiset johtoon kuuluilta avainhenkilöiltä	0,0	0,0
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille	0,0	0,0
Myyntit osakkuus- ja yhteisyrityksille tapahtuvat käypään markkinahintaan.		
Johdon työsuhde-etuudet:		
Palkat ja palkkiot	3,3	2,4
Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat korvaukset	0,0	0,2
Osakeperusteiset etuudet	1,1	0,7
Yhteensä	4,4	3,3
Hallintoneuvoston jäsenet:	0,0	0,0
Hallituksen jäsenet:	0,2	0,2
Toimitusjohtaja sekä konsernin johtoryhmä:		
Matti Rihko	1,6	0,8
Muu johtoryhmä	2,6	2,3
Yhteensä	4,2	3,1

Eläke- ja muut etuudet:

Toimitusjohtajalla ja johtoryhmän jäsenillä on oikeus ja velvollisuus siirtyä eläkkeelle täytettyään 62 vuotta.

Toimitusjohtajan johtajasopimuksen irtisanomisaika on 6 kuukautta molemmin puolin. Mikäli yhtiö irtisanoo toimitusjohtajan, toimitusjohtajalla on oikeus irtisanomisajan palkan lisäksi korvaukseen, mikä määrältään vastaa hänen 12 kuukauden palkkaansa.

Toimitusjohtaja ja muut johtoryhmän jäsenet kuuluvat Raisio-konsernin johdon ryhmäeläkevakuutuksen piiriin. Vakuutus on maksuperusteinen säästövakuutus ja siinä on vapaakirjaoikeus. Maksu on 15 - 20 % perusvuosipalkasta

Ryhmäeläkevakuutuksen kulut vuonna 2015 ovat toimitusjohtajan osalta olleet 0,1 miljoonaa euroa ja muun johtoryhmän osalta yhteensä 0,2 miljoonaa euroa, yhteensä kaikki 0,3 miljoonaa euroa. (Vuonna 2014 toimitusjohtajan osalta 0,1 miljoonaa euroa ja muun johtoryhmän osalta 0,2 miljoonaa euroa, yhteensä kaikki 0,3 miljoonaa euroa.)

Pakollisten eläkevakuutusten kulut vuonna 2015 ovat toimitusjohtajan osalta olleet 0,2 miljoonaa euroa ja muun johtoryhmän osalta yhteensä 0,3 miljoonaa euroa, yhteensä kaikki 0,5 miljoonaa euroa. (Vuonna 2014 toimitusjohtajan osalta 0,1 miljoonaa euroa ja muun johtoryhmän osalta 0,3 miljoonaa euroa, yhteensä kaikki 0,4 miljoonaa euroa.)

(Milj. euroa)	2015	2014
Lainat lähipiirille:		
Reso Management Oy:lle myönnettyt lainat:		
Tilikauden alussa	0,0	10,6
Veloitetut korot	0,0	0,1
Saadut korkomaksut	0,0	-0,3
Lainojen takaisinmaksut	0,0	-10,4
Tilikauden lopussa	0,0	0,0

Lainan korko oli 3,25 %. Laina on maksettu kokonaan takaisin.

Konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

(Milj. euroa)	2015	2014	2013
Tulos ja kannattavuus			
Liikevaihto, milj. euroa	521,2	493,9	557,6
muutos, %	5,5	-11,4	-4,5
Kansainvälinen liikevaihto, milj.euroa	345,7	274,9	273,9
% liikevaihdosta	66,3	55,6	49,1
Käyttökate, milj. euroa	63,6	39,8	49,1
% liikevaihdosta	12,2	8,1	8,8
Poistot ja arvonalennukset, milj. euroa	21,1	32,9	15,5
Liiketulos, milj. euroa	42,4	6,9	33,6
% liikevaihdosta	8,1	1,4	6,0
Tulos ennen veroja	39,9	5,4	31,8
% liikevaihdosta	7,6	1,1	5,7
Oman pääoman tuotto, %	10,4	1,7	7,9
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9,2	1,7	8,6
Rahoitus ja taloudellinen asema			
Oma pääoma, milj. euroa	350,0	325,3	331,7
Korollinen rahoitusvelka, milj. euroa	110,1	125,7	55,4
Korollinen nettorahoitusvelka, milj. euroa	42,2	72,2	-28,5
Taseen loppusumma, milj. euroa	563,6	544,3	491,2
Omavaraisuusaste, %	62,3	60,2	68,2
Nettovelkaantumisaste, %	12,1	22,2	-8,6
Liiketoiminnan rahavirta, milj. euroa	65,0	26,2	71,8
Muut tunnusluvut			
Bruttoinvestoinnit, milj. euroa	11,0	104,9	16,5
% liikevaihdosta	2,1	21,2	3,0
Tutkimus- ja kehitysmenot, milj. euroa	5,5	6,6	6,3
% liikevaihdosta	1,1	1,3	1,1
Henkilökunnan määrä, keskimäärin	1 798	1 915	1 946

Osakekohtaiset tunnusluvut

	2015	2014	2013
Tulos per osake, jatkuvat toiminnot, euroa ¹⁾	0,22	0,04	0,17
Liiketoiminnan rahavirta/osake, euroa ¹⁾	0,41	0,17	0,46
Oma pääoma per osake, euroa ¹⁾	2,23	2,07	2,13
Osinko per osake, euroa	0,16 ²⁾	0,14	0,13
Osinko per tulos, %	72,7	391,4	77,2
Efektiivinen osinkotuotto, %			
Vaihto-osakkeet	3,8	3,3	3,0
Kantaosakkeet	3,8	3,4	2,9
P/E-luku			
Vaihto-osakkeet	19,3	117,4	25,9
Kantaosakkeet	19,3	114,6	26,7
Oikaistu keskimurssi, euroa			
Vaihto-osakkeet	4,24	4,26	3,66
Kantaosakkeet	4,17	4,22	3,66
Oikaistu alin kurssi, euroa			
Vaihto-osakkeet	3,89	3,32	2,94
Kantaosakkeet	3,81	3,25	2,95
Oikaistu ylin kurssi, euroa			
Vaihto-osakkeet	4,50	5,04	4,68
Kantaosakkeet	4,50	4,95	4,60
Oikaistu kurssi 31.12., euroa			
Vaihto-osakkeet	4,24	4,20	4,37
Kantaosakkeet	4,24	4,10	4,49
Osakekannan markkina-arvo 31.12., milj. euroa ¹⁾			
Vaihto-osakkeet	528,5	520,8	532,6
Kantaosakkeet	137,9	136,0	150,5
Yhteensä	666,4	656,8	683,1
Osakkeiden vaihto, milj. euroa			
Vaihto-osakkeet	115,3	113,4	110,0
Kantaosakkeet	4,8	6,7	4,7
Yhteensä	120,0	120,1	114,7
Vaihdettu määrä			
Vaihto-osakkeet, 1 000 kpl	27 215	26 651	30 063
% kokonaismäärästä	20,6	20,2	22,9
Kantaosakkeet, 1 000 kpl	1 142	1 591	1 281
% kokonaismäärästä	3,5	4,8	3,8
Osakkeiden keskimääräinen oikaistu lukumäärä, 1 000 kpl ¹⁾			
Vaihto-osakkeet	124 428	123 524	121 619
Kantaosakkeet	32 735	33 365	33 778
Yhteensä	157 163	156 888	155 397
Osakkeiden oikaistu lukumäärä 31.12., 1 000 kpl ¹⁾			
Vaihto-osakkeet	124 641	124 002	121 882
Kantaosakkeet	32 528	33 159	33 520
Yhteensä	157 169	157 160	155 402

¹⁾ Osakkeiden lukumäärä, joka ei sisällä konsernin omistamia omia osakkeita eikä vertailukaudella 2013 Reso Management Oy:n hallussa olleita Raisio Oyj:n osakkeita.

²⁾ Hallituksen ehdotuksen mukaisesti 0,16 euroa osakkeelta

Taloudellisen kehityksen tunnuslukujen laskentakaavat

Oman pääoman tuotto % (ROE)	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} - \text{tuloverot}}{\text{Oma pääöma (keskimäärin vuoden aikana)}} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto %, (ROI)	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} + \text{rahoituskulut}}{\text{Oma pääöma} + \text{korolliset rahoitusvelat (keskimäärin vuoden aikana)}} \times 100$
Omavaraisuusaste %	$\frac{\text{Oma pääöma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$
Korolliset nettorahoitusvelat	Korolliset rahoitusvelat - rahavarat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat likvidit rahoitusvarat
Nettovelkaantumisaste %	$\frac{\text{Korolliset nettorahoitusvelat}}{\text{Oma pääöma}} \times 100$

Osakekohtaisten tunnuslukujen laskentakaavat

Tulos per osake	$\frac{\text{Emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakkeiden lukumäärä}^*}$
Liiketoiminnan rahavirta per osake	$\frac{\text{Liiketoiminnan rahavirta}}{\text{Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakkeiden lukumäärä}}$
Oma pääöma per osake	$\frac{\text{Emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva oma pääöma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä 31.12.}^*}$
Osinko per osake	$\frac{\text{Tilikaudelta jaettu osinko}}{\text{Osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa}}$
Osinko per tulos %	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}} \times 100$
Efektiiivinen osinkotuotto %	$\frac{\text{Osakeantioikaistu osinko osaketta kohti}}{\text{Osakeantioikaistu, tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}} \times 100$
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)	$\frac{\text{Osakeantioikaistu, tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Osakekannan markkina-arvo	Osakeantioikaistu, tilikauden viimeinen kaupantekokurssi x osakkeiden lukumäärä 31.12. ilman konsernin hallussa olevia omia osakkeita *

* Vertailukausien tunnuslukuja laskettaessa lukumäärä ei sisällä Reso Management Oy:n hallussa olleita Raisio Oyj:n osakkeita

Osakkeet ja omistajat

Raisio Oyj:n osakkeet noteerataan Nasdaq Helsinki Oy:ssä. Raision markkina-arvo vuoden 2015 lopussa oli 700,2 miljoonaa euroa. Osakkeiden kokonaisvaihto ylsi lähes 120,1 miljoonaan euroon. Vaihto-osakkeen päätöskurssi 31.12.2015 oli 4,24 euroa ja kantaosakkeen 4,24 euroa. Hallitus esittää 0,16 euron osingon maksamista kevään 2016 yhtiökokoukselle.

Osakepääoma ja osakelajit

Raisio Oyj:n täysin maksettu osakepääoma on 27 776 072,91 euroa, joka 31.12.2015 jakaantui 32 740 417 kantaosakkeeseen (sarja K) ja 132 408 613 vaihto-osakkeeseen (sarja V). Osakkeella ei ole nimellisarvoa. Kantaosakkeiden osuus osakekannasta oli 19,8 % ja äänimäärästä 83,2 % ja vaihto-osakkeiden vastaavasti 80,2 % ja 16,8 % (31.12.2015). Yhtiön vähimmäispääoma on 25 000 000 euroa ja enimmäispääoma 100 000 000 euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestystä muuttamatta. Osakepääoma ei ole muuttunut vuoden 2015 aikana. Yhtiön liikkeeseen laskemia osakkeeseen oikeuttavia arvopapereita ei ole.

Raisio Oyj:n osakkeet noteerataan Nasdaq Helsinki Oy:n (jäljempänä: Pörssi) ylläpitämällä markkinapaikalla järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä toimialaluokassa kulutustavarat ja alatoimialaluokassa elintarvikkeet. Vaihto-osakkeet noteerataan keskisuurten yhtiöiden ryhmässä ja kantaosakkeet Pre-listalla. Vaihto-osakkeen pörssitunnus on RAIVV ja ISIN-koodi FI 0009002943 sekä kantaosakkeen vastaavasti RAIKV ja FI 0009800395. Yhtiön osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään.

Vaihto-osakkeilla ja kantaosakkeilla on samat oikeudet yhtiön pääomaan ja voitonjakoon. Kantaosake tuottaa yhtiökokouksessa 20 ääntä ja vaihto-osake yhden äänen. Yhtiökokouksessa kenenkään osakkeenomistajan osakkeilla ei saa äänestää suuremmalla kuin kymmenesosalla siellä edustettujen osakkeiden tuottamasta yhteenlasketusta äänimäärästä.

Kantaosakkeen hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan hallituksen suostumus. Suostumus tarvitaan siinäkin tapauksessa, että luovutuksensaajalla jo on hänelle rekisteröityjä kantaosakkeita. Suostumus on annettava, jos osakkeen saaja on maanviljelystä päätoimisesti harjoitettava luonnollinen henkilö. Mikäli suostumusta ei anneta, hallituksen on muunnettava luovutettu kantaosake vaihto-osakkeeksi.

Hallitus voi myös pyynnöstä muuntaa kantaosakkeita vaihto-osakkeiksi sekä pyynnöstä antaa ennakkotiedon siitä, tullaanko hakijalle antamaan suostumus kantaosakkeiden hankintaan vai ei. Vuoden 2015 aikana yhteensä 630 860 kantaosaketta muunnettiin vaihto-osakkeiksi.

Arvo-osuusjärjestelmässä kantaosakkeet, joiden osalta suostumuskäsittely on kesken tai joille ei ole haettu suostumusta, ovat ns. odotusluettelossa kunnes ne joko myönnetyn suostumuksen perusteella kirjataan osakasluetteloon kantaosakkeina tai luovutetaan edelleen tai on muunnettu vaihto-osakkeiksi. Odotusluettelossa oli 7,4 miljoonaa kantaosaketta 31.12.2015.

Omistusrakenne

Raisio Oyj:llä oli vuoden 2015 lopussa 36 562 rekisteröityä osakkeenomistajaa (31.12.2014: 35 354).

Ulkomaalaisten omistus yhtiön osakekannasta oli vuonna 2015 ylimmillään 16,7 prosenttia, alimmillaan 15,0 prosenttia ja sen lopussa 15,9 prosenttia (31.12.2014: 16,0 %).

Arvo-osuusjärjestelmään on siirtämättä 0,3 prosenttia vaihto-osakkeista ja 1,8 prosenttia kantaosakkeista.

Omat osakkeet

Raisio Oyj:n hallussa oli tilikauden 2015 päättyessä 7 767 257 vaihto-osaketta ja 212 696 kantaosaketta, jotka toisaalta on hankittu vuosina 2005 - 2012 yhtiökokouksilta saatujen valtuuksien nojalla ja toisaalta saatu tytäryhteisön sulautumisessa Raisio Oyj:hin 31.8.2014 (4 482 740 vaihto-osaketta). Raisio Oyj:n hallussa olevien vaihto-osakkeiden määrä on 5,9 prosenttia vaihto-osakkeista ja niiden tuottamasta äänimäärästä ja kantaosakkeiden vastaavasti 0,7 prosenttia; yhteensä näiden omistus vastaa 4,8 prosenttia koko osakekannasta ja 1,5 prosenttia sen tuottamasta äänimäärästä.

Muilla konserniin kuuluvilla yhtiöillä ei ole Raisio Oyj:n osakkeita. Yhtiölle tai sen tytäryhteisölle kuuluvalla osakkeella ei voi osallistua yhtiökokoukseen.

Raisio Oyj:llä ja sen tytäryhteisöillä ei ole eikä tilikauden aikana ole ollut pantiksi otettuja omia osakkeita.

Raisio Oyj:n Tutkimussäätiö s.r. omistaa 150 510 kappaletta kantaosakkeita, mikä on 0,46 prosenttia kantaosakkeista ja niiden tuottamista äänistä ja vastaavasti 0,09 prosenttia koko osakekannasta ja 0,38 prosenttia sen tuottamasta äänimäärästä. Säätiöllä ei ole eikä ole ollut Raisio Oyj:n osakkeita panttina.

Johdon osakkeenomistus

Yhtiön hallituksen jäsenet, hallintoneuvoston jäsenet ja toimitusjohtaja sekä heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt ja säätiöt omistivat 31.12.2015 kantaosakkeita 1 269 695 kappaletta ja vaihto-osakkeita 3 433 931 kappaletta. Tämä on yhteensä 2,9 prosenttia kaikista osakkeista ja 3,7 prosenttia kokonaisäänimäärästä.

Osakepääoman rakenne 31.12.2015

	Osakkeiden lukumäärä, kpl	Osuus osakkeista, %	Osuus äänistä, %
Vaihto-osakkeet	132 408 613	80,2	16,8
Kantaosakkeet	32 740 417	19,8	83,2
Yhteensä	165 149 030	100,0	100,0

Omistajat 31.12.2015

	%
Kotitaloudet	48,6
Ulkomaiset omistajat ²⁾	15,9
Yritykset ³⁾	10,1
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset ¹⁾	5,6
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	6,2
Odotusluettelolla ja yhteistilillä	5,0
Julkisyhteisöt	8,6

¹⁾ ilman hallintarekisteröityjä

²⁾ sisältää hallintarekisteröidyt

³⁾ sisältää yhtiön omistamat omat osakkeet

Osakassopimukset

Yhtiön hallituksen tiedossa ei ole yhtiön osakkeiden omistukseen ja äänivallan käyttöön liittyviä sopimuksia.

Liputusilmoitukset

Vuoden 2015 aikana yhtiölle ei tehty arvopaperimarkkinalain 9 luvussa tarkoitettuja ilmoituksia huomattavista omistus- ja ääniosuuksista.

Kaupankäynti Pörssissä Raision osakkeilla 2015

V-osakkeen ylin hinta oli 4,50 euroa, alin 3,89 euroa ja keskimurssi 4,24 euroa. Vuoden lopussa V-osakkeen hinta oli 4,24 euroa. V-osakkeita vaihdettiin yhteensä 27,2 miljoonaa kappaletta (26,7 milj. kpl vuonna 2014) eli noin 21 prosenttia V-osakkeiden kokonaismäärästä. Vaihdon arvo oli 115,3 miljoonaa euroa (113,4 milj. euroa).

K-osakkeen ylin hinta oli 4,50 euroa, alin 3,81 euroa ja keskimurssi 4,17 euroa. Vuoden lopussa K-osakkeen hinta oli 4,24 euroa. K-osakkeen vaihto oli 1,1 miljoonaa osaketta (1,6 milj. kpl) ja vaihdon arvo oli 4,8 miljoonaa euroa (6,7 milj. euroa).

Osakekannan markkina-arvo oli vuoden 2015 lopussa 700,2 miljoonaa euroa (690,3 milj. euroa) ja ilman yhtiön hallussa olevia osakkeita 666,4 miljoonaa euroa (656,8 milj. euroa).

Osinkopolitiikka ja osinko

Raision tavoitteena on tuottaa lisäarvoa kaikille osakkeenomistajilleen kehittämällä liiketoimintaansa ja parantamalla sen kannattavuutta sekä noudattamalla pitkäjänteistä osinkopolitiikkaa. Tavoitteena on jakaa vuosittain osinkona puolet jatkuvasta liiketoiminnasta syntyvästä osakekohtaisesta tuloksesta edellyttäen, ettei osingonmaksu vaaranna yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Maaliskuussa 2015 varsinainen yhtiökokous päätti 0,14 euron määräisen osingon maksamisesta osakkeelta ja tämä osinko maksettiin 8.4.2015; ei kuitenkaan yhtiön hallussa olleille osakkeille. Hallitus esittää kevään 2016 varsinaiselle yhtiökokoukselle 0,16 euron suuruisen osingon maksamista kultakin osakkeelta. Osingonjaon täsmäytyspäivä on 29.3.2016 ja osingon maksupäivä 5.4.2016.

Omien osakkeiden hankinnat ja luovutukset

Hallituksella on vuoden 2015 yhtiökokouksen myöntämä valtuutus hankkia ja/tai ottaa pantiksi enintään 5 000 000 vaihto-osaketta ja 1 250 000 kantaosaketta. Valtuutus on voimassa 30.4.2016 asti ja sen nojalla hankittavissa ja/tai pantiksi otettavissa olevien omien osakkeiden määrä on 3,8 prosenttia osakekannasta ja 3,8 prosenttia osakekannan tuottamasta äänimäärästä.

Osakkeet voidaan hankkia yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi, käytettäväksi yrityskauppojen tai muiden järjestelyjen rahoittamisessa tai toteuttamisessa sekä osakepohjaisten kannustinjärjestelmien toteuttamiseksi tai muutoin edelleen luovutettaviksi tai mitätöitäviksi.

Hallitus on oikeutettu hankkimaan omia osakkeita muussa kuin osakelajien mukaisessa suhteessa ja päättämään osakkeiden hankkimisjärjestyksestä. Osakkeita voidaan hankkia muutoin kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa.

Hallitus ei tilikauden aikana ole käyttänyt valtuutusta omien osakkeiden hankintaan tai pantiksi ottamiseen. Hallitus ei myöskään tilikauden aikana ole hankkinut tai

ottanut pantiksi osakkeita vuoden 2014 yhtiökokouksen myöntämän ja 26.3.2015 lakanneen valtuuden nojalla.

Tilikauden aikana on luovutettu 8 657 kappaletta vaihto-osakkeita hallituksen puheenjohtajalle ja jäsenille osana heille tehtäviensä hoitamisesta suoritettavaa palkkiota vuoden 2015 yhtiökokouksen tekemän päätöksen perusteella. Hallituksen palkkiona luovutettujen vaihto-osakkeiden arvo luovutushetkellä oli yhteensä 35 415 euroa.

Osakeyhtiölain nojalla hallituksella on myös oikeus mitätöidä kaikki yhtiön hallussa olevat omat osakkeet. Osakkeita ei ole mitätöity tilikauden aikana.

Osakeantivaltuudet

Vuoden 2015 yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään osakeanneista luovuttamalla kaikki yhtiön hallussa olevat ja mahdollisesti hankittavat omat osakkeet, yhteensä enintään 14 200 000 osaketta, joista enintään 1 460 000 voi olla kantaosakkeita sekä antamalla maksua vastaan yhteensä enintään 20 000 000 uutta vaihto-osaketta.

Valtuuden nojalla luovutettavissa ja yhtiön hallussa 31.12.2015 olevien omien osakkeiden määrä on 4,8 prosenttia osakekannasta ja 1,5 prosenttia osakekannan tuottamasta äänimäärästä. Valtuuden nojalla liikkeeseen lasketavissa olevien uusien osakkeiden määrä puolestaan on 12,1 prosenttia osakekannasta ja 2,5 prosenttia sen tuottamasta äänimäärästä.

Hallitus on valtuutettu päättämään siitä, kenelle ja missä järjestyksessä omia osakkeita luovutetaan ja uusia osakkeita annetaan.

Hallitus voi päättää omien osakkeiden luovuttamisesta ja uusien osakkeiden antamisesta muutoin kuin siinä suhteessa, jossa osakkeenomistajilla on etuoikeus yhtiön osakkeisiin, jos poikkeamiseen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Yhtiön pääomarakenteen kehittämistä, yrityskauppojen tai muiden järjestelyjen rahoittamista tai toteuttamista sekä osakepohjaisten kannustinjärjestelmien toteuttamista voidaan pitää yhtiön kannalta painavana taloudellisena syynä.

Hallitus voi päättää omien osakkeiden luovuttamisesta myös Nasdaq Helsinki Oy:n (Pörssi) järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä varojen hankkimiseksi investointien ja mahdollisten yritysostojen rahoittamiseen.

Osakkeet voidaan luovuttaa myös muuta kuin rahavastiketta vastaan, kuittausta vastaan tai muutoin tietyin ehdoin.

Osakeantivaltuutukset ovat voimassa enintään 26.3.2020 asti.

Hallitus ei tilikauden aikana ole käyttänyt vuoden 2015 osakeantivaltuutusta.

Hallintomalli

Yhtiökokous ja yhtiön johto

Yhtiökokous on ylin yhtiön asioista päättävä elin. Varsinainen yhtiökokous kokoontuu vuosittain huhtikuun loppuun mennessä päättämään sille kuuluvista asioista, kuten tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamisesta ja osingonjaosta, vastuuvapauden myöntämisestä, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten sekä tilintarkastajien valinnasta ja heidän palkkioistaan. Ylimääräisiä yhtiökokouksia voidaan pitää asioiden niin vaatiessa.

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa siitä, että

yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä, joiden toimikausi alkaa valinnan tehneen yhtiökokouksen päättyessä ja päättyy lähinnä seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa sekä antaa yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta.

Yhtiön hallintoneuvoston jäsenet, joita on vähintään 15 ja enintään 25, valitsee henkilöstöryhmien edustajia lukuun ottamatta yhtiökokous toimikaudeksi, joka alkaa valinnan tekävästä yhtiökokouksesta ja päättyy kolmannen valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Kolmannes jäsenistä on erovuorossa vuosittain. Hallintoneuvostoon kuuluu myös kolme Raision Suomessa toimivan henkilöstön muodostamien henkilöstöryhmien valitsemaa edustajaa, joiden toimikausi on noin kolme vuotta.

Niin hallituksen kuin hallintoneuvoston jäsenten valinnan suorittava organisaatio voi milloin tahansa tehdä uuden valintapäätöksen ja jäsenen tai kaikkien jäsenten tehtävä voi siten päättyä myös kesken toimikauden.

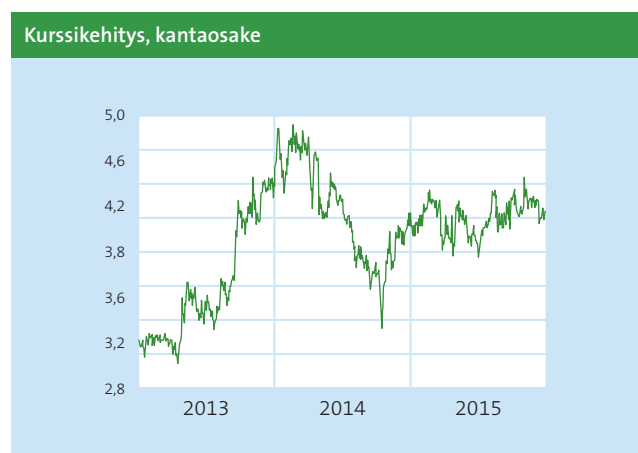
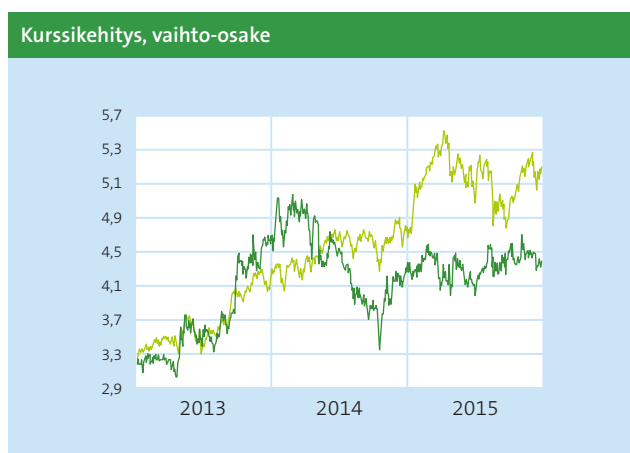
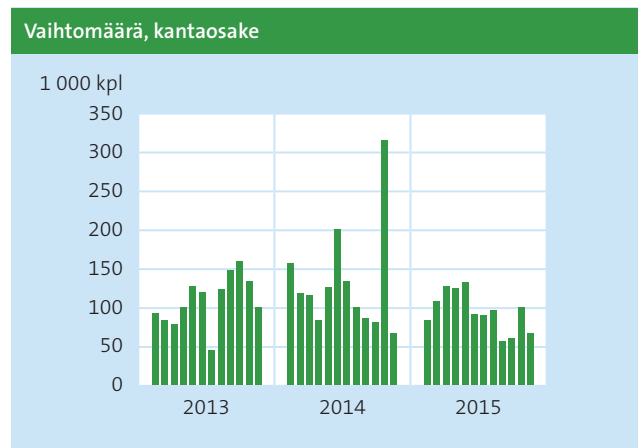
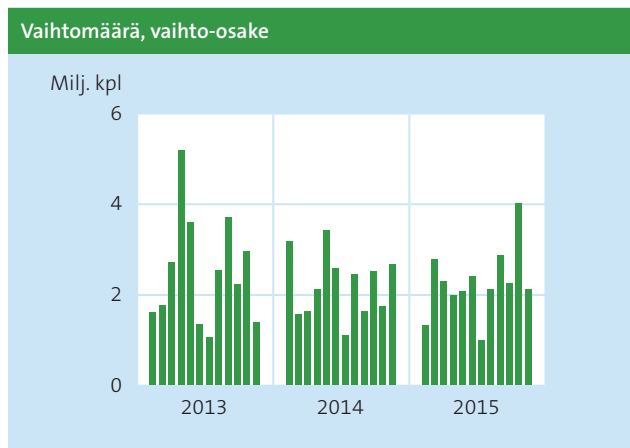
Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten sekä sen asettamien tavoitteiden mukaisesti (yleistoimivalta) sekä vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Toimitusjohtajan nimittää ja vapauttaa tehtävistään hallitus. Toimitusjohtaja valitaan tehtäväänsä toistaiseksi.

Yhtiöjärjestyksen muuttaminen

Pääsääntöisesti yhtiöjärjestyksen muuttaminen edellyttää, että muutosehdotusta kannattaa vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista. Yhtiöjärjestyksen 6., 7., 8., 9. ja 18. pykälien muuttamiseksi tarvitaan kuitenkin kahdessa peräkkäisessä vähintään 20 päivän väliajalla pidetyssä yhtiökokouksessa kolmen neljäsosan enemmistöllä annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista tehty päätös. Tietyissä asioissa osakeyhtiölaki edellyttää osakelajikohtaista äänestystä ja osakkeenomistajan suostumusta.

Yhtiöjärjestyksestä ei ole muutettu eikä ole esitetty muutettavaksi vuoden 2015 aikana.

— Raision V-osaake — OMX Helsinki GI

— Keskikurssi

Osakkeenomistajat						
25 suurinta osakkeenomistajaa 31.12.2015 osakasluettelon mukaan						
	Sarja K	Sarja V	Yhteensä	%	Ääniä	%
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen		5 837 869	5 837 869	3,53	5 837 869	0,74
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.	3 733 980	199 000	3 932 980	2,38	74 878 600	9,51
Niemistö Kari		2 840 000	2 840 000	1,72	2 840 000	0,36
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma		2 553 454	2 553 454	1,55	2 553 454	0,32
Eläkevakuutusosakeyhtiö Veritas		1 822 000	1 822 000	1,10	1 822 000	0,23
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo		1 710 000	1 710 000	1,04	1 710 000	0,22
Relander Harald		1 625 345	1 625 345	0,98	1 625 345	0,21
Sijoitusrahasto OP-Delta		1 450 000	1 450 000	0,88	1 450 000	0,18
Sijoitusrahasto Evli Suomi Pienyhtiöt		1 377 514	1 377 514	0,83	1 377 514	0,17
Valtion Eläkerahasto		1 300 000	1 300 000	0,79	1 300 000	0,17
Sijoitusrahasto Säästöpankki Kotimaa		1 219 875	1 219 875	0,74	1 219 875	0,15
Sijoitusrahasto OP-Suomi Arvo		1 089 591	1 089 591	0,66	1 089 591	0,14
Sijoitusrahasto FIM Fenno		1 009 885	1 009 885	0,61	1 009 885	0,13
Maa- ja Vesiteknikan Tuki ry.		1 000 000	1 000 000	0,61	1 000 000	0,13
Etra Invest Oy Ab		1 000 000	1 000 000	0,61	1 000 000	0,13
Laakkonen Mikko		826 823	826 823	0,50	826 823	0,11
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera		818 400	818 400	0,50	818 400	0,10
Sijoitusrahasto Aktia Capital		815 475	815 475	0,49	815 475	0,10
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.	772 500		772 500	0,47	15 450 000	1,96
Brotherus Ilkka	42 540	709 500	752 040	0,46	1 560 300	0,20
Sijoitusrahasto OP-Suomi Pienyhtiöt		728 184	728 184	0,44	728 184	0,09
Langh Hans	679 980		679 980	0,41	13 599 600	1,73
Keskitien Tukisäätiö	100 000	500 000	600 000	0,36	2 500 000	0,32
Haavisto Maija	393 120	195 099	588 219	0,36	8 057 499	1,02
Haavisto Heikki	574 374		574 374	0,35	11 487 480	1,46

Ulkomaaalaisten omistuksessa hallintarekisteröidyt mukaan lukien oli yhteensä 26 186 687 osaketta, joka on 15,9 % koko osakemäärästä ja 19,8 % vaihto -osakkeista. Yhtiön omassa omistuksessa oli yhteensä 7 767 257 osaketta, joka on 4,8 % koko osakemäärästä.

Osakeomistuksen jakautuminen 31.12.2015								
Osakkeita	Vaihto-osakkeet				Kantaosakkeet			
	Omistajia		Osakkeita		Omistajia		Osakkeita	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–1 000	23 371	67,8	10 432 513	7,9	3 087	58,0	1 083 409	3,3
1 001–5 000	8 931	25,9	20 925 949	15,8	1 421	26,7	3 410 276	10,4
5 001–10 000	1 366	4,0	10 077 450	7,6	418	7,9	3 003 674	9,2
10 001–25 000	565	1,6	8 785 974	6,6	277	5,2	4 342 713	13,3
25 001–50 000	138	0,4	4 995 209	3,8	74	1,4	2 399 377	7,3
50 001–	118	0,3	76 843 948	58,0	41	0,8	10 452 034	32,0
odotusluettelossa			0	0,0			7 444 854	22,7
yhteistilillä			179 120	0,1			604 080	1,8
erityistilillä			168 450	0,1			0	0,0
yhteensä	34 489	100,0	132 408 613	100,0	5 318	100,0	32 740 417	100,0

Raisio Oyj:llä oli rekisteröityjä osakkeenomistajia 31.12.2015 yhteensä 36 562.

Emoyhtiön tuloslaskelma

(Milj. euroa)	Liitetieto	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
LIKEVAIHTO		2,28	2,02
Liiketoiminnan muut tuotot		0,26	0,28
Materiaalit ja palvelut	1	-0,03	-0,04
Henkilöstökulut	2	-7,25	-4,83
Poistot ja arvonalentumiset	3	-0,06	-0,05
Liiketoiminnan muut kulut	4	-1,66	-1,22
LIKETULOS		-6,46	-3,85
Rahoitustuotot ja -kulut	5	-1,79	-1,24
TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		-8,25	-5,09
Satunnaiset erät	6	+31,15	+22,59
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSIIRTOJA JA VEROJA		22,90	17,49
Tilinpäätössiirrot	7	-0,02	+0,00
Tuloverot	8	-4,68	-3,45
TILIKAUDEN TULOS		18,21	14,04

Emoyhtiön tase

(Milj. euroa)	Liitetieto	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	9	0,03	0,02
Aineelliset hyödykkeet	9	0,59	0,54
Osuudet saman konsernin yrityksistä	10	350,64	371,15
Muut sijoitukset	10	68,03	66,03
		419,29	437,74
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus	11	0,02	0,01
Lyhytaikaiset saamiset	12	46,30	48,18
Rahoitusarvopaperit	13	56,76	27,80
Rahat ja pankkisaamiset		7,90	8,69
		110,98	84,68
VASTAAVAA YHTEENSÄ		530,27	522,42
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
	14		
Osakepääoma		27,78	27,78
Ylikurssirahasto		2,91	2,91
Vararahasto		88,59	88,59
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		18,66	18,66
Edellisten tilikausien tulos		103,76	111,61
Tilikauden tulos		18,21	14,04
		259,91	263,58
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		0,02	0,00
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma	16	91,56	94,22
Lyhytaikainen vieras pääoma	17	178,78	164,62
		270,34	258,84
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		530,27	522,42

Emoyhtiön rahavirtalaskelma

(Milj. euroa)	2015	2014
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Tulos ennen satunnaisia eriä	-8,25	-5,09
Oikaisut:		
Suunitelman mukaiset poistot	0,06	0,05
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot	3,66	-1,66
Muut tuotot ja kulut, joihin ei sisälly maksua	-0,20	-0,24
Rahoitustuotot ja -kulut	-1,88	2,91
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	-6,61	-4,04
Lyhytaikaisten liikesaamisten lisäys (-), vähennys (+)	+1,50	-1,40
Vaihto-omaisuuden lisäys (-), vähennys (+)	-0,01	+0,01
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+), vähennys (-)	+2,06	+0,63
Käyttöpääoman muutos	+3,55	-0,76
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-3,06	-4,80
Maksetut korot ja maksut liiketoiminnan rahoituskuluista	-2,71	-7,97
Saadut osingot	+0,01	+0,01
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	+1,21	+3,27
Maksetut välittömät verot	-4,42	-3,21
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	-8,98	-12,70
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	-8,98	-12,70
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-0,11	-0,25
Aineellisten ja aineettomien hyöd. luovutustulot	+0,00	+0,04
Investoinnit konserniyhtiöosakkeisiin	+0,00	-88,11
Myönnetyt lainat	-2,00	-11,85
Lainasaamisten takaisinmaksut	+0,00	+8,30
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2,11	-91,87
Rahavirta investointien jälkeen	-11,09	-104,57
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+), vähennys (-)	-14,44	+59,51
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+), vähennys (-)	+39,15	-21,03
Lainasaamisten lisäys (-), vähennys (+)	+5,25	-17,46
Saadut ja maksetut konserniavustukset	+22,59	+14,23
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-21,87	-20,89
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	+30,67	+14,36
Rahavarojen muutos	+19,59	-90,21
Rahavarat tilikauden alussa	+36,49	+125,94
Rahavarat tilikauden lopussa	+64,66	+36,49
Rahavarat fuusioista	+8,58	+0,76

Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomessa voimassa olevia kirjanpito- ja osakeyhtiölain säännöksiä. Tilinpäätös on laadittu euroissa.

Pysyvien vastaavien arvostaminen

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenuon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella. Poistot on tehty hyödykkeen käyttöönottokaudesta alkaen.

Poistoajat ovat:

- rakennukset ja rakennelmat 10–25 vuotta
- koneet ja laitteet 4–10 vuotta
- aineettomat oikeudet 5–10 vuotta
- muut pitkävaikutteiset menot 5–20 vuotta.

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenot, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on alle kolme vuotta, sekä pienhankinnat (alle 850 euroa) on kirjattu kokonaisuudessaan kuluksi.

Myyntivoitot ja -tappiot määritetään vertaamalla myyntituottoa kirjanpitoarvoon, ja myyntivoitot ja -tappiot sisällytetään tuloslaskelman liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin.

Yhtiön pysyvien vastaavien sijoituksissa olevat tytäryhtiö-osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenuon tai sitä alempaan käypään arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostaminen

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenuon tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määrällisenä. Hankintamenu määritetään painotetulla keskimäärällisellä kustannuksella.

Saatavien ja velkojen arvostaminen

Saatavat on arvostettu hankintamenuonsa tai hankintamenua alempaan todennäköiseen arvoonsa. Velat on arvostettu nimellisarvoonsa.

Eläkejärjestelyt

Yhtiön henkilöstön lakisääteinen ja vapaaehtoinen eläketurva on järjestetty eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna. Yhtiön toimitusjohtajalla on oikeus ja velvollisuus siirtää eläkkeelle täytettyään 62 vuotta.

Varaukset

Varaukset kirjataan, kun yhtiöllä on tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Jos osasta velvoitetta on mahdollisuus saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuus-eräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun yhtiö on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta.

Liikevaihto

Liikevaihtona esitetään tuotemyynnin lisäksi tuotot emoyhtiön konserniyhtiöille tuottamasta palvelutoiminnasta.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina ovat esitetty omaisuuden myyntivoitot ja muut kuin varsinaiseen suoritemyyniin liittyvät tuotot.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaiset tuotot ja kulut koostuvat saaduista ja annetuista konserniavustuksista.

Maksettavat osingot

Yhtiön maksamat osingot kirjataan sille kaudelle, jonka aikana osakkeenomistajat ovat hyväksyneet osingon maksettavaksi.

Tuloverot

Yhtiön tuloslaskelman verot sisältävät verotettavan tuloksen perusteella lasketut tilikauden verot sekä aikaisempien tilikausien verot. Tilinpäätöksessä tilinpäätössiirtojen kertymä esitetään täysimääräisenä taseessa, eikä niihin sisällytetä verovelkaa ole käsitelty velkana. Laskennallisia veroja ei ole kirjattu.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määrälliset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaanrahan määrälliset saamiset ja velat on muunneltu euroiksi tilinpäätöspäivänä noteerattujen keskikurssien mukaan. Toteutuneet kurssierot samoin kuin saamisten ja velkojen arvostamisesta syntyneet kurssivoitot ja -tappiot on kirjattu tuloslaskelmaan. Varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät kurssivoitot ja -tappiot on käsitelty myyntien ja ostojen oikaisuerinä ja rahoituksen kurssivoitot ja -tappiot on esitetty rahoituksen tuotoissa ja kuluissa.

Ulkomaanrahan määrällisten lainojen arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Johdannaisopimukset

Riskienhallintapolitiikkansa mukaisesti yhtiö käyttää johdannaisia valuutta- ja korkoriskeitä suojautumiseen. Valuuttajohdannaisia käytetään suojaamaan valuuttamääräisiä saamisia ja velkoja ja tulevia kaupallisia rahavirtoja. Niistä syntyvät realisoituneet kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Koronvaihtosopimuksia käytetään suojaamaan yhtiön korollisia lainoja ja saamisia markkinakorkojen muutoksilta. Sopimusten jaksotettu korko kirjataan rahoitustuottoihin tai rahoituskuluihin oikaisemaan alla olevasta laina- ja saamissalkusta aiheutuvia korkokuluja/-tuottoja. Sopimusten käypää arvoa ei ole kirjattu.

Omat osakkeet

Omien osakkeiden hankinta siihen liittyvine menoineen on esitetty yhtiön tilinpäätöksessä voittovarojen vähennyksenä. Omien osakkeiden luovutukset on esitetty voittovarojen lisäyksenä lukuun ottamatta suunnatussa osakeannissa luovutettuja omia osakkeita, joiden merkintähinta on merkitty sijoitetun vapaan oma pääoman rahastoon ja joiden hankintamenu esitetään edelleen voittovaroissa.

Rahavirtalaskelma

Tilikauden aikaiset rahavirrat esitetään jaoteltuina liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtoihin.

Rahavirtalaskelma on laadittu epäsuoraa menetelmää käyttäen.

Osakeperusteiset maksut

Yhtiöllä on tilinpäätöshetkellä kolme osakeperusteista kannustinjärjestelmää, joiden perusteella tapahtuvat maksut suoritetaan yhtiön omina osakkeina ja käteisvaroina. Osakekannustinjärjestelmän 2013-2015 perusteella myönnettävä palkkio on jaksotettu tilinpäätökseen 31.12.2015 palkkakuluina. Osakkeina myönnettävä kulun osuus on kirjattu kertomalla osakemäärä ansaintakauden päättymispäivän Raisio Oyj:n osakkeen käyvällä arvolla. Käteisenä suoritettavan rahan määrä on jaksotettu kuluksi kertomalla käteisosuuden osakemäärää vastaava osuus ansaintakauden päättymispäivän Raisio Oyj:n osakkeen käyvällä arvolla. Lopullinen kulu määräytyy maksupäivän osakekurssin mukaan.

Emoyhtiön tuloslaskelman liitetiedot

(Milj. euroa)	2015	2014
1. MATERIAALIT JA PALVELUT		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	0,03	0,02
Varaston muutos	-0,01	0,01
	0,03	0,03
Ulkopuolisilta ostetut palvelut	0,01	0,01
Yhteensä	0,03	0,04
2. HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	5,93	3,62
Eläkekulut	0,80	0,76
Muut henkilöstökulut	0,52	0,46
Yhteensä	7,25	4,83
JOHDON PALKAT JA PALKKIOT		
Toimitusjohtaja	1,91	0,82
Hallituksen jäsenet	0,21	0,18
Hallintoneuvosto	0,03	0,04
EMOYHTIÖN PALVELUKSESSA OLI TILIKAUDEN AIKANA KESKIMÄÄRIN		
Toimihenkilöt	40	41
LÄHIPIIRIVASTUUT		
Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan eläkesitoumukset		
Emoyhtiön toimitusjohtajalla on oikeus ja velvollisuus siirtyä eläkkeelle täytettyään 62 vuotta.		
3. POISTOT JA ARVONALENNUKSET		
Suunnitelman mukaiset poistot	0,06	0,05
4. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT		
Tilintarkastajan palkkiot:		
PricewaterhouseCoopers Oy		
Tilintarkastus	0,07	0,06
Todistukset ja lausunnot	0,01	0,00
Muut palvelut	0,01	0,00
Yhteensä	0,08	0,06

(Milj. euroa)	2015	2014
5. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Osinkotuotot		
Omistusyhteisyrittäjiltä	0,01	0,01
Yhteensä	0,01	0,01
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	0,76	0,93
Tuotot pitkäaikaisista sijoituksista yhteensä	0,77	0,94
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,05	0,10
Muilta	0,87	0,50
Yhteensä	0,93	0,60
Rahoitustuotot yhteensä	1,70	1,54
Kurssierot		
Saman konsernin yritykset	3,09	6,54
Muut	-2,57	-6,36
Yhteensä	0,52	0,18
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-0,69	-0,85
Muille	-3,31	-2,11
Yhteensä	-4,00	-2,96
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-1,79	-1,24
6. SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT		
Satunnaiset tuotot		
Saadut konserniavustukset	31,15	23,27
Yhteensä	31,15	23,27
Satunnaiset kulut		
Annetut konserniavustukset	0,00	-0,68
Yhteensä	0,00	-0,68
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä	31,15	22,59
7. TILINPÄÄTÖSSIIRROT		
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	-0,02	0,00
8. TULOVEROT		
Tuloverot satunnaisista eristä	-6,23	-4,52
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	1,55	1,06
Verot aikaisemmilta tilikausilta		0,00
Yhteensä	-4,68	-3,45

Emoyhtiön taseen liitetiedot

9. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2015

(Milj. euroa)	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutt. menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,26	0,37	0,64
Lisäykset 1.1.–31.12.	0,01		0,01
Vähennykset 1.1.–31.12.			0,00
Siirrot erien välillä			0,00
Hankintameno 31.12.	0,28	0,37	0,65
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	0,24	0,37	0,62
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	0,25	0,37	0,62
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0,03	0,00	0,03
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	0,02	0,00	0,02

9. AINEELLISET HYÖDYKKEET 2015

(Milj. euroa)	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	0,70	0,34	0,26	0,02	1,33
Lisäykset 1.1.–31.12.	0,09	0,02	0,08			0,19
Vähennykset 1.1.–31.12.						0,00
Siirrot erien välillä		0,02			-0,02	0,00
Hankintameno 31.12.	0,09	0,75	0,41	0,26	0,00	1,52
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	0,00	0,66	0,21	0,00	0,00	0,88
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot						0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,01	0,04	0,00	0,00	0,05
Kertyneet poistot 31.12.	0,00	0,67	0,25	0,00	0,00	0,93
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0,09	0,08	0,16	0,26	0,00	0,59
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	0,09	0,04	0,12	0,26	0,02	0,54
Tuotannollisten koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2015			0,00			
31.12.2014			0,00			

10. SIIJOITUKSET 2015

(Milj. euroa)	Konserni- yri- tysten osakkeet	Omistus- yhteisyri- tyksen osakkeet	Muut osakkeet	Saamiset konserni- yri- tykset	Sijoitukset yhteensä
Hankintameno 1.1.	371,15	0,03	0,03	65,98	437,18
Lisäykset 1.1.–31.12.	0,00	0,00	0,00	2,00	2,00
Vähennykset 1.1.–31.12.	20,51	0,00	0,00	0,00	20,51
Hankintameno 31.12.	350,64	0,03	0,03	67,98	418,67
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	350,64	0,03	0,03	67,98	418,67
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	371,15	0,03	0,03	65,98	437,18

OSAKKEET JA OSUUDET 2015

	Konsernin omistus- osuus, %	Emoyhtiön omistus- osuus, %
KONSERNIYRITYKSET		
Raisio Finance NV, Belgia	100,00	99,99
Raisionkaaren Teollisuuspuisto Oy, Raisio	100,00	50,00
Raisio UK Limited, Englanti	100,00	100,00
Glisten Limited, Englanti	100,00	0,00
Ravintoraisio Oy, Raisio	100,00	100,00
Raisioagro Oy, Raisio	100,00	100,00
Nordic Feed Innovations Oy, Turku	76,00	76,00
OSAKKUUSYRITYKSET		
Vihervakka Oy, Pöytyä	38,50	38,50

11. VAIHTO-OMAISUUS

(Milj. euroa)	2015	2014
Aineet ja tarvikkeet	0,01	0,01
Valmiit tuotteet/tavarat	0,01	0,01
	0,02	0,01

12. SAAMISET

(Milj. euroa)	2015	2014
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0,00	0,00
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä		
Myyntisaamiset	0,02	1,35
Lainasaamiset	12,51	17,76
Muut saamiset	31,17	23,30
Siirtosaamiset	0,93	5,17
	44,63	47,58
Muut saamiset	0,01	0,11
Siirtosaamiset	1,65	0,50
	46,30	48,18

Siirtosaamisiin sisältyy liiketoimintaan liittyvien kulujen ja tuottojen sekä rahoituserien jaksotuksia.

13. RAHOITUSARVOPAPERIT

(Milj. euroa)	2015	2014
Jälleenhankintahinta	56,92	27,95
Kirjanpitoarvo	56,76	27,80
Erotus	0,16	0,15

14. OMA PÄÄOMA

(Milj. euroa)	2015	2014
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma 1.1.	27,78	27,78
Osakepääoma 31.12.	27,78	27,78
Ylikurssirahasto 1.1.	2,91	2,91
Ylikurssirahasto 31.12.	2,91	2,91
Vararahasto 1.1.	88,59	88,59
Vararahasto 31.12.	88,59	88,59
Sidottu oma pääoma yhteensä	119,27	119,27
Vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	18,66	10,62
Lisäys, osakevaihto	0,00	8,04
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	18,66	18,66
Voittovarat 1.1.	125,65	150,78
Osingonjako	-22,00	-21,01
Nostamattomat osingot	0,08	0,08
Omien osakkeiden luovutus	0,04	0,03
Omien osakkeiden palautukset	0,00	-18,27
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	103,76	111,61
Tilikauden tulos	18,21	14,04
Vapaa oma pääoma yhteensä	140,64	144,31
Oma pääoma yhteensä	259,91	263,58
Omasta pääomasta jakokelpoisia varoja	140,64	144,31

Yhtiön osakepääoma jakautuu osakelajeittain seuraavasti:

	2015		2014	
	kpl	1 000 euroa	kpl	1 000 euroa
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	32 740 417	5 507	33 371 277	5 613
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	132 408 613	22 270	131 777 753	22 163
Yhteensä	165 149 030	27 776	165 149 030	27 776

Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet:

	2015		2014	
	kpl	Hankintameno 1 000 euroa	kpl	Hankintameno 1 000 euroa
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	212 696	416	212 696	416
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	7 767 257	37 275	7 775 914	37 291
Yhteensä	7 979 953	37 691	7 988 610	37 707

Yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöshetkellä oli 33,8 miljoonaa euroa (vuonna 2014 luovutushinta oli 33,5 milj. euroa).

15. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Tilinpäätössiirtojen kertymä muodostuu kertyneestä poistoerosta.

VIERAS PÄÄOMA

16. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

(Milj. euroa)	2015	2014
Lainat rahoituslaitoksilta	91,56	94,22
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	91,56	94,22

17. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

(Milj. euroa)	2015	2014
Lainat rahoituslaitoksilta	18,43	21,44
Ostovelat	0,14	0,26
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille		
Ostovelat	0,02	0,01
Muut velat	154,37	128,59
Siirtovelat	0,11	0,16
	154,50	128,76
Muut velat	1,07	10,52
Siirtovelat	4,64	3,64
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	178,78	164,62
Siirtovelkoihin sisältyy liiketoiminnan kulu- ja rahoituserien ja verojen jaksotuksia.		
Korottomat velat		
Lyhytaikaiset	6,03	5,51

Emoyhtiön muut liitetiedot

18. ANNETUT VAKUUKSET, VASTUUSITOUKSET JA MUUT VASTUUT

(Milj. euroa)	2015	2014
TASEESEEN SISÄLTYMÄTTÖMÄT VASTUUSITOUKSET JA VASTUUT:		
Leasingvastuut		
Leasingsopimuksista maksamatta olevat määrät		
Alkaneella tilikaudella maksettavat	0,08	0,09
Myöhemmin maksettavat	0,06	0,04
Yhteensä	0,14	0,13
Leasingsopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehtoihin liittyviä vastuita.		
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta		
Takaukset	38,83	41,16

19. JOHDANNAISSOPIMUKSET:

(Milj. euroa)	2015	2014
Johdannaissopimuksia käytetään yhtiössä suojaustarkoitukseen. Alempana ilmoitetut johdannaissopimusten kohde-etuuden arvot kuvaavat suojaus-toimien laajuutta. Johdannaissopimusten käyvät arvot kertovat minkälainen tulos johdannaisaseman sulkemisesta olisi syntynyt tilinpäätöspäivän markkinahinnoilla.		
Valuuttatermiinit:		
Käypä arvo	3,85	1,12
Kohde-etuuden arvo	242,54	129,42
Valuuttatermiinien kohde-etuuden arvona on ilmoitettu avointen termiinisopimusten summa muutettuna euroiksi tilinpäätöspäivän kursilla.		
Koronvaihtosopimukset:		
Käypä arvo	-0,07	-0,39
Kohde-etuuden arvo	7,66	21,67
Koronvaihtosopimusten kohde-etuuden arvona on ilmoitettu avointen sopimusten nimellismäärä.		

MUUT VASTUUT

Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä

Yhtiö on sitoutunut pitkän aikavälin kannustinjärjestelmään. Järjestelmän tarkoituksena on tukea yhtiön pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista ja toimia osakepohjaisena kannustinjärjestelmänä yhtiön ylimmälle johdolle sekä sitouttaa osallistujat työskentelemään pitkäjänteisesti yhtiön menestyksen eteen.

Tulevien vuosien järjestelmistä kirjaamaton kulu:

	2014 - 2016	2015 - 2017
Myöntämispäivä	13.1.2014	19.1.2015
Toteutuspäivä	30.4.2017	30.4.2018
Maksimipalkkiota vastaava osakemäärä	410 000	390 000
Maksutapa	osakkeita ja rahaa	osakkeita ja rahaa

Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat taseen 31.12.2015 mukaan ovat 140 635 366,57 euroa.

Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön voittovaroista jaetaan osinkoa 0,16 euroa osaketta kohden

yhteensä	26 423 844,80 euroa
ja että voittovaratilille jätetään	114 211 521,77 euroa
<u>Yhteensä</u>	<u>140 635 366,57 euroa</u>

Osinkoa ei kuitenkaan makseta niille osakkeille, jotka ovat yhtiön hallussa osingonjaon täsmäytyspäivänä 29.3.2016.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu osingonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

Raisiossa 15. helmikuuta 2016

Matti Perkonaja	Ann-Christine Sundell
Michael Ramm-Schmidt	Antti Tiitola
Erkki Haavisto	Matti Rihko
Pirkko Rantanen-Kervinen	<i>toimitusjohtaja</i>

Tilintarkastus- kertomus

Raisio Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Raisio Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2015. Tilinpäätös sisältää konsernin tuloslaskelman, taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen, hallintoneuvoston jäsenet taikka toimitusjohtaja syyllystyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan taikka, rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan

tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Raisiossa 15. helmikuuta 2016

Mika Kaarisalo
KHT

Kalle Laaksonen
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Hallintoneuvosto on tänään pitämässään kokouksessa perehtynyt tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen sekä tilintarkastuskertomukseen tilikaudelta 1.1.–31.12.2015.

Hallintoneuvosto puoltaa tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista ja yhtyy hallituksen ehdotukseen voittovarojen käytöstä.

Raisiossa 18. helmikuuta 2016

Hallintoneuvoston puolesta

Paavo Myllymäki
puheenjohtaja

Raisio Oyj – Raisonkaari 55 - PL 101 – 21201 Raisio
Puh. (02) 443 2111 – Faksi (02) 443 2315
Y-tunnus 0664032-4 – Kotipaikka Raisio

www.raisio.com

<http://vuosikertomus2015.raisio.com>